

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BECERİ,
DUYGU DÜZENLEME İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Aysu FİDAN

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJİ**

İstanbul – 2023

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Aysu FİDAN

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Ortaokul Öğrencilerinde Sosyal Beceri ve Duygu Düzenleme
ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji Anabilim Dalı

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 06.07.2023

Sayfa Sayısı : 137

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJI

Dizin Terimleri : İnternet bağımlılığı, sosyal beceri, duygu düzenleme

Türkçe Özet : Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sosyal beceri ve duygu düzenleme ile ilişkisi incelenmiştir.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Aysu FİDAN

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BECERİ VE
DUYGU DÜZENLEME İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Aysu FİDAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJİ

İstanbul – 2023

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Aysu FİDAN

.../.../2023

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Aysu Fidan'ın Ortaokul Öğrencilerinde Sosyal Beceri ve Duygu Düzenleme ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan *Dr. Öğr. Üyesi Kahraman GÜLER*

İmza

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJI*
(Danışman)

İmza

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Volkan DEMİR*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2023

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri ve duygu düzenlemeleri ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Kullanılmış analiz yöntemi ilişki testleridir.

Ortaokul öğrencilerinin internetle uzun zaman geçirmesi sonucunda internet bağımlılıklarının oluşabileceği sosyal becerilerinin etkilenebileceği ve duygu düzenlemeleri ile anlamlı bir farklılık olabileceği düşünölmüştür.

Araştırmaya, 2021-2022 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesinde eğitim görmekte olan, çalışmaya gönöllu olarak katılan ve ebeveynlerinin de bu katılımı onayladıkları 448 ortaokul öğrencisi dahil edilmiştir. Bu çalışmada, öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini belirlemek için, 'İnternet Bağımlılık Ölçeği'; sosyal becerilerini ölçmek için, 'Matson Sosyal Beceri Ölçeği'; duygu düzenlemelerini ölçmek için, 'Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği' kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için ise araştırmacı tarafından geliştirilen 'Sosyo-Demografik Bilgi Formu' kullanılmıştır. COVID-19 pandemi koşullarının neden olduğu aksaklıklar ve sağlık önlemleri nedeniyle daha çok katılımcıya ulaşabilmek adına hazırlanan ölçekler katılımcılara online olarak uygulanmıştır. Kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler IBM SPSS Statistics (25) programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre duygu düzenleme becerileri (en çok dışsal işlevsel olmayan) ve olumsuz sosyal davranış internet bağımlılığını yordamaktadır. Olumsuz sosyal davranışlar dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemenin internet bağımlılığını yordamasında kısmı aracılık rolündedir. Aynı şekilde içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin internet bağımlılığını yordamasında olumsuz sosyal davranışlar aracı rol üstlenmektedir. Araştırma sonucunda internet bağımlılığı ile içsel işlevsel duygu düzenleme ve olumlu sosyal davranışlar arasında negatif yönde; dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme, içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme, dışsal işlevsel duygu düzenleme, olumsuz sosyal davranışlar ile pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Olumlu sosyal davranışlar ile içsel işlevsel duygu düzenleme ve dışsal işlevsel duygu düzenleme arasında pozitif yönde; dışsal işlevsel olmayan duygu

düzenleme ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme ile negatif yönlü bir ilişki vardır. Olumsuz sosyal davranışlar ile içsel işlevsel duygu düzenleme ve dışsal işlevsel duygu düzenleme negatif yönlü; dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme ile içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, Sosyal beceri, Duygu düzenleme

SUMMARY

In this research, it was aimed to examine the relationship between social skills and emotion regulation of secondary school students and internet addiction. The quantitative research method was used in the research and it was designed in a relational screening model. The analysis method to be used is relationship tests.

It was thought that as a result of secondary school students spending a long time with the internet, internet addiction might occur, their social skills might be affected and there might be a significant difference with emotion regulation.

With the widespread use of the internet, the concept of internet addiction emerged, and it was thought that the effects on secondary school students could be high because they could not reach sufficient maturity. It is thought that as a result of secondary school students spending a long time on the internet, internet addiction may occur, their social skills may be affected, and there may be a significant difference with emotion regulation.

Secondary school students who study in Bağcılar district of İstanbul province in the 2021-2022 academic year, who volunteer and whose parents approved the attendance, participated in the research. In the study, the 'Internet Addiction Scale' was used to determine the internet addiction level of the students; to measure social skills, the 'Matson Social Skills Scale'; The Emotion Regulation Scale for Adolescents to used to measure emotion regulation. Were determine the demographic characteristics of the students, the 'Personal Information Form' developed by the researcher was used. The scales in the research prepared in order to reach more participants due to the disruptions and health measures caused by the COVID-19 pandemic conditions were applied online to the participants. The data obtained from the scales used were analyzed using the IBM SPSS Statistics program (25).

According to the result of the research, emotion regulation skills, particularly external-dysfunctional ones, and negative social behaviors predict internet addiction. Negative social behaviors play a partial mediating role in the prediction of external dysfunctional emotion regulation on internet addiction. Similarly, negative social behaviors play a mediating role in the prediction of internet addiction by internal dysfunctional emotion regulation. As a result of the research, there is a negative

relationship between internet addiction and internal functional emotion regulation as well as positive social behaviors; an important and significant positive correlation has been with external dysfunctional emotion regulation, internal dysfunctional emotion regulation, external functional emotion regulation, and negative social behaviors. There is a positive relationship between positive social behaviors and internal functional emotion regulation and external functional emotion regulation and there is a negative relationship between positive social behaviors and external dysfunctional emotion regulation and internal dysfunctional emotion regulation. Negative social behaviors are negatively related to internal functional emotion regulation and external functional emotion regulation, while there is a positive relationship between dysfunctional external emotion regulation and dysfunctional internal emotion regulation.

Keywords: Internet addiction, social skills, emotion regulation

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
TABLOLAR LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
ÖNSÖZ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırmanın Problemi.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İnternet.....	7
2.1.1. İnternetin tarihsel gelişimi	7
2.1.2. Dünyada ve Türkiye’de internet kullanımı.....	9
2.2. Bağımlılık	10
2.2.1. İnternet bağımlılığı	12
2.3. Ergenlik.....	21
2.3.1. Ergenlikte internet bağımlılığı etkileri	22
2.4. Sosyal Beceri	25
2.4.1. Sosyal beceri sınıflandırma	26
2.4.2. Sosyal zeka	26
2.4.3. Sosyal yeterlilik	27
2.4.4. Sosyalleşme	28
2.4.5. Sosyal beceri eksikliği	28
2.4.6. Sosyal beceri modelleri	29
2.5. Duygu Düzenleme	32

2.5.1. Duygu düzenleme güçlüğü	34
2.5.2. Duygu düzenleme stratejileri.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Araştırmanın Örneklem Grubu	40
3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	40
3.3.1. Sosyo-demografik bilgi formu (SDBF).....	40
3.3.2. İnternet bağımlılığı ölçeği (İBÖ).....	41
3.3.3. Matson çocuklarda sosyal becerileri değerlendirme ölçeği (MÇSBDÖ) ..	41
3.3.4. Ergenler için duygu düzenleme ölçeği (EİDDÖ)	42
3.4. Verilerin Analiz Tekniği.....	42
BULGULAR.....	44
TARTIŞMA VE YORUM.....	74
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	86
KAYNAKÇA	88
EKLER.....	113

KISALTMALAR

ANOVA	:	Tek Yönlü Varyans Analizi
APA	:	American Psychological Association
COVID-19	:	Coronavirus Disease 2019
DSM	:	The Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders
EİDDÖ	:	Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği
İBÖ	:	İnternet Bağımlılığı Ölçeği
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
MÇSBDÖ	:	Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği
SDBF	:	Sosyo-Demografik Bilgi Formu
SPSS	:	Statistical Package For Social Sciences
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜVEKA	:	Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	43
Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri	44
Tablo 3. Katılımcıların internet düzeylerine göre dağılımı.....	45
Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin tanımlayıcı değerleri.....	46
Tablo 5. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişki.....	46
Tablo 6. Duygu düzenleme becerilerinin internet bağımlılığını yordamasına ilişkin bulgular	48
Tablo 7. Olumlu ve olumsuz sosyal davranışların internet bağımlılığını yordamasına ilişkin bulgular	48
Tablo 8. Dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeği'ni yordamasında olumsuz sosyal davranışlar aracı rolüne ilişkin sonuçlar	49
Tablo 9. İçsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeği'ni yordamasında olumsuz sosyal davranışlar aracı rolüne ilişkin sonuçlar	50
Tablo 10. Cinsiyete göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması	51
Tablo 11. Evde internet olup, olmama durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması.....	52
Tablo 12. Anne çalışma durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması	53
Tablo 13. Baba çalışma durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması	54
Tablo 14. Sınıf kademesine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması.....	55
Tablo 15. Kardeş sayısına göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması	57
Tablo 16. Günlük ortalama internet kullanma süresine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması.....	58

Tablo 17. İnternete erişimde kullanılan aygıta göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	61
Tablo 18. İnterneti en çok kullandığı amaca göre İnternet Bağımlılığı leği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	63
Tablo 19. Anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumuna göre İnternet Bağımlılığı leği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	65
Tablo 20. Anne eğitim durumuna göre İnternet Bağımlılığı leği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	67
Tablo 21. Baba eğitim düzeyine göre İnternet Bağımlılığı leği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	69
Tablo 22. Anne ve baba durumuna göre İnternet Bağımlılığı leği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	70
Tablo 23. Aile ekonomik durumuna göre İnternet Bağımlılığı leği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme leği, Matson ocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme leği'nin karşılaştırılması	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeğini Yordamasında Olumsuz Sosyal Davranışlar Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları50
- Şekil 2. İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeğini Yordamasında Olumsuz Sosyal Davranışlar Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları51

ÖNSÖZ

Bu araştırmada desteklerini esirgemeyen, sorularımı sabırla yanıtlayan, değerli bilgilerini aktaran kıymetli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamımın her döneminde sevgi, destek ve fedakarlıklarıyla yanımda olan, beni cesaretlendiren, kararlarıma saygı duyarak bana güç veren sevgili annem Sümbül FİDAN'a sonsuz teşekkür ederim.

GİRİŞ

İnternet, ABD ile Sovyet Rusya Birliği arasında yaşanmış soğuk savaş döneminde gelişmiştir. 1969 yılında şehirlerarası iki bilgisayarla bilgi transferi işlemi yapılarak sistemin başlangıcı oluşturulmuştur. Sonrasında ise ARPANET adı verilen askeri bilgisayar ağı oluşturulmuştur (ağıltay, 1997).

İnternet; bilgi paylaşılması, haberleşme, alışveriş, oyun oynama, mesajlaşma, boş zaman değerlendirme gibi hayatın neredeyse tüm alanlarında kullanılmaktadır (Kim vd. 2020). Bu sebeplerden dolayı internet, vazgeçilmez bir araç olarak hızla kullanılmaya başlanmıştır (Basmacı, 2018). İnternet bir yandan online mecralar aracılığıyla sosyal etkileşim sağlamaya yarararken öte yandan yüz yüze sosyalliğin önüne geçebilmekte, bireyin sosyal becerilerine zarar verici hale gelebilmektedir (Farajı ve Tezcan, 2021). İşlevsiz ve kontrolsüz kullanımıyla internet, yukarıda sayılan kolaylıklarla birlikte ruhsal, sosyal vb. alanlarda zararları beraberinde getirmiştir (Young, 1996). Bu durum internet bağımlılığı olarak adlandırılabilir. İnternet bağımlılığı, kişiler tarafından aşırı internet kullanmayı isteme ve buna engel olamama, internetsiz geçirilen vaktin değerini kaybetmesi, kişinin internette geçirmediği vakitlerde aşırı gerginlik ve saldırganlık göstermesi, kişinin hayatının pek çok alanda zarar görmesi olarak tanımlanmaktadır (Young, 2004).

Ergenlik, bireylerin kimlik oluşturdukları bir dönemdir ve bu dönemde çevresel faktörler pek çok bakımdan ergenleri etkilemektedir (Erikson, 1968). Ergenlikle birlikte ailenin ocuk üzerindeki denetim gücü azalmakta bireyselleşme ihtiyacı olan ergenlerin internet aktivitelerini kısıtlamak zorlaşmaktadır. Bu da sorunlu internet kullanımını artırmaktadır. Buna bağlı olarak her geçen gün internet bağımlılığı artmaktadır ve ne yazık ki internet kullanıcılarının büyük kısmını ergenler oluşurmaktadır (şimşek, Akça Kılıç ve şimşek, 2015; Lenhart, 2015; Müezzin, 2017; Bütüner vd., 2022). Ergenlik dönemindeki öğrencilerin henüz zihinsel gelişimleri tamamlanmadığından, hormonal düzeylerinin yksekliliğinin etkisi ve yaşantısal deneyimlerinin sınırlı olması nedeniyle internet bağımlılığı açısından önemli bir risk grubudur (Ho vd., 2017; Gnl, Ceyhan, 2017; Machado, 2018; Dursun, 2022).

Duygu düzenleme becerileri, ergenlerin olaylar karşısındaki tepkilerini yapıcı bir şekilde vermelerini, yeni kişilerle tanışmalarını, yaşıtlarınca onaylanmaları

konusunda yardımcı olmaktadır (Sabatier, Cervantes, Torres, De los Rios ve Sañudo, 2017). Çocukluktan çıkıp ergenliğe girmeleriyle birlikte bilişsel yetenekleri artan ergenlerin duygu düzenleme stratejileri de gelişmektedir (Haşimoğlu ve Aslandoğan, 2018). Duygu düzenleme becerisi düşük olan ergenlerin olumsuz duygularını bastırmak ya da bu duygulardan kaçabilmek amacıyla interneti kullandıkları ifade edilmektedir (Yu, Kim ve Hay, 2013). İnternet kullanıcıları arasında, yoğun ve aşırı internet kullanımının arkasında yatan duygusal nedenlerin ve bu duyguların nasıl düzenlendiğinin incelenmesi, internet bağımlılığına etkili müdahaleler geliştirmek için önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırmada ‘Ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı, sosyal beceri ve duygu düzenlemeleri arasında ilişki var mıdır?’ temel sorusuna cevap aranmıştır. Bu araştırma soru çerçevesinde, şu alt sorulara da cevap aranması planlanmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyi ile cinsiyet, sınıf düzeyi, evde internet olması durumu, günlük internet kullanma süresi, internet kullanım amacı, internete ulaşım aygıtı, anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumu, anne-baba birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, anne-babanın çalışma durumu, aylık gelir değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin, sosyal beceri düzeyi ile cinsiyet, sınıf düzeyi, evde internet olması durumu, günlük internet kullanma süresi, internet kullanım amacı, internete ulaşım aygıtı, anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumu, anne-baba birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, anne-babanın çalışma durumu, aylık gelir değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin, duygu düzenleme düzeyi ile cinsiyet, sınıf düzeyi, evde internet olması durumu, günlük internet kullanma süresi, internet kullanım amacı, internete ulaşım aygıtı, anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumu, anne-baba birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, anne-babanın çalışma durumu, aylık gelir değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Literatürde ortaokul öğrencilerinin internete oldukça ilgili oldukları, interneti çok fazla kullandıkları ve gençlerin internet bağımlılığı riskinin fazla olduğu belirtilmektedir (Şendağ ve Odabaşı, 2007).

Bu çalışmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri ve duygu düzenlemeleri ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu temel amaç çerçevesinde sınıf kademesi, cinsiyet, internet kullanma süresi, evde internet olup olmaması, internet kullanım amacı, internete ulaşım aygıtı, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba çalışma durumu, anne-baba internet kullanımını denetleme durumu, anne-baba birliktelik durumu, kardeş sayısı, aylık gelir durumu gibi sosyo-demografik etkenler arasındaki ilişki de incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnternet kullanımı her geçen gün artmaktadır (Kim vd., 2020). Ergenlerin interneti en sık kullanan grup olmasından dolayı ergenlerle yapılan internet bağımlılığı çalışmaları ve ilişkili etmenler önem kazanmıştır (Ceyhan, 2008; Şenel ve Tolan, 2022; Dursun, 2022). İnternet sağladığı pek çok imkânın yanında doğru şekilde kullanılmadığında özellikle kimlik oluşum döneminde olan ergenleri olumsuz etkileyebilmektedir. Bu yaş grubundakiler interneti sıklıkla kullanmakta ve oyunlar oynamaktadırlar. Bu durumlar da araştırmacılar için merak edilen bir konu olmasına sebep olmuştur. Ergenler dönem özellikleri gereği risk almaya eğilimlidir ve olgunlaşmaları henüz tamamlanmamıştır. Bu dönemdeki kişilerin ailesel, akransal ve gelişimsel olarak yaşayabilecekleri sorunlar da göz önüne alındığında internet bağımlılığı konusunda kritik bir dönemde oldukları söylenebilmektedir (Ektiricioğlu, Arslantaş ve Yüksel, 2020).

İnternet kullanımının yaygınlaşmasında pek çok faktör etkilidir. Bunlardan biri de gerçek hayatta kolayca sosyalleşemeyen bireylerin internet ortamında duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebiliyor olmaları ve kendilerini göstermek istedikleri şekilde gösterme olanağı sağlamasıdır (Eraslan Çapan ve Sarıçalı, 2016). Problemlerli internet kullanımı sosyal ilişkileri buna bağlı olarak sosyal becerileri olumsuz etkileyebilmektedir (Çeliker ve Aşıroğlu, 2020; Yalçın, Güvener ve Kasal, 2020). Ergenlerin zamanın çoğunun internette geçirilmesi yüz yüze iletişimi zayıflatmakta ve ergenler günlük problemlerinden kaçmak amacıyla internete yönelebilmektedirler (Ari, 2022). Literatüre bakıldığında duygu düzenleme becerisi düşük olan ergenlerin olumsuz duygularını bastırmak ya da bu duygulardan kaçabilmek amacıyla interneti kullandıkları ifade edilmektedir (Yu vd., 2013).

Bu çalışma ortaokul öğrencilerinin ait olduğu gelişim dönemini ifade eden ergenlik döneminde internet bağımlılığıyla ilişkili olabileceği düşünülen sosyal beceri ve duygu düzenlemeyi araştırmaktadır. Literatür sosyal beceri ve duygu düzenleme gücünün bağımlılıkla ilgili sorunların gelişimiyle ve yaygınlaşmasıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Karaer ve Akdemir, 2019; Ohahanyohe Odije ve Enyi, 2023; She vd., 2023). İnternetin kontrolsüz ve süre bakımından fazla kullanılması sosyal becerileri düşürmekte ve yalnızlığı artırmaktadır (Bozoğlan vd., 2013). Her ne kadar bu faktörlerin ayrı ayrı ele alındığı çalışmalar görülse de tamamının yer aldığı çalışmalar yetersizdir. Elde edilen bulguların alanda çalışan uzmanlara fikir vereceği, internet bağımlılığı önleme ve bilgilendirme çalışmalarına ve alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Yapılan çalışmanın sayıtları;

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin yapılan ölçeklere samimi cevap verdikleri,
2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin araştırma değişkenlerini ölçebilecek niteliklerde olduğu,
3. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların, çalışma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma örneklemini oluşturan 2020-2021 öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesinde bulunan ortaokul kurumlarının 5., 6., 7. ve 8.sınıflarında öğrenim gören 448 öğrenci ile sınırlıdır.

1. Değişkenler, ölçme araçlarının ölçtükları özelliklerle sınırlıdır.
2. Araştırma kesitsel olduğundan, kesitsel araştırma deseninin tüm dezavantajları bu araştırma için de söz konusudur.
3. Toplum bilimleri alanında yapılan araştırmalar için geçerli olan sınırlılıklar bu araştırma için de söz konusudur.

1.6. Tanımlar

İnternet bağımlılığı: Kişinin interneti aşırı kullanımı, bu kullanımı engelleyememesi, zamanla daha fazla internet kullanım süresine ihtiyaç duyması, internetsiz geçirilen vakitte huzursuzluk, gerginlik hissedilmesi, sosyal hayatının olumsuz etkilenmesi ve kendini kontrol edememesi durumu olarak ifade edilmektedir (Young, 2004).

Duygu düzenleme: Duyguyu fark etme, tanıma ve anlamlandırabilme; kişinin amacı doğrultusunda duyguyu sürdürmesi, yoğunlaştırması ya da engelleyebilmesidir (Gratz ve Roemer, 2004).

Sosyal beceri: Kişinin sosyal ortama uygun davranabilme, diğerleriyle olumlu etkileşim içinde olabilme ve çevresindekilerin gözünde popülerliğini belirleyen sosyal davranışları gösterebilme yeteneğidir (Samancı ve Uçan, 2017).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İnternet

Türk Dil Kurumu (TDK) interneti; bilgisayar şebekelerinin hepsinin birbirlerine bağlanmasıyla ortaya çıkan idarecisi ve kısıtlanması bulunmayan dünya çapında kullanılan bir bilgi iletişim ağ aracı olarak tanımlamıştır (<https://sozluk.gov.tr/>, 2022). İnternet, kabloların birbirleriyle bağlandığı on binlerce kilometre ve uydular ile birbirlerini tanımlamış olan binlerce bilgisayardan oluşmaktadır. İnternet sayesinde dünyanın her yerinde bilgiye ulaşmak çok basit hale gelmiştir. Herhangi bir yere rahatça belge transferi de yapılabilmektedir (Varol, 2021). Geniş kullanım alanı, içeriğinin çok olması sebebiyle ve insan hayatında da birçok kolaylık sağladığı için internetin bireyin yaşamında vazgeçilemez bir yeri olmuştur (Arısoy, 2009).

İnternet, insanlara öğrenmek istediği birçok bilgiye ulaşma, güzel zaman geçirme ve interneti kullanabilen her bireyle iletişime geçebilme fırsatı sunar. İnternet, son senelerdeki durdurulamaz ilerleyişinden sonra bilgisayarların ana maddesi olup çok yüksek bir kullanıcı kitlesine ulaşmıştır (Makas, 2008). Günümüzde bireylerin her ihtiyacını internet üzerinden halletmesi sebebiyle her gün kullanım oranı biraz daha artmış ve artarak devam etmektedir. İletişim araçları insanların en fazla tercih ettiği teknoloji ürünü haline gelmiştir (Omole ve Ayeni, 2013; akt. Öner, 2017). Bu artışın bir nedeni de internetin dünya genelinde kullanımının yayılması, sosyal platformlara, komünikasyona, eğlenceye ve bilgiye erişmeyi sağlamasıdır (Tsai vd., 2009). İnternet kişilerin yaşamlarını kolaylaştırıcı, kullanım alanlarının çokluğu nedeniyle yaşamın vazgeçilmez parçası olmasının dışında farklılaşan ve dönüşen yeni toplum dinamiklerine adapte olmuş, sosyalleşme ihtiyacının karşılandığı yeni bir alan olarak görülmektedir (Sharov, 2020).

2.1.1. İnternetin tarihsel gelişimi

İnternet, 1960-1970 yılları arasında askeri bir saldırıda komünikasyonun kopmaması için gelebilecek saldırılarda askeri hatların zarar görse dahi iletişimin bitmemesi, sürekli iletişimde kalınabilmesi için yapılan bir haberleşme aracıdır.

International Network sözcükleriyle bir araya gelen internet ‘bilgisayarlar arası dünya çapındaki ağ’ olarak adlandırabilmektedir (Varol, 2021).

1950 yılında yeni yeni ortaya çıkan bilgisayarların kullanıcıya faydalı olması için J.C.R Licklider tarafından araştırmalar yapılmıştır. 1960 yılında yayınladığı bir makalesinde J.C.R Licklider, şu an kullanılan MS Windows ve xWindow’un prensiplerini ortaya koymuştur (Licklider, 1960). 1960’larda sadece bir fikir olarak ortaya atılan bu düşünce, 1970-1983 seneleri arasında Amerikan Savunma Bakanlığı Araştırma Projeleri Dairesi tarafından ARPANET projesi içinde laboratuvar ortamlarında denenip, 1984-1995 yılları arasında bütün dünyayı etkisi altına alacak şekilde büyümüştür. Bu büyüme esnasında internetin 1981 yılında ticari anlamda kullanılabilceğini fark edilmesi çok mühim bir etken olmuştur. 1986’da internet kullananlar sadece araştırmacılar ve devlet yetkililerini ilgilendiren bir ağ olmaktan çıkarak, herkesin kullanımına açılan kocaman bir ağ ortamına dönüşmüştür (Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2022).

İnternetin tabanı Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri’nin içinde bulunduğu Soğuk Savaş zamanında, Sovyet Rusya’nın teknolojik olarak iyi olduğu Amerika Birleşik Devletleri’nin ise onlardan geride kalmak istemedikleri için oluşabilecek nükleer saldırı girişimlerini etkisiz hale getirmek amacıyla dayanmıştır (Yavuzarslan Gök, 2017). Bu sebepten dolayı Amerika, Intergalactic Computer Network isminde bir tasarı hazırlayarak internete olan girişimini başlatmıştır (Leiner vd., 1997). Sonraki senelerde Amerika Birleşik Devletleri ordularının bilim ve teknolojiyi en iyi şekilde kullanması için Advanced Research Projects Agency (ARPA) tasarısına giriş yapmıştır. Oluşabilecek bir Amerika Birleşik Devletleri’ne saldırı durumunda bütün ülkenin kesintisiz bir şekilde çalışabilmesi için ARPA projesinin de desteğini alarak bilgisayar ağı da kurması sebebiyle ARPANET ismini almıştır (Işık, 2007).

ARPANET ile irtibatı ilk olarak Stanford Research Institute (SRI) University of California at Santa Barbara (UCSB), University of California at Los Angeles (UCLA) ve University of Utah ile bağlantı sağlanmıştır (Leiner vd., 1997). Bilgisayar ağının California’da başlamasıyla beraber vakit ilerledikçe NASA, MİT, HARVARD gibi bünyelerin de bu ağın içine girmesiyle birlikte 1972 senesinde e-posta devri baş göstermeye başlamıştır. Öncelikle e-posta alışverişi, dosyaların paylaşımı, uzak

verilere ulaşma gibi birçok olanağı olan internet, bu ağların birbirleriyle iç içe olmasından dolayı ağlar ağını meydana getirmek için TCP/IP adlı oturumun düzenlenmesiyle ilk kademesini oluşturmuştur (Işık, 2007). Yaptıkları araştırmaların ve edindikleri bilgilerin paylaşımı bu şekilde basitleşmesi amacıyla Tim Barnes Lee 1991 senesinde bütün ülkelerin kullanabileceği bir ağ olan World Wide Web (www) buluşunu gerçekleştirmiştir. Böylece internet bütün dünyaya kolaylıkla kullanıma hazır hale gelmiştir (Yavuzarslan Gök, 2017).

İnternet'in Türkiye'de ilerleyişi, 1986 senesinde EARN/BITNET irtibatıyla Türkiye Üniversiteler ve Araştırma ağı (TÜVEKA) ilk geniş bant ağını oluşturmuştur. Bu ağ bağlantısı vakit geçtikçe istenilen erişimi sağlayamadığı için 1991 senesinde Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun (TÜBİTAK) ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)'nin birlikte çalışmasıyla yeni bir ağ kurulumu yapılmaya başlanmıştır. Ülke dışına bağlantıyı ilk olarak ODTÜ tarafından sağlanmıştır. 1996'da Ulusal Akademik Bilgi Merkezinin (ULAKBİM) açılmasıyla ODTÜ'nün yaptığı, ilerlediği konulardaki araştırmaları üniversitelerle kademeli olarak ULAKNET'e nakli başarıyla sağlanmıştır (Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2022).

Güney Kore, internet bağımlılığını ciddi problemlerden biri olarak görmektedir (Koh, 2017). Çin'de gençlerin internet bağımlılığını önlemek adına bilgisayar oyunu oynamaları kısıtlanmıştır (Busiol, 2015). 1995 yılında ABD'de İnternet Bağımlılığı Merkezi kurulmuştur. Türkiye'de ise Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 2014 yılında hizmet vermeye başlayan İnternet Bağımlılığı Polikliniği kurulmuştur (Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, 2014). Bu gelişmeler internet bağımlılığının bireylerin hayatındaki olumsuz etkilerini azaltmak için önemlidir.

Türkiye'de internetin kötüye kullanımına farkındalık oluşturmak için Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongreleri ve Yeşilay organizasyonları yapılmıştır. İnternet ve teknoloji bağımlılığına dair çözüm arayışları, önleyici çalışmalar tartışılmış ve farkındalık artırma çalışmaları yapılmıştır.

2.1.2. Dünyada ve Türkiye'de internet kullanımı

Son zamanlarda bütün dünyada interneti kullanan kişi sayısında ciddi bir artış olmaktadır. İnternete ulaşmanın oldukça basit olması ve cüzi bir miktara ulaşılabilir

olması bunun en önemli sebeplerindendir. İnternet kullanımı bakımından ülkeler karşılaştırıldığında az gelişmiş ülkeler ile çok gelişmiş ülkeler arasında önemli farklar görülmektedir (Makas, 2008).

Dünya genelinde 5,168,780,607 kullanıcı interneti kullanmaktadır. Bu da dünya nüfusunun %65,6 anlamına gelmektedir. 2000 senesinden itibaren bugüne kadar interneti kullanan kullanıcı sayısı 1.331,9 % yükselmiştir. Türkiye verilerine bakacak olursak 69.107.183 (Türkiye nüfusunun %83,3) kişi tarafından kullanılmaktadır (Internet World Stats Usage and Population Statistics, 2021).

TÜİK'in yaptığı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 2021 yılında hanelerin %92'sinin evden internete erişim imkanına sahip olduğu gözlenmiştir. Bu oran 2020 yılında %90,7 idi. İnternet erişim imkânı olan hane oranı İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 1. düzeye göre, en yüksek %97,1 ile İstanbul olurken bu bölgeyi %94,2 ile Batı Anadolu (Ankara, Konya, Karaman) bölgesi izlemiştir. Bir diğer araştırma sonuçlarına göre internet kullanım oranı 2021 yılında 16-74 yaş grubundaki bireylerde %82,6 oldu. Bu oran, 2020 yılında %79,0'dı. İnternet kullanım oranı cinsiyete göre incelendiğinde; bu oranın erkeklerde %87,7 ve kadınlarda %77,5 olduğu görülmüştür (TÜİK, 2021).

Son zamanlarda internet özellikle e-ticaret alanında gelişmektedir. Aynı zamanda ülkemizde Instagram, Twitter, Facebook gibi sosyal ağların oldukça fazla kullanıldığı bilinmektedir. İnternetin yanlış ve plansız kullanımı internet bağımlılığına yol açmaktadır. İnternet, insanlara reel dünyada yapılabilen pek çok etkinliği sunmaktadır. Ancak insanlar interneti daha çok sosyal amaçlı faaliyetler için kullanmaktadır (Çakır, Horzum, Ayas, 2011).

Bilinçli olmayarak kullanılan internet birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Kişilerin bilgilerinin çalınması, kumar, porno, hırsızlık gibi risklere reşit olmayan gençlerin dahi kolayca erişim sağlaması bu sorunların bir bölümünü oluşturmaktadır. Çok aşırı internet kullanımı bilhassa gençlerde bağımlılık sorununu ortaya çıkartmıştır (Demirli ve Arslan, 2018).

2.2. Bağımlılık

Bağımlılık kelimesinin tanımları araştırıldığında birden fazla tanımı olduğu görülmektedir. Latince 'addicere' kelimesinden gelen bu sözcük, literatürde

araştırmacılar tarafından ‘addiction’ ve ‘dependence’ diye geçmektedir. Kitabı tanımları incelendiğinde fiziksel olan herhangi bir Şeye bireyin yoğun isteğinin olması veya aranan maddeye ulaşılamadığında kendini kontrol edememesi olarak geçmektedir (Shaffer, Hall, ve Bilt, 2000). Güçlü arzu ve dürtülerin bireyin öz kontrolüne yenik düşmesi bağımlılık olarak adlandırılmaktadır (West ve Brown, 2013). İnternet bağımlılığının uyuşturucu bağımlılığına benzer bir yönü bulunmaktadır. Birey maddeye bağımlı olmasa da davranışa veya bu davranışı gerçekleştirdiği sıradaki hisse bağımlıdır (Alavi vd., 2012). Ayrıca çekirdek akumbens ve orbitofrontal korteks vb. beyin kısımlarında aşırı uyarılmaların gözlendiği belirtilmiştir (Brand vd., 2014).

Yeşilay (2018), bağımlılığı kontrol kaybı olarak açıklamaktadır. Bağımlılık, insanların seçimiyle oluşan devamlılık gösteren bir özelliktir. Bu insanların kendi seçimi olmasına rağmen insanların bağımsızlığını git gide ortadan kaldırıldığı görölmektedir. Bağımlılığın ilerlemesiyle insanların git gide kötüleşen durumu, insanların eskiden yapmadığı, yapmayacağı davranışları sergilemesine yol açabilmektedir (Barış, 1994; akt. Makas, 2008).

Bağımlılığın 3 önemli özelliği vardır. Bunlardan birincisi o Şey için çok güçlü istek duymak, ikincisi zaman zaman kontrolünü kaybetmek, son olarak üçüncüsü de ısrarcı olmak. Madde kullanan insanların maddeyi artık içmemek için girişimlerde bulunması fakat olumsuz sonuç alıp içmeye devam etmesi, maddeyi daha sık kullanması, madde kullanımından zaman geçtikçe mahrumiyet hissetmesi, kendine yaptığı kötülüğün farkında olmasına rağmen madde içmeye devam etmesi, gününün birçoğunu madde bulmaya çalışarak geçirmesi bağımlılık ile alakalı bir durumdur (Shaffer vd. 2000). Gençler olarak nitelendirilen kısımda zamanla merak ve özenmek ile ilerleyen madde kullanımı gibi bazı bağımlılık veren maddeleri kullanan kişilerin zamanla sağlık sorunları yaşadığı görölmektedir (Makas, 2008).

Literatüre bakıldığında bağımlılık; alkol, uyuşturucu madde, kahve ve tütün ürünleri gibi maddelere bağımlılık ve bireyin bir davranışı çoğunlukla normal olarak kabul edilmeyen düzende gerçekleştirilmesiyle psikolojik, fiziksel ve toplumsal problemler yaşanmasına neden olan davranışsal bağımlılık olarak iki Şekilde incelendiği görölmektedir (Karaman ve Kurtoğlu, 2009). Yaşamda çeşitli nesnelere bağımlılığa neden olabilmektedir. Bireyler bir nesneye veya maddeye bağımlı

olabileceği gibi madde dışındaki varlıklara da bağımlı olabilmektedir (Altuner, Engin, Gürer, Akyay, ve Akgül, 2009). Isaac Marks (1990) davranışsal (kimyasal olmayan) bağımlılık terimini ortaya atmıştır (Hollander, 1993; akt. Starcevic, 2016). Obsesif-kompulsif bozukluk, zorunlu harcama (kumar dahil), aşırı yeme, seks bağımlılığı ve kleptomani davranışsal bağımlılığa örnek teşkil etmektedir (Starcevic, 2016). Türkiye’de bireyler alışveriş, internet, kumar, yemek, spor ve bilgisayar oyunlarına problemli davranış bağımlılıkları da sergileyebilmektedirler (Arısoy, 2009). Davranışsal bağımlılıklarda bireyler aktif ya da pasif olabilmektedir. Görüntü, ses gibi niteliklere sahip olan teknolojik araçlar bağımlılık tehlikesini yükseltmektedir (Arısoy, 2009).

Amerikan Psikiyatri Birliği Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve İstatistiksel Sınıflandırması (DSM-5) göre oyun bozukluğu ve kumar bozukluğu, davranışsal bağımlılık türleri olarak tanımlanmıştır (APA, 2013). Yaşanılan dönemde pek çok bağımlılık çeşidi olmasıyla beraber ilk akla gelen maddesel bağımlılıktır (Uzbay, 2009).

Günümüzde madde kullanımı dünya genelinde artmaktadır. Bununla birlikte bireylerin maddeye başlama yaşı düşmüştür. Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte sigara, uçucu ve uyarıcı madde kullanma, alkol ve diğer maddeleri kullanmaya başlama büyük çoğunlukla ergenlik dönemindedir (Bilaç vd., 2019). Dünya Sağlık Örgütü, 2019’da dünyadaki her sekiz kişiden birinin belirli bir zamanda bir tür ruhsal bozukluk yaşadığını tahmin etmektedir. Bu, %14’ü ergen olmak üzere yaklaşık bir milyar insan anlamına gelmektedir (WHO, 2022). Depresyon, DEHB, madde bağımlılığı ve sosyal fobi gibi sağlık sorunlarının varlığı problemli internet kullanımı ve kumar bağımlılığı için risk faktörüdür. Biyolojik teorisyenler, öz kontrolün azaldığını, yürütme işlevinin bozulduğunu, dürtüselliğin arttığını ve dopamin ödülünün arttığını savunmaktadır. Uluslararası çalışmalara bakıldığında, teknoloji bağımlılık sıklığının %6 olduğu ve erkeklerde kızlara göre daha fazla olduğu bildirilmiştir (Ko, 2014; Durkee vd., 2016).

2.2.1. İnternet bağımlılığı

İnternet, bireylerin hayatlarında bulunan, toplumsal yapıyı çeşitli şekilde etkileyebilme ve değiştirebilme gücüne sahip sosyal bir olgudur (Günüç, 2009).

Literatüre bakıldığında internet bağımlılığı pek çok şekilde ifade edilmektedir. Bu terimlere değinilecek olursa bilgisayar bağımlılığı, internet bağımlılığı, patolojik internet kullanımı ve problemlili internet kullanımı sayılabilir (Thatcher ve Goolam, 2005; Chou, Condrón ve Belland, 2005; Ercengiz ve Şar, 2017).

Doğru internet kullanımı belirlenen zaman diliminde amaca uygun olarak kullanmaktır (Davis, 2001). Sağlıklı internet kullanımı, bireyin bilişsel ya da davranışsal bir problemi olmadan, kabul edilebilecek bir zaman içerisinde, belli bir amaç uğruna kullanmaktır. İnternet hakkındaki sorunlu düşünceler, hoşgörüsüzlük, internet kullanmayı bırakmamak, mahrumiyet belirtileri gibi belirtiler sağlıksız internet kullanımını gösteren en büyük faktörlerdir (Young, 1999). İnternet; bireylere sunduğu yenilikler, iletişim kolaylığı ve kullanımının rahat olması sayesinde insanların hayatının önemli bir parçası olmuştur (Tsai vd., 2009). Bu nedenler internetin doğru kullanılmasını engelleyebilmekte ve bireyleri bağımlı hale getirebilmektedir (Dursun, 2022).

Birey interneti yaşamakta olduğu problemlerden kaçmak, ihtiyaçlarının birçoğunu karşılayan, eğlence unsurlarının yer aldığı ve kendini önemli hissettiği bir alan olarak görmektedir. Böylece birey fiziksel çevresinden elde edemediği doyumunu bu sanal dünyadan elde ettikçe internet onun için vazgeçilmez bir araç haline gelmektedir (Ögel, 2017).

Greenfield (2011) zevk veren tavırların bağımlılık yapabileceğini, internet ve dijital alanların kullanıcıya zevk verici hususları olduğunu ifade etmiştir. İnternet bağımlılığının tanımı yapılırken internetin zararlı şekilde kullanıldığında ortaya çıkan duygu durumunun belli bir zaman dilimindeki değişimi mühim görülmektedir. Bu zevk veren duygu durumundaki değişim internet kullanıcısının interneti kullanma süresini arttırmaktadır. Davranışsal bağımlılık döngüsü; zevk verici davranıştan sonra vücudun dopamin salgılaması, dopamin salgılandıktan sonra istenmeyen sonuçlara yol açan bağımlı hareketlerin sürmesi ve kullanıcının psikik uyuşmayı temin etmek için duygu ve bilinçlilik pozisyonunu değiştirme talebiyle beraber bir sonraki zararlı durumun basitleşmesi gibi açıklanmaktadır (Greenfield, 2011). Griffiths, Young'un tersine internet bağımlısı gibi anlamlandırılan birçok hastanın bağımlı kullanıcı olmadıklarını söylemekte ve interneti çok fazla kullanan kullanıcıların internete bağımlı kişiler olmadıklarını, internet kullanıcılarının farklı bağımlılıklarını ve

kompulsiflerini doymak için çok fazla interneti kullandıklarını söylemektedir. Örnek olarak kumar veya bilgisayar oyunu oynayan bağımlı kişilerin aslında internete bağımlı olmadıklarını, interneti yalnızca bu tavırları gösterebileceği aşırı olanakları olan bir platform olduğu söylenmektedir. İlâveten aynı tür hastaların çok büyük kısmında fazla internet bağımlılığı belirtileri olduğu, internet bağımlısı kişilerin hayatlarındaki ilişkileri, fiziki görünüşlerindeki yetersizliklerini düzeltmek için fazla kullandıklarını da söylemektedir. İnternet kullanım bozukluğunun ilerlemesine yer hazırlayan bir takım kişilik özellikleri, bir veya daha fazla hastalığın aynı anda görülmesi, psikolojik hususların da olabileceği ifade edilmektedir (Widyanto ve Griffiths, 2007).

İnternetin bireylere sağladığı olanakların çok yaygın oluşu kullanıcıları bağımlı hale getirebilmektedir (Makas, 2008). Covid-19 sürecinde eğlence yerleri kapalı, yapılabilecek aktiviteler sınırlı olduğundan bireyler uzun zaman evlerinde kalmıştır. Bu yüzden teknoloji kullanımı daha da artmıştır. Bu durum internet bağımlılığının artmasına yol açmıştır (Göker ve Turan, 2020). Her geçen gün pek çok yeni kullanıcı sanal dünyaya adım atmaktadır. Pandemi etkisinin bu kullanıcı artışında önemli bir payı bulunmaktadır. Türkiye’de pandemi sürecinde internet kullanıcısı sayısında ve kullanım kapasitesinde oldukça artış görülmüştür (Yıldırım ve İpek, 2020).

İnternet, kontrolsüzce ve zaman kısıtlaması olmaksızın birey tarafından kullanılırsa istenmeyen sonuçlar meydana getirebilmektedir (Sezer, İşgör ve Aktan, 2019). Cengizhan’a (2005) göre öğrencilerde sıklıkla görülen, bedensel, psikolojik ve sosyal ilişkilerini negatif olarak etkileyip öğrencilerin okul başarılarını da düşüren internet ve teknolojik aletlerin gereğinden fazla problemlili olarak kullanımı, gençlerin kişisel ve akademik gelişimlerini olumsuz olarak etkilemekte ve öğrencileri bağımlı hale getirebilmektedir.

2.2.1.1. İnternet bağımlılığı belirtileri

İnternet bağımlılığı belirtilerinde pek çok semptom listeleri vardır. Ancak bütün semptom listelerinde bağımlı olunan süreçte internette çok fazla vakit harcama, internetsiz bir ortamda mutlu olamama/huzursuz hissetme, yani yetersiz ilgi ve vakit harcadığından bireyin rollerini yerine getirmesinde ciddi bir bozulma gibi bulgular kendini göstermektedir (Tarhan, 2017). İnternet bağımlılığı, interneti kullanan

bireylerin internet kullanımlarında, mesleki becerilerinde, kontrol becerilerinde ve sosyal becerilerinde sorun yaratabilecek boyutta yeni ve çoğu zaman bilinmeyen klinik bir bozukluktur (Young, 2007).

Becerileri konusunda kendini suçlayan, insanlarla diyaloglarında zorlanan, fiziki olarak kendini beğenmeyen, ilişkisel olarak bakıldığında kendine güvenmeyen insanlar internet üzerinden kurulan iletişimlerle kendilerini daha mutlu daha rahat hissetmektedirler. Bu tarz yaklaşımları gerçek hayattan çok sanal ortamda iletişime geçmeyi tercih etmektedirler. En önemlisi ergenlik dönemlerinde kişilerin utangaç ve kendilerine güvensiz oluşları gençlerin karşısındakileri tanıyıp, davranışlarını test ederek öğrenme şansı verebilmektedir. Kullanıcının arkadaş çevresini büyütebilmektedir (Ögel, 2017).

2.2.1.2. *İnternet bağımlılığı tanı kriterleri*

İnternet bağımlılığı ve tanı kriterlerini araştıran araştırmacılar ve klinisyenlerin ortak bir kriterde uyuşma sağlamadığı görülmüştür. Gitgide geniş kitlelere hâkim olan internet bağımlılığı birden fazla araştırmacının araştırma konusu olmuş ve tanı kriterlerini belirlemeye çalışmışlardır (Öner, 2017). İnternet bağımlılığı DSM listesindeki açıklamalarda bulunmamaktadır ama bu kısımda bu konuyla ilgili inceleme yapan ve tanı ölçütlerini yazan araştırmacıların yaptığı ölçütlere ayrılmıştır (Erdemir, 2021).

2.2.1.2.1. *Young tanı kriterleri*

Bağımlılık, kimyasal madde kullanımını içerir ancak bağımlılığı neyin oluşturduğu konusunda kesin bir açıklama yapmak zordur. Son günlerde kumar, seks, para harcama, alışveriş yapma, yemek yeme, egzersiz, televizyon izleme, bilgisayar oyunları oynama gibi davranışların da bağımlılık oluşturabileceği görüşü yaygınlaşmıştır. İnternet bağımlılığı için oluşturulan tanı ölçütlerinin daha çok madde bağımlılığına benzer özelliklerde olduğu belirlenmiştir. Patolojik düzeyde internet kullanımı genel anlamda teknolojik bağımlılıkların altında ele alınmaktadır. İnternet bağımlılığını ilk olarak tanımlayan ve tanı ölçütlerini oluşturan Young'a göre internet, kumar ile benzer olarak bağımlılık oluşturmaktadır (Young, 2007). DSM-IV'te tanımlanan bağımlılık ölçütleri yalnızca kimyasal maddeler için belirlendiğinden ve kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar, DSM IV'te 'Dürtü Kontrol Bozuklukları'

ana başlığı altında 'Patolojik Kumar Oynama' tanı kriterlerini esas alarak esinlenerek 8 kriter belirlemiştir (APA, 1994). İnternete bağımlı olan kişilerin aynı kumar bağımlısı olan kişilerde olduğu gibi duygusal açıdan hassaslık, kendine güvenilirlik, uyanıklık, kendini açığa vuramama ve uyumsuzluk gibi tipik özellikler taşıdıkları ifade edilmiştir (Young, 1998). Young bunu dürtü kontrol bozukluğu olarak açıklamıştır ve internet bağımlılığını psikiyatrik bir hastalık olarak ifade etmiştir (Young, 1996).

Young internet bağımlılığını DSM-IV'te ve internet bağımlılığı için ilk tanı ölçütlerini oluşturmuştur. Young'a göre aşağıda belirtilen 8 ölçütten 5'ini gösteren bireyler internet bağımlısı olarak gösterilmiştir (Young, 1999):

- İnternet ile ilgili zihnin meşgul olması,
- Haz almak amacıyla daha fazla internet kullanma ihtiyacı duyma,
- İnternet kullanımını kontrol etmeye yönelik başarısız girişimlerin olması,
- İnternet kullanımının azaltılması ya da kullanılmaması durumunda huzursuz ruh hali,
- Planlanandan daha uzun süre internette vakit geçirme,
- Aşırı internet kullanımı sebebiyle sosyal çevreyle sorunlar yaşama,
- Çevresine internette kalma süresi ile ilgili yalan söyleme,
- İnterneti sorunlardan kaçmak için kullanma.

2.2.1.2.2. Goldberg tanı ölçütleri

Goldberg, 1996 yılında DSM-IV'te yer alan madde bağımlılığı ölçütlerinden yola çıkarak internet bağımlılığını ilk defa tanımlamıştır. Goldberg'in tanı ölçütlerine göre kişinin internet bağımlılığı tanısı konulabilmesi için 12 aylık bir sürece ihtiyaç vardır. Bu süreç klinik olarak takip edilmeli ve gözle görülen bozulmalar veya sıkıntıya sebep olan 3 ya da daha fazla tanı ile ortaya çıkan bireyin internet bağımlısı olduğunu savunur. Bunlar; internetten yoksunluk, kendi planladığı süreden daha uzun internette kalma, azaltmaya yönelik denemelerde başarılı olamamak, internette gereğinden fazla vakit geçirme, mesleki, sosyal veya serbest zamanlarındaki aktivitelerden vazgeçmektir (Goldberg, 1996).

2.2.1.2.3. *Beard ve Wolf tanı kriterleri*

Bireyin hayatında psikolojik, sosyal, okul ve işle ilgili problemler oluşturacak şekilde interneti kullanmasını internet bağımlılığı olarak tanımlamaktadır ve Young'un kriterlerinden yalnızca beş tanesine evet denilmesinin yeterli olmadığını ifade etmiştir. Young 'un tanımladığı 8 kriteri revize ederek iki grupta toplamıştır ve beşini internet kullanım fonksiyonelliği olarak adlandırmışlardır. Bireyin birinci bölümdeki her bir ifadedeki durumu kesinlikle deneyimlemiş olması gerekmektedir. Diğer 3 madde ise bireylerin internet kullanımından dolayı zarar görmesi olarak adlandırılmış, internet bağımlılığı tanısı koyulabilmesi için ise bireyin en az bir tanesini deneyimlemiş olması gerektiğini ifade etmişlerdir. 1. bölümde çoğu zaman internette vakit geçirmeyi düşünmek, internetten zevk almak nedeniyle vaktinin çoğunu internette harcamak, interneti bırakmayı ya da azaltmayı denediğinde başarısız olmak, interneti azaltmayı veya bırakmayı denerken mutsuz ve sinirli olmak, internet kullanımını kısıtlamaya yönelik yapmış olduğu planların dışına çıkarak internet kullanım saatinin üstüne çıkmak kriterleri vardır. Bu kriterlerin hepsine evet demesi beklenen birey, 2. bölümde bulunan internet kullanımından dolayı sosyal ilişki, eğitim hayatı ve mesleki hayatını tehlikeye atmak, çevresindekilere internet kullanım süresiyle alakalı yalan söyleme ihtiyacı, interneti olumsuz duygulardan kaçış amacıyla kullanmak, tanı ölçütlerinden en az bir tanesine olumlu cevap veren bireylerin internet bağımlısı olduğunu düşünmektedirler (Beard ve Wolf, 2001).

2.2.1.2.4. *Suler tanı kriterleri*

Suler (1999), internetin sorunlu ve sağlıklı kullanımı 8 ölçüt ile birbirinden farklılaştığını savunmuştur. Bunlar internetin kullanılmasıyla hangi ihtiyaçların hangi oranla karşılandığı, bağımlı kişideki yoksunluk derecesi, internette yaptığı faaliyetin türü, internetin insanın yaşamındaki işlevselliği etkisi, sıkılmaya bağlı duygular, reel ve sanal hayat arasındaki uyumdur (Suler, 1999). Suler'in (1996) internet bağımlılığı kuramı Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidini temel almaktadır. İnternet ortamında kişinin kimliğini gizleme, duygusal güveni sağlama ve cinsiyetini istediği şekilde gösterebilme gibi seçenekleri olduğundan kişinin sanal seks ile fizyolojik ihtiyaçlarını gerçek dünyadaki gibi karşılayabildiğini savunmaktadır. İnternet ortamında paylaşım yapma, bireylerle sohbet etme gibi aktiviteler kişinin kişilerarası temas, sosyal onay ve aidiyet duygusu ihtiyacını karşılamaktadır. Oyun siteleri ve

sohbet sitelerinde diğer bireylerden olumlu dönütler alarak başarı ve saygınlık ihtiyacının karşılanabileceğini, istediği bilgiyi arama motoruna yazarak öğrenme ihtiyacının karşılanabildiğini ifade etmektedir. Suler, son olarak bireyin internet sayesinde ilgi, tutum ve kişiliğinin gizli kalmış yönlerinin farkına varabileceğini ancak Maslow gibi bu basamağa gelmenin zor olduğunu ifade etmektedir (Suler,1996).

2.2.1.2.5. *Shapira tanı ölçütleri*

Shapira, Young'un ve Goldberg'in tanı ölçütlerine benzeyen sade bir tanı ölçütü listesi geliştirmiştir. Shapira ve diğerlerinin kriterlerine göre aşağıdaki maddelerden yalnızca bir tanesiyle uyumlu bir internet kullanımı olması halinde problemlili internet kullanımı tanısı konulabilmektedir. Bunlar (Shapira, Lessig, Goldsmith , Szabo, Lazowitz, Gold ve Stein, 2003).

1. Kişinin internet kullanımı ile ilgili engelleyemediği düşünceler taşıması,
2. Kişinin internet kullanımından önce planladığı sürenin çok üstünde internet kullanması,
3. Kişinin internet kullanımı yüzünden yaşadığı zihinsel yoğunluk sebebiyle hayatında (sosyal, ailevi, iş vb.) ciddi düzeyde bozulmalar yaşaması,
4. Kişinin problemlili internet kullanımının sadece manik veya hipomanik dönemde olmaması, Eksen 1 bozuklukları sınıflamasına girmemesidir. Shapira'ya göre internet bağımlılığının psikiyatrik bozukluklarla ilişkisi vardır (Shapira Goldsmith, Keck, Khosla ve McElroy, 2000).

2.2.1.2.6. *Griffiths tanı kriterleri*

Griffiths (1999) teknolojik bağımlılığının bir türü olarak internet bağımlılığını ifade etmiştir. Griffith'e göre internet bağımlılığının 6 temel özelliği vardır. İnternetin insanın hayatındaki en önemli aktivite olması, insanın internete girdiğinde kendini daha enerjik hissetmesi, ilk zamanlardaki etkiyi yakalamak için internette harcadığı vakti uzatması, interneti kullanmadığı vakitlerindeki gergin ve sınırlı oluşu, kendisiyle ve çevresiyle tartışma durumu, internet kullanımının kontrollü bir şekilde düzene oturtmaya çalışılmasıyla yine uç noktaya ulaşması ölçütlerinden en az biri olduğunda bireyin bağımlı olduğunu savunmaktadır (Griffiths, 1999).

2.2.1.2.7. *DSM-V önerilen tanı kriterleri*

Son zamanlarda internet bağımlılığına yönelik çalışmaların artması ile DSM-5'te internet bağımlılığı, 'İleri Araştırma Gerektiren Durumlar' başlığı altında 'İnternet Oyun Oynama Bozukluğu' alt başlığı ile yer almıştır. 12 aylık bir süre içinde aşağıda belirtilen dokuz kriterden beş veya daha fazla kriterin karşılanması gerekmektedir. Bunlar (APA, 2013);

- İnternet oyunları ile aşırı uğraş
- İnternette uzaklaştırıldığında çekilme belirtileri ortaya çıkar.
- Tolerans gelişimi: İnternet oyunlarına katılmak için gerekli olan sürenin gitgide arttırılması ihtiyacı.
- İnternet oyunlarına katılımı kontrol altına alabilmek için yapılan başarısız girişimler.
- İnternet oyunları sebebiyle önceden ilgi duyulan hobi ve eğlenceli aktivitelere ilgi kaybı.
- Psikososyal sorunlara yol açtığını bilmesine rağmen internet oyunlarının aşırı kullanımına devam etmesi.
- İnternet oyunları için harcadığı süre ile ilgili olarak çevresini kandırma durumu.
- İnternet oyunlarını olumsuz duygu ve duygulanımdan kaçmak ya da rahatlamak için kullanmaktadır.
- Önemli bir ilişki, iş veya eğitim ya da kariyer olanağını internet oyunlarına katılabilmek için tehlikeye atmış veya kaybetmiştir.

2.2.1.3. *İnternet bağımlılığı türleri*

İnternet bağımlılığı literatürde çeşitli türlere ayrılmaktadır. Bunlar siber cinsel bağımlılığı, siber ilişki bağımlılığı, kumar bağımlılığı, net bağımlılığı, aşırı bilgi alma bağımlılığı ve online oyun bağımlılığıdır (Kurniasanti vd. 2019)

Siber seks bağımlılığı, erişkin internet sitelerinin zorlayıcı kullanımını tabir etmektedir. Siber seks bağımlılığında ilk olarak merak içgüdüleriyle hareket edip

ardından saplantı şeklinde ilerlemektedir. İnsanlar kimliklerini, mesleklerini ve cinsiyetlerini saklayarak gerçek hayatlarında sergileyemeyecekleri davranışları sanal yerlerde ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar (Gönül, 2002).

Siber ilişki bağımlılığı insanın, çevrimiçi birliktelikleri aşırı ilgi göstermesi anlamı taşır. Utangaç, çekingen bir insan hayali ortamlarda birey kendisini daha rahat anlatabildiğini zannederek internet ortamında iletişim kurmayı yeğleme eğilimindedir (Young, Pıstner, O'mara ve Buchanan, 1999).

Net bağımlılığı; insanın, çevrimiçi olarak kumar oynaması, ticaretle ilgilenmeleri, sermaye piyasalarını takip etmeleri, alışveriş yapmaları gibi etkinlikleri içermektedir. İnterneti kullanarak insanlar dünyanın bir ucundaki ülkelerin kumarhane sitelerine bağlanarak, oyun oynamak isterlerse kredi kartını kullanarak aynı anda kumar oynayabilmektedirler. Sermaye piyasasında ise al-sat yapabilmekte ayrıca mağazaya gitmek istemezlerse istediklerini ürünü anında satın alabilmektedirler (Gönül, 2002).

Aşırı bilgi alma bağımlılığı, insanın internet sitelerine ya da veri tabanlarına daimî olarak yeni bilgileri araştırmak, öğrenmek istemesini göstermektedir. İçindeki bu araştırma istediği durumunu istem dışı olarak yapmaktadırlar. Haddinden çok bilgiyi edinmek insanda dikkat dağınıklığı problemini yaşatmaktadır (Young vd., 1999).

Online oyun bağımlılığı, insanların günlük yapması gerekenleri aksatması ve saatlerce oyun oynaması durumudur (Akçayır, 2013; akt. Ayhan ve Köselieren, 2019). Oynayanların kendi içinde puan sistemi vardır, bu puan sisteminde yukarı çıkıldığı gibi aşağıya da inilebilmektedir. Bu olay sayesinde dünyanın her yerinde oynayan oyuncuların saygınlıkları yükselmekte ve üst sıralara çıkmak istemektedirler. Hal böyle olunca oyun oynama istekleri zamanla bağımlılığa dönüşmektedir. İnsan çok fazla oyun oynadığında veya çevrimiçi olarak internette çok fazla zaman geçirdiğinde sosyal hayatı, mesleğindeki durumu, eğitim süreci kötü etkilenmektedir (Gönül, 2002). Bilhassa interneti kullanmanın hızlı geliştiği ülkelerde en önce teknolojiyi kabul eden ve en uzun internet kullananların ergenler olduğu ifade edilmiştir (Yardi, 2012; akt. Öner, 2017).

2.3. Ergenlik

Ergen kelimesi "adolescent" kelimesinden gelmektedir. Ergenlik ise 'adolescere' kelimesinden gelmektedir. Büyümek, olgunlaşmak anlamındadır ve durumu değil süreci ifade etmektedir (Özüdoğru Erdoğan, 2014). Yaşanılan çağda ergenlik insanın kendisini izleyebilen hızlı ve devamlılığı olan bir gelişim süreci olarak tanımlanır. Biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir büyüme ve olgunlaşmanın yer aldığı küçüklükten yetişkinliğe geçiş sürecidir (Yavuzer, 2017). Hall ergenlik dönemini, "fırtınalı ve stresli" bir dönem olarak nitelendirmiştir (Arnett, 2006). Yavuzer (2007) bireylerin yaşamında ergenlik döneminin çok önemli olduğu belirtmekte ve ergenliği çocukluktan yetişkinliğe bir geçiş dönemi olarak tanımlamaktadır. Erikson'a (1984) göre ise ergenlik, ergenin kendini ve toplumdaki rollerini tanıdığı ve rol karmaşası yaşadığı bir dönemdir (akt. Yazıcı, 2006).

Ergenlerin fiziksel ve duygusal değişim süreçlerinin olduğu ve bu değişimlerin sonucunda cinsel ve psikososyal alanlarda olgunlaşmaya başladıkları bilinmektedir. Ergenlik dönemi ergenin bağımsızlık, kimlik bulma ihtiyacı ve sosyalleşme özelliklerini kazanması ile bitmektedir (Parlaz vd., 2012). Aynı zamanda ergenlerin fiziksel değişimleri ve birtakım olgunlaşmaları yaşadığı, değişimlere uyum sağladığı, toplumsal değerlere ait bilgileri içselleştirdiği, sosyal ilişkiler kurduğu, geleceğe yönelik isteklere odaklandığı bir dönem olarak ifade edilebilmektedir (Santrock, 2017).

Ergenlik, biyolojik ve psikolojik değişimlerin yol açtığı cinsel ve psikososyal olgunlaşma süreci olarak başlar ve bireyin özerklik, kimlik ve sosyal üretkenlik kazanmasıyla son bulur. Çevre şartlarına bağlı olarak (sıcak ve soğuk bölgelerde ergenliğe giriş yaşlarını değiştirmesi gibi) ortalama kızlar 9-11, erkekler ise 11-13 yaşları arasında ergenliğe giriş yaparlar (Kulaksızoğlu, 2014).

Ergenlik, çocukluk evresinden çıkıp yetişkinlik evresine ilerleme basamağıdır. Ergenlik aynı zamanda ergenlerin, dikkat etmemeleri halinde yetişkin birey olduğu dönemde hayatlarında duygusal ve davranışsal problemlere neden olabilen biyolojik, sosyal ve bilişsel gelişim evresidir. Ergenlik kelimesi sıklıkla hayatın ikinci 10 yılını içine alır ve erken ergenlik (10-13), orta ergenlik (13-17) ve geç ergenlik (18-20) olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır (Caplan, Williams ve Yee, 2009).

Ön ergenlik döneminde fiziki büyüme ve değişen görünüm ergenin iç dünyasındaki değişimleri de beraberinde getirme eğilimindedir. Bu değişiklikler bireyler ve aile arasındaki ilişkinin daha önce hiç yaşanmamış şekilde değişmek üzere olduğunun göstergesidir (Kulaksızoğlu, 2014). Orta ergenlikte ise sıklıkla bireyin bilişsel güçlerinin bazı erişkin insanların yetenekleriyle birebir aynı olduğu hatta bazı yetişkinlerin yeteneklerinden fazla olduğu da bilinmektedir. Bu bireyin kendisine daha geniş bir açıdan bakmasını, yeni bir kimliğin oluşmasını, aileden bağımsızlık ve yaşlılarıyla olan ilişkilerine daha fazla bağımlı hale gelmesine sebep olmaktadır. Bu değişim yeni heyecanları ve riskleri de beraberinde getirmekte ve gizliliğin arttırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Santrock, 2017). Geç ergenlik, aileden ayrılma evresidir. Bu durum sıklıkla yetişkinlik evresine kadar tamamlanamasa da genç yaş grubunun bağımsız olduğu, kardeş ve yaşlılarından daha sorumlu olduğu bir dönemdir. Erken yetişkinlik evresinde ise ekonomik hayata da giden bağımsız bir hayat birlikteliği vardır. Kariyerinde ve iş hayatının yönü konusunda da birleştirilmesini istemekte bunun sayesinde ortak seçimlerinin daha nötr ve bağlayıcı birlikteliklere yönelik ilerlemekte daha uzun vadeli hale gelmektedir (Şahin ve Özçelik, 2016).

2.3.1. Ergenlikte internet bağımlılığı etkileri

‘Ergenlik’ bir evredir. Bundan dolayı ergenler hal ve hareketlerinde kontrol kaybı, dağınıklık, bir ortama üye olma eğilimleri, insanların onunla ilgilenmesini istemesi gibi hareketlerde bulunabilmektedirler. İnternetin değişken yapısı bu hareketlerin dışarıya çıkması için zemin oluşturabilmektedir. Kişilik oluşumunda kritik bir dönem olan ergenlik dönemindeki kişiler arayış içinde olduklarından özellikle de içine kapanık olan kişiler için internet bağımlılığı riskler arasındadır (Şendağ ve Odabaşı, 2007; Makas, 2008).

Ergenlerde internet bağımlılığının yaygınlığına dair yapılan araştırmalar incelendiğinde %1.1’den %8.2’ye kadar değişen farklı oranlara rastlanmıştır (Thatcher ve Goolam, 2005; Bayraktar ve Gün, 2007; Park, Kim ve Cho, 2008; Taylan ve Işık, 2015; Vadher vd., 2019; Li vd.,2021). Ülkemizde interneti kullanan bireylerin sayısı son on yıl içerisinde belirgin bir şekilde artmıştır. Ergenlerin internet kullanımı örüntülerinin araştırıldığı çalışmada, ergenlerinin %7.6’sının haftada 12 saatten fazla internet kullandıkları belirlenmiştir (Tahiroğlu, Çelik, Uzel, Özcan, ve Avcı, 2008).

Ergenlik dönemindeki kişide internetin normalden fazla ve amacından farklı şekilde kullanılması, bunun sonucunda hayatındaki alanların kesintiye uğraması ve olumsuz etkilenmesi durumunu ergenlerde internet bağımlılığı olarak tanımlanabilmektedir. İnternet bağımlılığı yaşayan ergenlerde tekrarlayan davranışlar, depresif bozukluklar ve olumsuz düşünceler kendini göstermektedir (Ögel, 2017). Literatürde ergenlerin internete yönelik hem olumlu hem de olumsuz tutumları olduğu ifade edilmiştir. Olumlu tarafları değerlendirildiğinde yaşamda kolaylık sağlama, istenilen duruma arzu edildiğinde ulaşma, amaca yönelik kullanım sağlama, zamanı değerlendirmeye yardımcı olma, kişilerin gelişimini ve yaratıcılığını sağlama şeklindedir. Olumsuz tutumlar, hayal gücünü köreltme, tembelleştirme ve bağımlılık yapma şeklinde ifade edilmiştir (Erten, 2019).

Ergenler yaşlıları ile iletişimde bulunmaya ihtiyaç duymaktadır. İnternet kullanımı ergenlerin arkadaşlarına yakınlaşmalarının bir yoludur. Teknolojinin geniş bir kitleye ulaşmasından dolayı ergenler sosyal paylaşım sitelerinden (instagram, facebook, twitter vb.) sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar (Şahan ve Eraslan Çapan, 2017). Son zamanlarda internetin çok hızlı yaygınlaşmasından ötürü internetin sunduğu olanaklar ergenlerin kötü amaçlara yönelmesine ve kimlik oluşturma evresinde oldukları bu dönemde bazı sorunlar yaşatabilmektedir. Ergenlerin en önemlisi de cinsel kimliklerine ulaştıkları bu dönemde gelişim süreçlerine uygun olmayan internet sitelerine kolayca ulaşabilmeleri ergenler için risk oluşturabilmektedir (Caplan, 2002). Yetişkin düzeydeki bireyler interneti sadece ihtiyaçları doğrultusunda kullanırken, ergenlerin oyun oynamak, müzik dinlemek veya sosyal arkadaşlık sitelerinden yeni insanlarla tanışmak için kullandıkları gözlemlenmiştir (Kubey, Lavin, ve Barrows, 2001).

İngiltere’de yapılan bir araştırmada ergenlerin internet ve bilgisayar konusunda ergenlerin %75’inin evlerinden internete ulaştığı ve %92’sinin okuldan ulaşım sağladığı görülmüştür. Bu durum okullarda dahi ergenlerin internete ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. İnternete ulaşım %71’inin bilgisayardan %38’inin cep telefonunun olduğuna rastlanmıştır. 12-19 yaş arasındaki ergenlerin %63’ü internet üzerinden yaptıklarını ebeveynlerinden gizlemek için değişik yollara ulaşmışlardır (Levingstone ve Bober 2005).

Ergen bireyler, gelişim sürecinde oldukları için interneti keşfetmeye ve daha fazla internette vakit geçirmeye mehililerdir. Bu da ergenlerin diğer yaş gruplarına göre bağımlı olma ihtimalini daha yükseltmektedir (Simkova ve Cincera, 2004).

Ergenlerin gerçek hayattaki aktivitelerinin birçoğunu internet ortamında gerçekleştirdiğini belirtilmiştir. Aynı zamanda ergenlerin internetin dezavantajlarını göz ardı ederek interneti sosyallik aracı olarak kullandıklarını açıklamışlardır. İnternet ergenlerin zamanlarının çoğunu harcamakta akademik, sosyal hayatlarını aksatmaktadır (Griffiths, 2012). İnternet ortamında sosyal ilişkiler kuran ergenlerin sorunlar yaşadığı saptanmıştır. İnternet bağımlılığı olan kişilerin kendilerini ifade etmede sorun yaşadığı, sosyal yaşamlarında çabuk sıkıldığı ve agresif davranışlar sergileme eğiliminde oldukları görülmüştür (Kuyucu, 2017). Ergenlerin bilgisayar ve interneti kullanma süreleri arttıkça ailesiyle ve yaşlılarıyla birlikte yaptığı sosyal etkinliklerden uzaklaştıkları veya kişisel bakımlarını ihmal etmeye başladıkları görülmektedir (Ben-Yehuda, Greenberg ve Weinstein, 2016).

Young (2004), ergen bireylerin interneti zarar verici şekilde kullanmaya neden olan etkileri bedava ve sınırsız internet bağlantısına sahip olma, hayatında sadece etkinlik olarak interneti kabul etme, ergenin internet bağlantısına ebeveynlerinin kontrol etmemesi ya da engellenmemesi, ergenin gerçek yaşamındaki korkularının, takıntılarının, hatalarının sosyal ağ platformlarında gösterilmeyip, saklanması olarak sıralamaktadır.

İnternete bağımlı ergenler bilgisayar karşısında geçirdikleri fazla zamandan dolayı çeşitli sağlık problemleriyle karşılaşabilmektedirler. Fiziki sorunların yanında başka sorunları ortaya çıkabilmektedir. Uyku eksikliği bağımlı ergenler tarafından bir sağlık problemi olarak adlandırılmaz fakat günlük hayatın devam etmesi, dikkat eksikliği, bireyler arasında iletişim problemlerine sebep olabilmektedir. Ekstra yorgun olma durumu, kişinin bağışıklık sisteminde aksaklıklara, hastalığa karşı dirençsizliğe yol açabilmektedir. Ergenler, teknolojiyi problemlerle şekilde kullanımları sonucunda Carpal Tunnel sendromu, kuru gözler, baş ağrıları, sırt ağrıları, yeme problemleri, uyku problemleri, kişisel temizlik ile ilgili problemler, özgüven sorunları, sosyalleşme problemleri, fiziksel sorunlar, akademik problemler veya psikolojik sorunlar yaşayabilmektedir (Dinç, 2023).

İnternet kaynakları geliştikçe neredeyse bütün aileler internet erişimine sahip hale gelmiştir. İnternet, insanların hepsini ilgilendiren ve neredeyse her alanda kullanılabilir olan, ulaşılması kolay bir yapıya sahip yapıdadır. İnternet sosyalleşme isteğinde olan ergenlerin hayatını, diğer insanlara oranla daha çok etkilemiştir. Ayrıca bu dönemde akran kabulü ve sosyal onay beklentisinin oldukça önemli olmasından dolayı içe kapalı olma, sosyal olarak çekici özellikleri olmadığını düşünme, bireylerarası iletişimde sıkıntı yaşama gibi durumlardan dolayı ergen sosyalleşme ihtiyacını akran gruplarıyla gerçekleştiremediğinde internet ortamında kendini saklama ve istediği gibi gösterme fırsatı da bulunduğu bu ihtiyaçlarını internet ortamında daha fazla olarak karşılar (Günüç, 2009). Zamanının çoğunu internette geçiren çocuk ve gençlerin zaman geçtikçe yalnızlaştıkları ayrıyeten bireysel olarak sosyal çevre edinmekte zorlandıkları ortaya çıkmıştır (Dinç, 2010).

Ergenlerin genellikle psikolojik, toplumsal ve eğitim konularında sorunlar yaşadığı görülmektedir. Günümüzde her yaştan insanda rastlanabilen bir durum olan internet bağımlılığının en sık ortaya çıktığı yaş grubunun ergenler olması bu grup üzerinde yapılan çalışmaların sayısının artmasına neden olmuştur. Ergenlerin internete giriş amaçları araştırma yapmak veya eğitim amaçlı olsa da bu grup gençlerin uyarıcı unsurlara maruz kalma riskinin yüksek olması ve ilgilerinin bu uyarıcılara kolayca kayması ergenlerin internet bağımlılığı riskini arttırmaktadır (Ögel, 2017).

2.4. Sosyal Beceri

Sosyal beceri, kişinin kendini anlatabilmesi, hayatındaki bireylerle iletişime geçmesi, toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi, çevresine adaptasyon amacı taşıyan öğrenilmiş davranışların genelidir. Sosyal beceri en basit anlamıyla sosyal ortamlarda kişinin davranış biçimidir (akt. Ataş, Efeçınar ve Tatar, 2016). İnsanın duygu, davranış ve motivasyonunu anlama becerisi sosyal beceri olarak tanımlanmıştır (Notari vd, 2014). Sosyal beceriler, insanın hayatını sosyal ortam ile uyumlu olarak devam ettirmek amacıyla sosyal kurallara uyumlu sözel ve sözel olmayan edimsel iletişim becerileridir (Zekioğlu, Tatar ve Özdemir, 2018). Sosyal beceri ‘insanların farklı insanlar ile iletişiminde kötü tepkiler almasını engelleyen, farklı insanlarla iletişimi sağlayan sosyal yönden olumlu olan, gözlenebilen ve gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal maddeleri içinde bulunduran öğrenilmiş tavırlar’ olarak Yüksel’e (1999) göre tanımlanmıştır.

Ergenlikte arkadaşlık ilişkilerinin, ergenler üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Yaş, sosyalleşme durumu, algı, arkadaş seçimleri, kişilik gelişimi ergenlerin sosyal becerilerinde önemlidir. Ergenler özellikle orta ergenlik döneminde akranlarından etkilenmektedir (Steinberg ve Morris, 2001). Kişilerin iyi ilişkiler kurmasında, sorumluluklarının gelişmesinde, toplumsal normlara uymasında sosyal beceri aktif rol oynamaktadır (Çubukçu ve Gültekin, 2006).

2.4.1. Sosyal beceri sınıflandırma

Rinn ve Markle'ın (1979) sosyal beceri sınıflamasında dört temel kategorinin olduğu görülmektedir. Bunlar; kendini ifade etme becerileri, diğer kendini geliştirme becerileri, atılganlık becerileri ve iletişim becerileridir (Ogilvy, 1994).

Akkök (1999) sosyal beceriyi 6 gruba ayırmıştır; ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri, grupta bir işi yürütme becerileri, duygulara yönelik beceriler, saldırgan davranışlarla baş etmeye yönelik beceriler, stres durumlarıyla başa çıkma becerileri, problem çözme ve plan yapma becerileridir (akt. Güven ve Erol, 2019)

2.4.2. Sosyal zeka

Sosyal beceri ve sosyal yeterlilik konusundaki araştırmalar yaklaşık 100 yıl önce 1920'li senelerde Thorndike tarafından sosyal zekânın tanımlanması ve ölçülmesiyle birlikte başlamıştır. Yalnız sosyal zekânın ölçülmesindeki güçlükler ve genel zekâdan sosyal zekâyı ayırmanın güç oluşu sebebiyle yapılan araştırmalar engellenmiştir (Yüksel, 1997).

Thorndike (1920) üç tür zekâ (soyut zekâ, mekanik zekâ, sosyal zekâ) olduğunu belirtmiştir. Thorndike (1920) sosyal zekâyı 'Farklı olanları anlama yeteneği' olarak açıklamıştır. Bu anlatımlara göre insan, bütün sosyal işlere sahiptir. Zaman zaman farklı araştırmacıların birbirinden değişik düşünceleri ortaya çıkarması ile sosyal zekâ çok ebatlı bir kelimeye dönüşmüştür (Doğan, Totan ve Sapmaz, 2009). Thorndike'a göre (1920) sosyal zeka, bireyleri anlama (bilişsel) ve bireylerarası ilişkilerde doğru biçimde davranma (davranışsal) şeklinde iki boyuttadır. Yapılan diğer tanımlar çoğunlukla bu tanımdan yola çıkarak yapılmıştır (Doğan vd., 2009).

Marlowe ve Bedell (1982) ve Marlowe (1986) sosyal zekanın çok boyutluluğunu araştırmışlardır. Marlowe (1986) sosyal zekanın 'Sosyalleşme tutumları, sosyal

beceriler, empati becerileri, duygusallık ve sosyal kaygılar' olarak 5 maddeyle ifade edildiğini ortaya sürmüştür. Sosyal zeka, bireylerle iletişim kurma, bireyleri anlama, bireylerin ruh durumlarını ve yeteneklerini tanıma gibi davranışlara işaret eden zekâdır. Walker ve Foley (1973) sosyal zekâyı kişilerle ilgilenme yeteneği, diğerlerinin fikir, duygu ve isteklerini anlama yeteneği, kişilerin duygu, mizaç ve motivasyonlarıyla ilgili doğru olacak şekilde çıkarsama yeteneği" olarak açıklamışlardır.

2.4.3. Sosyal yeterlilik

Cavell (1990), sosyal yeterliliği sosyal uyum, sosyal beceri ve sosyal performans olarak üç basamaklı şekilde açıklamıştır. Trower (1982), sosyal yeterliliği 'becerilen davranış ortaya koyma kabiliyetine sahip olmak' şeklinde açıklamıştır (Türkyılmaz ve Pekdoğan, 2019). Akkök (1999) ise sosyal yeterlilik ve sosyal becerinin birbirleriyle neredeyse aynı anlama gelen kelimeler olduklarını ifade etmiştir. Sosyal yeterlilik; kendini ifade etme, kendine güvenmek, arkadaşları tarafından kabul görme, aile ve diğer insanlar tarafından onaylanma, sosyal bağımsızlık, destekleyen çevre ile açıklanmıştır. Knapczyk ve Rodes (1996) sosyal yeterliliği 'bireylerin stabil bir sosyal yeterlilik seviyesine ulaşmaları için yapılan geniş bir davranış tarzına sahip olmaları' şeklinde ifade etmiştir (akt. Önalın Akfırat, 2006). Sosyal yeterlik ve sosyal beceri kavramlarının ayırımı yaparken temeldeki genel kanı, 'kişinin sosyal becerisi varsa sosyal açıdan yeterlidir' düşüncesidir (Bacanlı, 1999; akt. Gülaçtı, 2009)

Sosyal beceri, insanın toplum içinde farklı insanlarla iyi iletişim kurabilmelerini sağlayan hareketlerde bulunmaları olarak tanımlanabilirken, sosyal yeterlilik ise insanın bu hareketleri uygulaması ve diğer insanlar tarafından hareketlerinin kabul görmesi olarak tanımlanabilir (Önalın Akfırat, 2006). Sosyal yeterlilik; kişinin yaşadığı problemlerle baş edebilmesi, sosyal hedeflerine ulaşabilmesi, kültüre uygun davranışları gösterme becerisi, başarılı sosyal davranışlar ve uygun stratejilerle olumlu sonuçlara ulaşabilmesidir (Bilbay ve Kaymak, 2003; akt. Gülaçtı, 2009). Sosyal yeterlilik kişinin diğerleriyle olan ilişkisini içermesinin yanı sıra kişinin kendisiyle olan ilişkisini de kapsamaktadır ve ergenlik dönemine kadar kazanılması önem arz etmektedir (Özer, Kurt, Kızıldağ, Demirtaş, Şahin, Acar, Ergene, 2016). Kısacası sosyal yeterlilik, sosyal beceriyi kullanabilme yeteneğidir (Türker ve Tunç, 2021).

Yukarıda belirtilen tanımlarda açıklandığı gibi sosyal beceri ve sosyal yeterlilik kavramları birbirleriyle iç içe olmuş kelimelerdir. Sosyal yeterlilik, sosyal becerileri de içine alan daha geniş bir kavramdır.

2.4.4. Sosyalleşme

Özpolat (2010) sosyalleşmeyi insanın yaşamı boyunca olan süreci olarak tanımlamıştır. Sosyalleşme; bireyin benliğini tanımlaması ve oluşturması, toplumun sahip olduğu değer ve kurallarını öğrenme ve toplumla bütünleşme sürecidir (Türk Dil Kurumu, 2022).

Çocuğun sosyalleşmesinde aile, okul, toplumsal çevre ve kitle iletişim araçları çok önemlidir. Ergenlikte birey hızlı bir sosyalleşme süreci içerisindedir. Sosyalleşme ömür boyu süren bir süreç olsa da geçiş dönemi olan ergenlikte sosyalleşme araçlarıyla birlikte sürekli bedensel ve zihinsel olarak duygu, düşünce, davranış ve tutum biçimlerinde bir değişim görülmektedir (Şahin ve Özçelik, 2016).

2.4.5. Sosyal beceri eksikliği

Sosyal becerileri noksan ve yetersiz olan insanlar, ihtiyaçları olan becerileri öğrenme şansı ve deneyimlerinden yoksun kalmakta, yaşlılarıyla yaşadıkları ilişkileri elverişli şekilde başlatamayıp, devam ettirememektedirler. Bu sebeple insan zaman geçtikçe tek kalmaktadır. Erken çocuklukta sosyal beceri eksikliği yaşayan kişilere (özellikle 8 yaşına kadar) müdahale edilmediğinde bu davranışlar kalıcı olabilmektedir. Bu insanlar ilerideki hayatlarında psikolojik, davranışsal ve sosyal alanlarda problem yaşayabilmektedirler. Sosyal beceri eksikliği belirli zaman zarfında okudukları okulda uyum sağlayamama, okulu problemlili bir şekilde algılama, okul başarısızlığı, okulu kabul etmeme, sınıf tekrarı, okula gitmeme, şiddet ve suç işlemeye meyilli olmak gibi birden fazla sorun ortaya çıkarabilmektedir (Dereli İman, 2013). Kelly (1982) sosyal beceri eksikliğinde başarısızlık nedenlerini şu şekilde sınıflandırmaktadır (akt. Kısa, 2018):

1. Davranış kazanım ve öğrenim azlığı,
2. Bazı durumlarda becerinin kullanılmaması, bazı beceriler bazı ortamlarda gösterilirken bazı durumlarda ise ortamlarda bu davranışların sergilenmesinde problem yaşanması

3. Durumsal değişikliklerin pekiştirmeyi etkilemesi. Bu da demek oluyor ki bazen bazı durumlarda sosyal beceri mükafatlandırılırken, bazı durumlarda ise mükafatlandırılmaması şeklinde gösterilmektedir.

İnsanın sosyal beceri gelişimindeki en önemli faktör ailedir (Akman, 2022). Ebeveynlerin çocuklarına karşı hareketleri, çocuklarının yaşadığı süre boyunca onların hayatına etki etmektedir. Bu etkenlerin pozitif olması için ebeveynlerin davranışları, karı-koca arasındaki ilişkiler ve anne babanın çocukla iletişimunun sağlıklı olması önemli faktörlerden bir tanesidir. Toplum hareketli bir yapıda olduğu için bireylerin ailesinin yapısı ilişkisel olarak etki etmektedir. Yaşanılan dönemde kan bağı olan kişilerin ilişkisi ve komşuluk ilişkisi zayıflamıştır. Bu yüzden sosyal becerilerin ilk senelerden başlamak üzere desteklenmesi gerekmektedir (Özyürek, Begde ve Yavuz, 2014).

Caplan'a (2003) göre yalnızlık ve depresyon gibi psikososyal sorunları olan kişilerin problem yaşamayan bireylere göre sosyal beceriler konusunda negatif algıları bulunmaktadır. Bu kişiler online iletişimi yüz yüze iletişim yerine tercih edebilmektedirler. Online sosyal iletişim internet ortamı üzerinden aşırı ve kompulsif sosyal etkileşimlere yol açabilmenin yanı sıra problemin daha da kötüleşmesine neden olabilmektedir. Bu kişiler gerçek yaşamdaki alanlarda sosyalleşme problemleri yaşayabilmektedirler (Doğrusever, 2020). Caplan, yukarı açıklamalar ışığında kişilerin internet bağımlılığını sosyal becerilerinden yola çıkarak açıklamıştır. İnterneti sosyal beceri problemi üzerine kullanan bireylerin internet üzerinde kurdukları ilişkilerin daha kolay, risksiz ve heyecanlı olarak algılayabileceklerini ifade etmiştir (Caplan, 2003).

2.4.6. Sosyal beceri modelleri

Sosyal beceri, sosyal motor becerisi, üretici sosyal becerisi ve üç sistem sosyal beceri olmak üzere üç adım olarak gösterilmektedir (Kısa, 2018).

2.4.6.1. Motor sosyal beceri

Argyle (1967) motor sosyal beceri insanlar arası iletişimunun önemli bir parçası olan sözlü ve sözlü olmayan davranış hareketlerini önemsemektedir. Sosyal beceri ve motor becerisi arasındaki benzer özelliklerinden dolayı sosyal becerinin de

motor becerisi olduğunu ifade etmiştir. Sosyal beceri ile motor beceri arasındaki benzerlikleri belirterek bu iddiasını desteklemektedir (Argyle, 1967; akt. Canbay, 2010).

1. Sosyal beceri ve motor becerinin ortaya çıkan davranışta belirli bir amaç ve alt amaç vardır.
2. İzlerin anlaşılması durumunda ipuçlarından amaca yönelik olanları değerlendirilir.
3. Sosyal öğrenim süresi ile öğrenilen bilgilerin beyine aktarılması ve beyin ise hareketi düşünüp eyleme geçirme sürecini gerçekleştirmelidir.
4. Beynin merkezine gönderilen bilgilerin davranış olarak ortaya çıkması için olayların başlaması ve kontrol süreçleri vardır.
5. Meydana gelen bu davranışların doğruluğu ispatlanmalıdır.
6. Tepkilerin zamanlamasındaki ortaya çıkma anı önemlidir.

Bu model bireyi sosyal ve farklı amaçlar için çabalayan normlara göre davranan ve diğer kişilerin geribildirimleri doğrultusunda hareket eden olarak tanımlamaktadır. Amaçları gerçekleştirmekteki başarısızlıkları amaçların çelişkili olması, başarısızlık deneyimi nedeniyle bastırma ve söndürme davranışıyla, yıkıcı amaçlara sahip olma dolayısıyla engellenmesi, planlama becerisi eksikliğiyle açıklamaktadırlar (Trower, Bryant, ve Argyle, 2013). Ayrıca bu model diğerlerinin verdiği dönütlerin gözlemlenmesinin sosyal performans için önemli olduğunu ifade etmektedir. Bireyi motive edecek hedefin yorumlanması, motor tepkiler ve diğerlerinin geribildirimleriyle davranışın şekillendiği bu modelde motivasyon önceliklidir (Argyle, 1976).

2.4.6.2. Üretici sosyal beceri

Trower (1982)'nin ortaya çıkarttığı Üretici Sosyal Beceri Modelini, en başta Harre ve Secord (1972)'un 'insan davranışı modeli' ve Mischel (1973)'in 'sosyal öğrenme modeli' gibi iki modelin üzerinde durmaktadır. İlk olarak Harre ve Secord (1972) 'İnsan Davranış Modelini' bireyin tavırlarındaki düzenliliği iki farklı birey anlayışına dayandırarak olarak açıklanmıştır (Trower, 1982; akt. Canbay, 2010). Bunlar şöyledir:

1. Güçlerin 'itme' ve 'çekme' hareketlerine cevap veren nesne olarak insan.
2. Kendi tavırlarını yöneten bir 'ajan' olarak insan.

Bu anlayış tarzları insan tavırlarının belli bir amaç doğrultusunda ilerlediğini ifade etmektedir. Bunun yanısıra insan, davranışlarına yön verdiğinde tavırların gözlenebilir olduğunu bilerek davranışların daha bilinçli olduğunu göstermektedir. Harre ve Secord'un (1972) modeli bilişsel bir modeldir ve bilişsel süreçlere yer vermektedir. Mischel (1973) özellik teorilerini yargıladıktan sonra tavırla alakalı birey değişkenliklerini bulmaya çalışırken insanın hangi özellikleri olduğundan önce belli anlarda insanın bilişsel ve davranışsal yapısının aşırı önemli olduğunu savunmaktadır. Bu modele göre doğrudan ya da dolaylı olarak birey davranışları öğrenir. Bireyler aynı olayı şemalarına göre farklı olarak işleyebilmektedir (akt. Canbay, 2010).

Trower (1972), anlatılan iki modeli sentez yaptıktan sonra 'Üretici Sosyal Beceri' görüşünü ortaya çıkarmıştır. Bu modelde 3 temel süreç vurgulanmaktadır. İlk süreç hem içsel hem dışsal olayları kapsamaktadır. Kişiler mevcut sosyal şemaları ve tutumlara göre gelen bilgiyi harmanlayarak işlerler. İkinci süreçte durumlar gerçek performansın izlenmesini içerir. Son olarak üçüncü süreç hedef ve davranış standartlarıyla performansın irdelenmesini içermektedir (akt. Grover vd., 2020).

2.4.6.3. Üç sistem sosyal beceri

McFall (1982) ilerlettiği sosyal beceri modelinde ortaya çıkan bütün modelleri iki ana başlık altında toplamıştır. Bunlar (akt. Önalın Akfırat, 2006);

1. Trait (özellik,karakter) modeller
2. Moleküler modeller

Trait modellerde derecelendirme işlemi olarak kalem-kağıt testleri, rol oynama testleri, yarı doğal verimin gözlemlenmesi ve önemli başka kişiler (kişinin yakında olan kişiler) tarafından yapılan testler gösterilmiştir. Moleküler modellerde ise en mühim olan davranışsal birim, durumsal bağlam, davranışsal hedef/hedefler, davranışsal sonuçlar ve tavırlarda bulunan birey etmenleri önem taşımaktadır (McFall, 1982; akt. Gülaçtı, 2009).

McFall (1982) ilerlettiği üç sistemi oluşturan ilkeler fizyolojik, bilişsel ve motor davranış sistemlerine dayanmaktadır. Bu sistemin ölçülebilir ve tahlil edilebilirlik

ölçütlerine önem göstermiştir. Üç sistemin ilkelerinden olan fizyolojik beceriler algısal süreçleri, otonom düzenleme ve kontrol süreçlerini içermektedir. Sosyal beceriye sahip bireyler fizyolojik faaliyetlerini gerçekleştirebilen kişilerdir. Bilişsel beceriler ise bilgiyi işlemek ve gelen uyarıcı bilgilerin davranışsal olarak dönüşmesini içerir. Motor beceriler ise sözel ve sözel olmayan tavırlara odaklanmıştır (akt. Önalın Akfırat, 2006).

2.5. Duygu Düzenleme

Bireylerin davranış ve düşünce süreçleriyle önemli ölçüde etkileşim halinde olan duygu ifadesi pek çok alanda farklı yönleriyle değerlendirilen bir kavramdır. Duygu; fizyolojik, davranışsal ve deneysel bileşenlerden oluşan karmaşık bir tepkidir (Sieb, 2013). Duygu düzenleme kelimesi birçok araştırmacı tarafından tarif edilmiştir. Koole (2009) duygu düzenlemeyi, bireyin duygularının normal gidişatının yönünü değiştirmek için yaptığı işlemler olarak açıklamıştır. Eisenberg ve Spinrad (2004) ise duygu düzenlemeyi aktive olan duygu ile ilişkili farklılıklar olarak açıklamıştır. Bu farklılık duyguyla alakalı olabileceği gibi duygu ile ilişkili bellek, sosyal etkileşim vb. psikolojik süreçlerde de ilgili olabilmektedir (Eisenberg ve Spinrad, 2004).

Duygu düzenleme insanın hedefine ulaşmak için yoğun ve geçici duygu tepkilerini tecrübelendirme, değerlendirme ve değiştirmek istediğinde tüm içsel ve dışsal süreçleri içine alan bir kavramdır. Duygu düzenleme süreci hem olumlu hem de olumsuz duyguları içerir. Bu fikir duygunun kendisini hazırlaması ve duyguların öncülüğünde birtakım duygularında hazırlanması anlamına gelmektedir. Duygular ortama uyumlu olarak verilen tepkilerle gösterilmektedir. Kısacası bu duygu düzenleme süreci hem tavırlarla hem de bilişlerle duyguyu ortaya çıkartan yapıyı ifade etmektedir (Gross ve Munoz, 1995).

Psikanalitik yaklaşımın duygu düzenlemenin atası olduğunu ifade eden Gross, duygu düzenlemenin psikolojide ilk olarak gelişim psikologları arasında çalışılmaya başladığını sonrasında ise çocuk ve erişkin psikologlarının da bu konuyu alanları içerisine alıp çalışmaya başladığını ifade etmiştir (Gross, 1998). 1990'lar ile birlikte duygu düzenleme kavramı önem kazanmış literatürde araştırma konusu olarak ele alınmaya başlanmıştır (McRae ve Gross, 2020). 2000'li yıllar itibariyle de internet kullanımının duygular üzerinde etkilerine dikkat çeken çalışmalar yapılmıştır (Smith

vd., 2022). Duygu düzenlemenin kuramsal temellerine bakıldığında uyarana yönelik kişinin yorumuna ve seçici dikkate odaklanan bilişsel ekol (Gross, 2002); vücudun uyarana verdiği tepkilere odaklanan fizyolojik ekol; bakım veren önemini vurgulayan gelişimsel ekol duygu düzenlemenin önemini vurgulamaktır (Gross, 1998).

Duygu düzenleme becerisi, duyguları tanımlama ve sınıflama, duygulara izin verme ve tolere etme, duygularla araya mesafe koyarak onları izleme, istenen olumlu duyguları artırma, istenmeyen olumsuz duygulara karşı strateji oluşturma, rahatlama ve dikkat dağıtmayı içerir (Greenberg, 2010). Duygu düzensizliği ise yaşanılanlarla başa çıkmada yetersizlik, duygu işleminde zorluk olarak ifade edilebilir.

İnsanlar kendilerini rahatsız hissetmesine neden olan bir duygu tecrübesi yaşadığında kötü hissetme durumunun, rahatsızlık duymayacak hale gelmesini duygu düzenleme ile sağlamaktadır. Bu durumu gerçekleştirirken kişi duygu yoğunluğunu yükseltebilmekte, azaltabilmekte ya da aynı etkiyi devam ettirebilmektedir. Bu şekilde birey bu durumla başa çıkma ve tekrardan düzenleme sürecine yoğunlaşabilmektedir (Leahy, Tirch, ve Napolitano, 2011).

Gross (1998) duygu düzenlemenin insanların hangi duygulara sahip olacaklarını ve sahip oldukları duyguları yaşadıklarında nasıl gösterebileceklerini etkilediğini anlatmaya çalışmıştır. Duygu düzenlemeyi kendiliğinden ya da kontrol halinde, bilinçli ya da bilincin dışında olabileceğini de ifade etmiştir (Gross, 1998). Benzer şekilde Koole, Webb ve Sheeran (2015), duygu düzenlemenin kasıtlı olabileceği gibi örtük ve bilinçdışı olabileceğini de ifade etmişlerdir.

Lewis (1993), bireylerde güçlü duyguların depolanmış enerji üretebileceğini savunmaktadır. Olumsuz duygu durumlarıyla karşı karşıya kalan birey, bu duyguları olumlu yönde yönlendirebilir ve anlayabilirse, bu olumsuz duygulardan edindiği deneyimleri depolayabilir ve gelecekte benzer durumlarla karşılaştığında nasıl davranacağını farkına varabilir. Başka bir deyişle, olumsuz duygusal deneyimler, benzer durumlarla karşı karşıya kaldıklarında olumsuz etkileri daha kolay aşmak için bireylere yardımcı olabilmektedir. Bireylerin yaşamlarına yön verebilmek için hem olumsuz hem de olumlu duygular arasında uygun şekilde ve zamanında yol almayı öğrenmeleri çok önemlidir. Duygular deneyimlendiğinde ve düzenlendiğinde, bireylerin amaçlarına ulaşma motivasyonu, sosyal ilişkileri geliştirme ve benlik saygısını artırma açısından işlevsel olabilmektedir (Roque ve Verissimo, 2011).

Duygu düzenleme sürecinde işlevselliğin temelini sağlayan sadece pozitif düşünceler, duygular değildir. Her zaman olmasa da bazı durumlarda negatif duygularda duygu düzenlemede işlevsel olabilmektedir. Duygu düzenleme sürecinde işlevsellik, duygunun ortaya çıkmasından daha önce, ortaya çıktığı anda veya ortaya çıktıktan sonra da olabilir (Valiente, Eisenberg, 2006; akt. Akdemir, 2019).

Duygu düzenleme kavramıyla ilgili olarak ortak bir kanaat oluşmamıştır. Duygu düzenleme yukarıda görüldüğü üzere psikolojik süreçlere odaklanarak kişisel algılandığı gibi bireysel farklılıklara da dayandırılmıştır. Ayrıca bir özellik olarak kabul edildiği gibi bir değişim olarak da nitelendirilebilmektedir (Barut, 2019).

2.5.1. Duygu düzenleme güçlüğü

Duygular dikkati, bilişsel süreçleri ve davranışları etkilemektedir. Ancak bu etkiler tecrübelenen duyguların kontrol edilip edilememe derecesine göre olumlu ya da olumsuz olabilmektedir (Eldoğan ve Barışkın, 2014). Gross ve Thompson'a (2007) göre duygu düzenleme, tek başına net olmayan bir kavramdır. Duygu düzenleme, duyguların, düşünceler, fizyolojik tepkiler veya davranış gibi başka sistemleri nasıl düzenlediği veya duyguların kendilerinin nasıl düzenlendiği anlamına gelebilmektedir (Gross ve Thompson, 2007). Duygularla başa çıkma çabalarında, duyguları tecrübe edinme ve ifade etme biçiminde uyumsuzluk ve yetersizlik olduğu zaman duygu düzenleme güçlüğü görülmektedir.

Koole (2009) bütün duygu düzenleme süreci boyunca insanı yaşamak istediği duyguya ulaştıramama ihtimalinin de olabileceğini belirtmektedir. Ara ara duygu düzenlemenin insanı istemediği duygulardan öte tarafa koymakta olduğunu ancak başka taraftan ise insanı istemediği duygulara daha çok yakınlaştıırabileceğini de belirtmektedir. Bütün bu plana göre de duygu düzenlemede başarısız olmak da mümkündür. Duygu düzenleme becerisinde başarı elde edilememesinin fazla zaman alması durumunda duygu düzenleme güçlüğü ortaya çıkabilir ve bu da bazı psikopatolojileri de yanında getirebilmektedir (Koole, 2009).

Yaşamın ilk 3 yılında duygu düzenleme süreci genellikle dışsaldır. 3 yaş itibarıyla diğerlerinin temel duygularını tanıyarak kendi öz düzenlemelerini çerçevelendirmeye başlamaktadırlar. 4-6 yaş arasındaki çocuklar duyguları reel ve sanal olarak ayırabilmektedirler. Bu yaştaki çocuklar sevdiği etkinlikleri dikkatlerini

oraya yoğunlaştırarak olumsuz duygulardan kaçmak olarak kullanabilmektedirler. Kısacası oyunu duygu düzenleme stratejisi olarak kullanabilmektedirler. 7-8 yaşla birlikte çocuklar farklı olayların farklı duygusal tepkilere yol açtığını anlayabilir ve bu dönemde daha az benmerkezci düşünebilmektedirler. 9-10 yaş olan çocukluğun son dönemlerinde bireyler kültürel beklentilere göre duygu düzenleme stratejileri uygulayabilmektedir. Ergenlik dönemi, bilişsel gelişime bağlı olarak duygu düzenlemenin değişime uğradığı bir dönemdir. Ergenlik dönemindeki kişiler duygusal hareketlerini yaşlıları ve önem verdiği insanların beklentilerine göre düzenlemektedir (Sabatier vd., 2017).

Bireyler hayatlarında her an duygusal bir uyarana karşılaşılabilmektedir. Bu kişilerin bazıları duygusal bir uyarana karşılaştıkları vakit dikkatlerini kolay bir şekilde o uyarandan farklı bir şeye yoğunlaştırabilir ama bazıları, ne kadar uğraşırsa uğraşsın dikkatlerini o uyarandan uzaklaştırılmaz ve yaşadıkları duyguyla baş edemezler. Bu gibi durumlarda deneyimlenen duygularla başa çıkma işlemlerine duygu düzenleme denilebilmektedir (Koole, 2009).

Literatürde duygu düzenleme güçlüğü olan kişilerin, olumsuz duygularından uzaklaşmak, yeniden düzenlemek ya da olumsuz ruh halinden kurtulmak için bağımlılık davranışlarına yönelebildiği ifade edilmektedir. Gross (2007), bağımlı kişilerin duygu düzenleme stratejilerinden biri olan bastırma yoluyla fikirlerinden uzaklaşmak için bağımlılık davranışlarına yöneldiklerini belirtmiştir. Caplan, (2010) interneti duygudurum düzenlemesi için bir aracı olarak kullanmanın, öz düzenlemede eksikliklere yol açacağını ve internet kullanımını artırabileceğini ifade etmiştir. Hoffner ve Lee (2015) insanların olumsuz duygularını bastırmak için teknolojik aletlere ve internete yaklaştıklarını ifade etmişlerdir. Hormes, Kearns ve Timko (2014) Facebook bağımlılığı olan kişilerin duygu düzenleme stratejilerinde zayıflık, dürtü kontrolünün yeterince sağlanamaması gibi duygu düzenleme güçlükleri yaşadıklarını; internet bağımlılığı olan kişilerin ise internet bağımlılığı olmayan insanlara göre duygu düzenleme zorluklarını daha fazla yaşadıklarını bulgulamışlardır. Yu vd. (2013) problemlili internet kullanımı olan bireylerin duygu düzenleme güçlüğü yaşadığını; Casale, Caplan ve Fioravanti (2016) duygu düzenleme güçlüğünün internet kullanımı üzerinde etkisinin olduğunu ifade etmiştir.

2.5.2. Duygu düzenleme stratejileri

Literatürde genel olarak 9 bilişsel duygu düzenleme stratejisinden bahsedilmektedir. Bunlar; kendini suçlama, başkalarını suçlama, ruminasyon, felaketleştirme, perspektife yerleştirme, olumlu yeniden odaklanma, olumlu yeniden değerlendirme, kabul ve planlama. Ergenlerin bu stratejileri kullanma puanlarının yetişkinlere göre daha az düşük olduğu ancak yine de stratejileri kullandığı sonucu görülmüştür (Garnefski ve Kraaij, 2006). Kabul diğer stratejiler arasında en sık kullanılan stratejidir (Amelia ve Nolen Hoeksema, 2012).

2.5.2.1. Gross ve duygu düzenleme süreci:

Duygu düzenleme süreç modeline göre duygu üretim sürecinde aşağıdaki 5 duygu düzenleme stratejisi yer alabilmektedir (Gross, 2002).

1. Durumun seçilmesi,
2. Durumun değiştirilmesi
3. Dikkatin dağıtılması
4. Bilişlerin değişmesi
5. Deneyimsel, davranışsal veya fizyolojik tepkilerin modülasyonu

Bu süreçlerin ilk dördü öncül odaklıyken sonuncusu tepki odaklıdır. Gross'un (1998) duygu düzenlemede kullanılan iki temel stratejisi bu sürecin ana noktasıdır: yeniden değerlendirme ve bastırma. Bireyin durum üzerine tekrar düşünmesi ve duygusal tepkisini farklılaştırması yeniden değerlendirme olarak sayılmaktadır. Bireyin duygusal tepkilerini azaltmaya yönelik kullandığı mekanizmalar bastırma olarak adlandırılmaktadır (Giromini, Velotti, Campora, Bonalume, ve Zavattini, 2012).

Gross'un (1998) duygu düzenleme süreci modelinin zemininde üretme süreci vardır. Duygular ilk önce içsel ve dışsal uyarıcılarla birden fazla ölçümlemeden geçtikten sonra tecrübelenir. Bu uyarıcılar her yönden ölçümlendikten sonra psikolojik ve davranışsal tepkileri gün yüzüne çıkar. Bu tepkiler görüldükçe birden fazla farklı şekillerde düzenlenir. Duygusal tepkilerin nasıl bir yöntemle ifade edildiğini saptayan ve şekillendiren bu düzenlemedir. Gross, duygu düzenleme stratejilerini ikiye ayırmıştır (Gross, 2002). Bunlar:

a) **Ön süreç odaklı duygu düzenleme stratejisi:** Ön süreç odaklı duygu düzenleme stratejisinde duygusal anlamda ortaya çıkaracak tavırlar karşısında duygusal tepki oluşmadan önce kullanılır. Bu süreç duygusal açıdan iç ve dış kökenli durumların hepsini içermektedir. Örneğin insan duygularını uyandıran bir ortamda bulunabilir veya farklı bir olayda duygularına karşı zihinsel bir farklı ortam oluşturabilir. Duygularla alakalı olan rastgele bir uyarıcı karşısında değerlendirme aşamasında düzenlemeler yaparak tepkilerinde değişiklikler yapabilir (Akdemir, 2019). Örnek verecek olursak, kişinin iş görüşmesini başarısızlık olarak algılamasının dışında mülakat deneyimi edindiği bir fırsat şeklinde değerlendirmesidir. Yeniden değerlendirme öncül odaklı bir stratejidir (Gross, 2001).

b) **Tepki odaklı duygu düzenleme stratejisi:** Bu strateji, duygusal tepki sürecinden ve duygusal duyguların davranışa dönüştükten sonra kullanılmaktadır. Burada duygular etkindir ve kişisel tepkimeler düzenlenmektedir. Örneğin korkmak gibi bir duygu anında, aksi olduğu halde gülmek gibi aksi olduğu halde bu tarz duygulanmalar gerçek olmadığı halde bir reaksiyon karşısında saklanıp reel olan duygunun yansıtılmamasıdır Yaşanılan olumsuz duyguların psikolojisi ve sosyal anlamda kötü etkilerini en aza indirmek için farklı rahatlama egzersizleri uygulamak, alkol, sigara gibi bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımının istenmesi hatta çok fazla yemek yeme gibi eğilimlerde bulunmak tepki değiştirme teknikleri olarak ölçümlenmektedir (Gross, 2002). Örnek verecek olursak kart oyunu oynarken iyi bir eliniz olmasına rağmen beden dilinizle ve mimiklerinizle bu durumu saklamanız tepki odaklı duygu düzenleme stratejisine örnek olarak gösterilebilir (Gross, 2001).

Araştırmalarda görüldüğü üzere ön süreç odaklı stratejilerin, tepki odaklı olanlara göre daha uyumlu ve işlevsel bir strateji olduğu görülmektedir (John ve Gross, 2006; akt. Akdemir, 2019).

2.5.2.2. Gratz ve Roemer'e göre duygu düzenleme süreci:

Gratz ve Roemer (2004), duygu düzenleme açısından hissedilen duygunun bilincinde olmanın ve duyguları anlamının bu süreçte mühim olduğunu söylemektedirler. Duygu düzenlemeyi belli başlı adımlarla açıklamaktadırlar. Bunlar;

- Duyguların fark edilmesi ve anlaşılması
- Duygu tepkilerinin net olması
- Duyguların kabulü
- İstenmeyen duygu durumları ile karşılaşıldığında dürtüsel tavırları kontrol altına alabilme ve istenildiği yönde tavır sergileyebilme
- Duyguları düzenleme stratejilerini etkileyici şekilde kullanabilme

Verilen belli başlı adımlarla uyumlu olup işlevsellik açısından mühim olduğu için bir tanesinin ya da birkaçının yapılamaması durumunda duygu düzenlemede güçlüklerin ortaya çıkabileceğini göstermektedir (Gratz ve Roemer, 2004).

2.5.2.3. Koole ve duygu düzenleme süreci:

Koole'nin modeli duygu düzenleme sürecinin bireylerin sıklıkla hissettikleri duygularının yanı sıra kendilerine has daha içten yaşadıkları duyguların ölçümlenmesini sağlayarak genel bir bakış açısıyla incelenmiştir. Duygu düzenleme sürecinde insan duygusal tepkiyi baştan biçimlendirmek istediğinde odak noktasını davranışsal ve bilişsel tepkilere vererek etkin bir gayret göstermektedir. İlaveten insanların verdiği birinci duygusal tepkilerin duygusal manada ince ayrıntıları gösterdiğini; ikinci duygusal tepkilerinin ise duygu düzenlemelerini gösterdiği söylenmektedir. Bu yaklaşım insanların duygu düzenlemelerinde sorun yaşadığı vakitlerde ondan kendini uzak tutmaya çalıştıkları halde istemediği duyguları yaşamaya mecbur bırakılabilmekte ve bu karışıklığın devamlılığı durumunda psikopatolojik sorunların ortaya çıkabileceği söylenmektedir. Stres dolayısıyla yemek yemeyi ve nefes kontrolünü duygu düzenleme stratejisi olarak ifade etmiştir (Koole, 2009).

Koole ve Rothermund (2011), duygu düzenleme sürecinde bireylerin duygusal tepkilerinin onların dengelerini belirlemede önemli bir yeri olduğunu

söylemişlerdir. Bireylerin verdikleri birinci duygusal tepkiler onların duygusal hassasiyetini ifade ederken ikinci tepkiler ise onların duygu düzenlemelerini ifade etmektedir (Koole ve Rothermund, 2011). Ayrıca Koole duygu düzenleme sürecinde öz düzenlemenin etkili olduğunu ve birbirlerinden ayırmanın zor olduğunu belirtmiştir (Koole, Dillen ve Sheppes, 2013).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örneklem grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci, biçimi ve araştırma kapsamı doğrultusunda örneklemden elde edilmiş olan verilerin analizleri hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Bağcılar ilçesinde ortaokula devam eden 448 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma, öğrencilerin internet bağımlılıklarının, sosyal beceri düzeyleri ve duygu düzenleme becerileriyle ilişkisinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modeline uygun olarak hazırlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ortak varyansın varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2016). Araştırmanın örneklem seçimi kolayda örneklem seçimi türüne göre yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Örneklem Grubu

Türkiye'deki ortaokul öğrencileri, bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesindeki ortaokul kademesinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin 100.000'den fazla olması sebebiyle, 0,05 hata payı ve %95 güven aralığında 384 örneklem sayısı evreni temsil edebilmektedir (Ural ve Kılıç, 2013).

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ), Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MÇSBDÖ), Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği (EİDDÖ) ölçeği uygulanmıştır.

3.3.1. Sosyo-demografik bilgi formu (SDBF)

Araştırmada yer alan bireylerin sınıf kademesi, cinsiyeti, evde internet olma durumu, internete erişebildiği aygıt durumu, günlük kullanım süresi, anne eğitim

düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne baba birliktelik durumu, anne babanın internet kullanımını denetleme durumu, anne baba çalışma durumu, kardeş sayısı, aylık gelir gibi sosyodemografik bilgilerini toplamak amacıyla oluşturulan kişisel veri formu kullanılmıştır.

3.3.2. İnternet bağımlılığı ölçeği (İBÖ)

Young (1998) tarafından geliştirilen, Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 20 maddeden oluşmaktadır ve 6'lı likert tipinden oluşmaktadır. Hiçbir zaman '0', nadiren '1', arada sırada '2', çoğunlukla '3', çok sık '4' ve devamlı olarak yanıtına '5' puan verilmektedir. Ölçeğin tamamı için en düşük puan 0, en yüksek puan 100' dür. 80 ve üzeri alanlar 'Patolojik İnternet Kullanıcısı' olarak tanımlanmaktadır. 50-79 puan arası alanlar 'Sınırlı Semptom Gösterenler', 50 puan ve altı alanlar 'Semptom Göstermeyenler' olarak tanımlanmaktadır (Bayraktar, 2001). Bayraktar (2001) tarafından güvenilirlik geçerlilik çalışması yapılan testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman-Brown değeri açısından da .87'dir. Bu çalışmada Cronbach's Alpha değeri .805'dir.

3.3.3. Matson çocuklarda sosyal becerileri değerlendirme ölçeği (MÇSBDÖ)

Matson, Rotatory ve Hessel (1983) tarafından geliştirilmiştir. MÇSBDÖ öğrenci formunun Türkçeye uyarlanması Bacanlı ve Erdoğan (2003) tarafından yapılmıştır. Toplam 47 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipindedir. Ölçeğin olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Geçerlilik çalışması için yapılan faktör analizinde ölçeğin iki faktörde toplandığı bulunmuştur: Faktör I olumsuz sosyal davranışlar, faktör II olumlu sosyal davranışlar. Bu ölçekte katılımcıdan "Bana Hiç Uygun Değil", "Bana Pek Uygun Değil", "Bana Biraz Uygun", "Bana Oldukça Uygun", "Bana Tamamen Uygun" seçeneklerinden birini seçmesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. Ölçekte olumlu sosyal beceri puanlaması arttıkça olumlu davranış düzeyi artmakta ve olumsuz sosyal beceri puanlaması arttıkça olumsuz sosyal beceri düzeyi de artmaktadır. Test tekrar test korelasyon katsayısı .77, alt ölçeklerde ise güvenilirlik katsayıları "Olumsuz Sosyal Davranışlar" alt ölçeğinde .70, "Olumlu

Sosyal Davranışlar” alt ölçeğinde ise, .74 olarak belirlenmiştir (Bacanlı ve Erdoğan, 2003). Bu çalışmada Cronbach’s Alpha değeri .78 olarak bulunmuştur.

3.3.4. Ergenler için duygu düzenleme ölçeği (EİDDÖ)

Phillips ve Power (2007) tarafından ergenlerin duygu düzenleme yöntemlerini belirlemek için geliştirilmiş, Yıldız ve Duy (2014) tarafından Türkçe güvenilirlik geçerlilik çalışması yapılmıştır. Ölçek, içsel işlevsel, dışsal işlevsel, içsel işlevsel olmayan ve dışsal işlevsel olmayan olarak 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Yıldız ve Duy (2014) test-tekrar test güvenilirlik katsayısı içsel işlevsel duygu düzenleme alt boyutu için 0,51; dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme alt boyutu için 0,70; içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme alt boyutu için 0,56 ve dışsal işlevsel duygu düzenleme alt boyutu için 0,52 olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmada Cronbach’s Alpha değeri 0.808 çıkmıştır.

3.4. Verilerin Analiz Tekniği

COVID-19 pandemi koşullarının neden olduğu aksaklıklar ve sağlık önlemleri nedeniyle daha çok katılımcıya ulaşabilmek adına hazırlanan ölçekler gönüllülük esasına dayanılarak katılımcılara online olarak uygulanmıştır. Tüm veriye ilişkin analizler SPSS 25 kullanılarak yapılmıştır. Analizlere başlamadan önce, ilk olarak ölçeklerin normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmektedir. Bu kontrol aşamasında ölçeklere ilişkin Çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmaktadır. Bu değerlerin -3 +3 referans aralığında kaldığı görülmektedir (Kalaycı, 2009). Bu değerlemenin sonucu olarak, parametrik testler tercih edilmiştir.

Ölçüm araçları arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson korelasyon analiz, demografik değişkenlere göre ölçek puanlarını kıyaslamak için Bağımsız Gruplar t-testi ve ANOVA, yordayıcılık analizi için Çoklu Doğrusal Regresyon, aracılık analizi için PROCESS 3.5 macrosu kullanılmıştır. ANOVA testinin varsayımının karşılanmadığı durumlarda Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Son olarak, bu araştırma için güven aralığı %95, p değeri 0.05 olarak referans alınmıştır.

Tablo 1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Basıklık	Çarpıklık
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	0.372	0.772
Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği		
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	0.603	-0.740
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	1.385	1.279
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	-0.519	0.411
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	-0.346	-0.196
Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği		
Olumsuz Sosyal Davranışlar	2.134	1.190
Olumlu Sosyal Davranışlar	0.255	-0.850

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	224	50.0
	Erkek	224	50.0
	Toplam	448	100.0
Sınıf Kademesi	5.sınıf	95	21.2
	6.sınıf	103	23.0
	7.sınıf	131	29.2
	8.sınıf	119	26.6
	Toplam	448	100.0
Anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumu	Hiçbir zaman	32	7.1
	Bazen	163	36.4
	Sık sık	142	31.7
	Her zaman	111	24.8
	Toplam	448	100.0
Günlük internet kullanım süresi	0-1 saat	89	19.9
	1-3 saat	202	45.1
	3-5 saat	95	21.2
	5-7 saat	29	6.5
	7ve+	33	7.4
	Toplam	448	100.0
İnternet erişim aygıtı	Telefon	259	57.8
	Tablet ve telefon	17	3.8
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	12.5
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	5.4
	Tablet	53	11.8
	Laptop-bilgisayar	39	8.7
	Toplam	448	100.0
İnternet kullanım amacı	Araştırma ve bilgi	186	41.5
	Oyun oynama	91	20.3

İletişim	47	10.5
Video film	124	27.7
Toplam	448	100.0

Katılımcıların %50'si kadın, %50'si erkektir. %21,2'si 5. Sınıf, %23'ü 6. Sınıf, %29,2'si 7. Sınıf, %26,6'sı 8. Sınıftır. %95,1'inin ebeveynleri sağ ve birlikte, %4,2'sinin ebeveynleri boşanmış, %0,7'si ebeveyn kaybı yaşamıştır. %1,3'ünün babası hiçbir okul okumamış, %40,4'ünün babası ilkökul mezunu, %21,9'unun babası ortaokul mezunu, %30,6'sının babası lise mezunu, %5,8'inin babası üniversite mezunudur. %6'sının annesi hiçbir okul okumamış, %50,2'sinin annesi ilkökul mezunu, %23,4'ünün annesi ortaokul mezunu, %16,1'inin annesi lise mezunu, %4,2'sinin annesi üniversite mezunudur. %92'sinin babası çalışıyor, %8'inin babası çalışmıyordur. %21,2'sinin annesi çalışıyor, %78,8'inin annesi çalışmıyordur. %36,4'ünün ekonomik durumu düşük, %54,9'unun orta, %8,7'sinin yüksektir. %5,4'ü tek çocuk, %33'ü 2 kardeş, %32,6'sı 3 kardeş, %29'u 4 kardeş ve üzeridir. %91,5'inin evinde internet var, %8,5'inin yoktur. Ebeveynlerin internet denetleme durumu sorulduğunda %7,1'inin ailesi internet kullanımını hiçbir zaman denetlemez, %36,4'ünün ailesi bazen denetler, %31,7'sinin ailesi sık sık denetler, %24,8'inin ailesi her zaman denetler şeklinde cevap vermişlerdir. %19,9'u interneti günde ortalama 0-1 saat, %45,1'i 1-3 saat, %21,2'si 3-5 saat, %6,5'i 5-7 saat, %7,4'ü 7 saat ve üzerinde kullanmaktadır. %57,8'i internete telefon aracılığı ile, %3,8'i tablet ve telefon aracılığı ile, %12,5'i laptop-bilgisayar ve telefon aracılığı ile, %5,4'ü telefon, tablet, laptop-bilgisayar aracılığı ile, %11,8'i tablet aracılığı ile, %8,7'si laptop-bilgisayar aracılığı ile erişmektedir. %41,5 interneti araştırma ve bilgi için, %20,3'ü oyun oynamak için, %10,5'i iletişim kurmak için, %27,7'si video film izlemek için kullanmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların internet düzeylerine göre dağılımı

		n	%
İnternet Bağımlılığı Düzeyi	Ortalama İnternet Kullanıcısı	404	90.2
	Riskli İnternet Kullanımı	42	9.4
	İnternet Bağımlılığı	2	0.4
	Toplam	448	100.0

Tablo 3'e ilişkin bulgular ele alındığında, katılımcıların %90.2'si ortalama internet kullanıcısı, %9.4'ü riskli internet kullanıcısı, %0.4'ünün internet bağımlısı olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin tanımlayıcı değerleri

	N	Min	Maks	\bar{X}	Ss.
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	448	0	85	27.46	15.88
Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği					
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	448	4	20	15.18	3.34
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	448	5	23	8.25	3.44
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	448	5	25	12.25	4.73
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	448	4	20	11.82	3.33
Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği					
Olumsuz Sosyal Davranışlar	448	23	96	39.43	11.51
Olumlu Sosyal Davranışlar	448	54	120	97.48	13.91

İnternet Bağımlılığı Ölçeği ortalaması (\bar{X} =27,46 SS=15,88), İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme ortalaması (\bar{X} =15,18 SS=3,34), Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ortalaması (\bar{X} =8,25 SS=3,44), İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ortalaması (\bar{X} =12,25 SS=4,73), Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme ortalaması (\bar{X} =11,82 SS=3,33), Olumsuz Sosyal Davranışlar ortalaması (\bar{X} =39,43 SS=11,51), Olumlu Sosyal Davranışlar ortalaması (\bar{X} =97,48 SS=13,91)'dir.

Korelasyon Analizi

Bu bölümde değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Bulgulara ilişkin sonuçlar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişki

	1	2	3	4	5	6	7
1-İnternet Bağımlılığı Ölçeği	1						
2-İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	-.095*	1					
3-Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	.527**	-.183**	1				
4-İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	.432**	0.048	.424**	1			
5-Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	.177**	.305**	-0.024	.121*	1		

6-Olumsuz Sosyal Davranışlar	.488**	-.236**	.690**	.504**	-0.006	1
7-Olumlu Sosyal Davranışlar	-.158**	.302**	-.206**	-.103*	.410**	-.324**

**p<0.01, *p<0.05 Uygulanan testin ismi: Pearson Korelasyon Testi

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($r=-.095$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($r=.527$, $p<0.01$), İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($r=.432$, $p<0.01$) değişkenleri arasında orta düzey pozitif korelasyonlar, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($r=.177$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyon, Olumsuz Sosyal Davranışlar ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($r=.488$, $p<0.01$) değişkenleri arasında orta düzey pozitif korelasyon, Olumlu Sosyal Davranışlar ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($r=-.158$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır.

Olumsuz Sosyal Davranışlar ile İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme ($r=-.236$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon, Olumlu Sosyal Davranışlar ile İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme ($r=.302$, $p<0.01$) değişkenleri arasında orta düzey pozitif korelasyon saptanmıştır.

Olumsuz Sosyal Davranışlar ile Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ($r=.690$, $p<0.01$) değişkenleri arasında orta düzey pozitif korelasyon, Olumlu Sosyal Davranışlar ile Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ($r=-.206$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır.

Olumsuz Sosyal Davranışlar ile İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ($r=.504$, $p<0.01$) değişkenleri arasında orta düzey pozitif korelasyon, Olumlu Sosyal Davranışlar ile İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme ($r=-.103$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır.

Olumlu Sosyal Davranışlar ile Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme ($r=.410$, $p<0.01$) değişkenleri arasında orta düzey pozitif korelasyon saptanmıştır.

Regresyon Analizi

Bu bölümde, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordayıcılığını test etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Bulgulara ilişkin sonuçlar Tablo 6 ve 7’de verilmiştir.

Tablo 6. Duygu düzenleme becerilerinin internet bağımlılığını yordamasına ilişkin bulgular

Bağımsız Değişkenler	B	SH	β	T	p	Tolerans	VIF
(Sabit)	-2.22	3.70		-0.60	0.549		
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	-0.42	0.19	-0.09	-2.14	0.033*	0.87	1.15
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	1.91	0.20	0.41	9.63	0.000*	0.78	1.28
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	0.80	0.14	0.24	5.62	0.000*	0.79	1.26
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	0.88	0.19	0.18	4.61	0.000*	0.90	1.12

$R=.60$ $R^2=.36$ $F_{(4-443)}=62.97$ $p=0.000^*$

* $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Stepwise Yöntemi: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Bulgulara ilişkin sonuçları değerlendirildiğinde, içsel işlevsel duygu düzenleme, dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme, içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme, dışsal işlevsel duygu düzenlemenin internet bağımlılığı için yordayıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($R=.60$, $R^2=.36$, $p<0.05$). İnternet bağımlılığı puanlarındaki değişimin %36'sı yordayıcı değişkenler açıklamaktadır. Beta katsayısına göre etki düzeyi dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme ($\beta=.41$), içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme ($\beta=.24$), dışsal işlevsel duygu düzenleme ($\beta=.18$), içsel işlevsel duygu düzenleme ($\beta=-.09$) şeklindedir. Sonuç olarak, internet bağımlılığı puanlarındaki değişimi en çok açıklayan bağımsız değişkenin dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Olumlu ve olumsuz sosyal davranışların internet bağımlılığını yordamasına ilişkin bulgular

Bağımsız Değişkenler	B	SH	B	T	p	Tolerans	VIF
(Sabi)	0.85	6.11		0.14	0.889		
Olumsuz Sosyal Davranışlar	0.67	0.06	0.49	11.16	0.000*	0.89	1.12
Olumlu Sosyal Davranışlar	0.00	0.05	0.01	0.01	0.989	0.89	1.12

$R=.49$ $R^2=.24$ $F_{(2-445)}=69.51$ $p=0.000^*$

* $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Enter Yöntemi: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Bulgulara ilişkin sonuçlar değerlendirildiğinde, olumlu sosyal davranışların yordayıcı etkisi bulunmazken, olumsuz sosyal davranışların internet bağımlılığı için yordayıcı bir etkisi olduğu saptanmıştır. ($R=.49$, $R^2=.24$, $p<0.05$). İnternet bağımlılığı puanlarındaki değişimin %24'ünü yordayıcı değişkenler açıklamaktadır. Beta katsayısına göre etki düzeyi dışsal olumsuz sosyal davranışlar ($\beta=.49$), olumlu sosyal

davranışlar ($\beta=0.01$) şeklindedir. Sonuç olarak, internet bağımlılığı puanlarındaki değişimi en çok açıklayan bağımsız değişkenin olumsuz sosyal davranışların olduğu tespit edilmiştir.

Aracı Rol Analizi

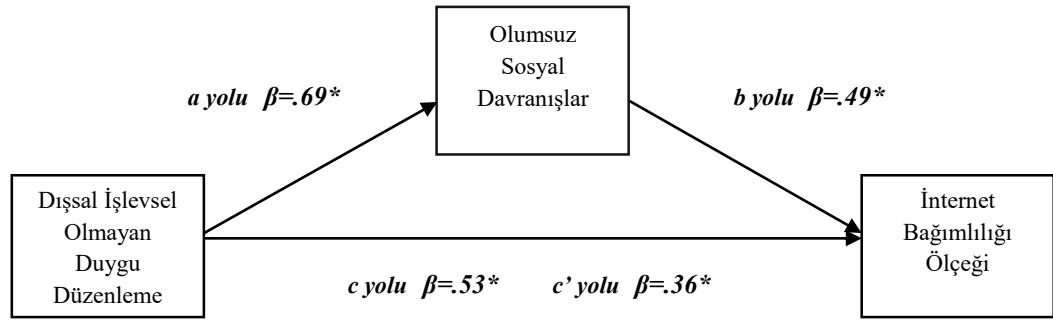
Bu bölümde, bağımsız değişkenin bağımlı değişken ile ilişkisinde aracı değişkenin rolünü test etmek için PROCESS 3.5 macrosu kullanılmıştır. Bulgulara ilişkin sonuçlar Tablo 8 ve 9’da verilmiştir.

Tablo 8. Dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeği’ni yordamasında olumsuz sosyal davranışlar aracı rolüne ilişkin sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	p	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	.29	.27	7.40	1.66		4.46	0.000*	4.14	10.66
1									
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme			2.43	0.19	0.53	13.09	0.000*	2.07	2.80
(Sabit)	.36	.30	0.72	2.23		0.32	0.746	-3.67	5.12
2									
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme			1.68	0.25	0.36	6.66	0.000*	1.18	2.17
Olumsuz Sosyal Davranışlar			0.33	0.08	0.24	4.36	0.000*	0.18	0.48
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			0.76	0.22				0.34	1.18

* $p < 0.05$ Kullanılan test: PROCESS 3.5

Bulgular tablosundaki sonuçlar ele alındığında, ilk modelde dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme bağımsız değişkeninin internet bağımlılığı ölçeği bağımlı değişkeni puanındaki varyansın %27’sini açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkeni katılmıştır. Olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkeninin internet bağımlılığı ölçeği bağımlı değişken puanındaki varyansın %03’ünü açıkladığı görülmüştür. Dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme ve olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkenleri internet bağımlılığı ölçeği bağımlı değişkeninde puanındaki varyansın %30’unu açıkladığı bulgulara göre saptanmıştır. İkinci aşamada olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkeni değişkeninin eklenmesiyle dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme bağımsız değişkeninin beta değeri .53’den .36’ya düşmüştür. Sonrasında beta değerindeki bu düşüşü kontrol etmek için Bootstrapping analizden 5000 yeniden örneklem seçeneği ve %95 güven aralığı seçenekleri uygulanmış ve çıkan sonuçta alt sınır ve üst sınırın 0’ı içermediği saptanmıştır. Aracı rol analizi sonuçları değerlendirildiğinde, kısmi aracılığın olduğu bulgulara göre saptanmıştır.

* $p < 0.05$

Şekil 1. Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeği'ni Yordamasında Olumsuz Sosyal Davranışlar Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

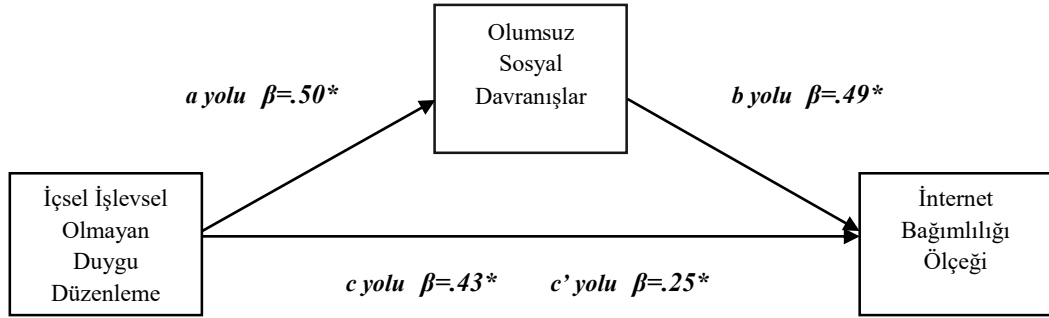
Tablo 9. İçsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeği'ni yordamasında olumsuz sosyal davranışlar aracı rolüne ilişkin sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	p	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	.29	.18	9.67	1.88		5.14	0.000*	5.97	13.37
1									
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme			1.45	0.14	0.43	10.13	0.000*	1.17	1.73
(Sabit)	.36	.28	-2.50	2.36		-1.06	0.291	-7.13	2.14
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme			0.84	0.16	0.25	5.38	0.000*	0.53	1.15
2									
Olumsuz Sosyal Davranışlar			0.50	0.06	0.36	7.79	0.000*	0.37	0.62
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			0.61	0.12				0.39	0.86

* $p < 0.05$ Kullanılan test: PROCESS 3.5

Bulgular tablosundaki sonuçlar ele alındığında, ilk modelde içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme bağımsız değişkeninin internet bağımlılığı ölçeği bağımlı değişkeni puanındaki varyansın %18'ini açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkeni katılmıştır. Olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkeninin internet bağımlılığı ölçeği bağımlı değişkeni puanındaki varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür. İçsel işlevsel olmayan duygu düzenleme ve olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkenleri internet bağımlılığı ölçeği bağımlı değişkeninde puanındaki varyansın %28'ini açıkladığı bulgulara göre saptanmıştır. İkinci aşamada olumsuz sosyal davranışlar bağımsız değişkeni değişkeninin eklenmesiyle içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme bağımsız değişkeninin beta değeri .43'den .25'e düşmüştür. Sonrasında beta değerindeki bu düşüşü kontrol etmek için Bootstrapping analizinden 5000 yeniden örneklem seçeneği ve %95 güven aralığı seçenekleri uygulanmış ve çıkan sonuçta alt sınır ve üst sınırın

0'ı içermediği saptanmıştır. Aracı rol analizi sonuçları değerlendirildiğinde, kısmı aracılığın olduğu bulgulara göre saptanmıştır.

*p<0.05

Şekil 2. İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenlemenin İnternet Bağımlılığı Ölçeği'ni Yordamasında Olumsuz Sosyal Davranışlar Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Karşılaştırma Analizi

Bu bölümde, İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puanları demografik değişkenlere göre karşılaştırılması için Bağımsız Gruplar t-testi ve ANOVA ve Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Bulgulara ilişkin sonuçlar Tablo 10-23 arasında verilmiştir.

Tablo 10. Cinsiyete göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	224	24.89	14.70	-3.46	446	0.001*
	Erkek	224	30.02	16.61			
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Kadın	224	15.47	3.00	1.85	431.133	0.066
	Erkek	224	14.89	3.62			
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Kadın	224	8.21	3.39	-0.26	446	0.794
	Erkek	224	8.29	3.49			
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Kadın	224	13.03	5.00	3.53	436.522	0.000*
	Erkek	224	11.47	4.31			
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Kadın	224	11.86	3.41	0.21	446	0.832

	Erkek	224	11.79	3.26			
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Kadın	224	39.47	11.03	0.07	446	0.941
	Erkek	224	39.39	12.00			
Olumlu Sosyal Davranışlar	Kadın	224	97.30	14.15	-0.27	446	0.786
	Erkek	224	97.66	13.69			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu cinsiyet değişkenini incelediğimizde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden ($t(446) = -3.46$, $p < 0.05$) aldıkları puanlar cinsiyet değişkenini incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Ortalamalar karşılaştırıldığında erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($t(436.522) = 3.53$, $p < 0.05$) aldıkları puanlar cinsiyet değişkeniyle incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Ortalamalar karşılaştırıldığında kadınların, erkeklere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Tablo 11. Evde internet olup, olmama durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Evet	410	27.94	15.93	2.14	446	0.033*
	Hayır	38	22.21	14.50			
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Evet	410	15.28	3.30	1.99	446	0.048*
	Hayır	38	14.16	3.64			
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Evet	410	8.27	3.39	0.37	446	0.715
	Hayır	38	8.05	3.92			
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Evet	410	12.30	4.73	0.70	446	0.483
	Hayır	38	11.74	4.73			
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Evet	410	11.90	3.30	1.70	446	0.090
	Hayır	38	10.95	3.59			

Olumsuz Sosyal Davranışlar	Evet	410	39.34	11.25	-0.53	446	0.599
	Hayır	38	40.37	14.16			
Olumlu Sosyal Davranışlar	Evet	410	97.96	13.87	2.44	446	0.015*
	Hayır	38	92.24	13.44			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar alt boyutu evinde internet olup, olmama durumu değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden ($t(446)=2.14$, $p < 0.05$), İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($t(446)=1.99$, $p < 0.05$), Olumlu Sosyal Davranışlar alt ölçeğinden ($t(446)=2.44$, $p < 0.05$) aldıkları puanlar evinde internet olup, olmama durumu değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Ortalamalar karşılaştırıldığında evinde internet olanların, evinde internet olmayanlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Tablo 12. Anne çalışma durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Çalışıyor	95	27.84	15.92	0.27	446	0.791
	Çalışmıyor	353	27.35	15.88			
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Çalışıyor	95	15.51	3.07	1.06	446	0.290
	Çalışmıyor	353	15.10	3.40			
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Çalışıyor	95	8.41	3.11	0.52	446	0.604
	Çalışmıyor	353	8.20	3.53			
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Çalışıyor	95	12.96	4.86	1.64	446	0.101
	Çalışmıyor	353	12.06	4.68			
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Çalışıyor	95	12.12	3.41	0.96	446	0.337
	Çalışmıyor	353	11.75	3.31			
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Çalışıyor	95	39.14	10.79	-0.28	446	0.781
	Çalışmıyor	353	39.51	11.71			
Olumlu Sosyal Davranışlar	Çalışıyor	95	98.56	14.83	0.85	446	0.394

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu anne çalışma durumu değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 13. Baba çalışma durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Çalışıyor	412	27.68	15.82	1.01	446	0.312
	Çalışmıyor	36	24.89	16.54			
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Çalışıyor	412	15.25	3.33	1.49	446	0.137
	Çalışmıyor	36	14.39	3.36			
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Çalışıyor	412	8.25	3.44	-0.05	446	0.957
	Çalışmıyor	36	8.28	3.44			
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Çalışıyor	412	12.22	4.76	-0.47	446	0.635
	Çalışmıyor	36	12.61	4.43			
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Çalışıyor	412	11.86	3.32	0.82	446	0.415
	Çalışmıyor	36	11.39	3.55			
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Çalışıyor	412	39.28	11.70	-0.90	446	0.369
	Çalışmıyor	36	41.08	9.03			
Olumlu Sosyal Davranışlar	Çalışıyor	412	97.44	14.18	-0.26	47.254	0.799
	Çalışmıyor	36	97.92	10.38			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu baba çalışma durumu değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 14. Sınıf kademesine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	5.sınıf	95	24.37	14.58	G.Arası	2989.37	3	996.46	4.03	0.008*
	6.sınıf	103	25.91	14.86	G.İçi	109663.83	444	246.99		
	7.sınıf	131	31.19	17.47	Toplam	112653.19	447			
	8.sınıf	119	27.15	15.27						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	5.sınıf	95	15.19	3.76	G.Arası	13.65	3	4.55	0.41	0.748
	6.sınıf	103	15.21	3.27	G.İçi	4965.34	444	11.18		
	7.sınıf	131	14.95	3.52	Toplam	4978.99	447			
	8.sınıf	119	15.41	2.82						
	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	5.sınıf	95	7.42	2.74	G.Arası	125.85	3	41.95	3.61	0.013*
	6.sınıf	103	8.15	3.55	G.İçi	5159.65	444	11.62		
	7.sınıf	131	8.92	3.70	Toplam	5285.50	447			
	8.sınıf	119	8.25	3.44						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	5.sınıf	95	10.73	4.16	G.Arası	490.38	3	163.46	7.63	0.000*
	6.sınıf	103	11.48	4.43	G.İçi	9506.11	444	21.41		
	7.sınıf	131	13.28	4.81	Toplam	9996.50	447			
	8.sınıf	119	13.01	4.94						
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	5.sınıf	95	12.19	3.46	G.Arası	92.76	3	30.92	2.81	0.039*
	6.sınıf	103	11.44	3.15	G.İçi	4878.31	444	10.99		
	7.sınıf	131	12.33	3.10	Toplam	4971.07	447			
	8.sınıf	119	11.31	3.56						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	5.sınıf	95	35.47	8.91	G.Arası	2179.67	3	726.56	5.65	0.001*
	6.sınıf	103	39.40	12.31	G.İçi	57070.04	444	128.54		
	7.sınıf	131	41.60	11.33	Toplam	59249.71	447			
	8.sınıf	119	40.22	12.16						
	Toplam	448	39.12	11.93						

	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	5.sınıf	95	100.68	12.94	G.Arası	1497.87	3	499.29	2.61	0.051
	6.sınıf	103	95.67	13.30	G.İçi	84969.91	444	191.37		
	7.sınıf	131	97.69	14.05	Toplam	86467.78	447			
	8.sınıf	119	96.25	14.70						
	Toplam	448	97.48	13.91						

* $p<0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu sınıf kademesi değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden ($F(3.444)=4.03$, $p<0.05$) elde edilen puanları sınıf kademesine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, 7.sınıfa gidenlerin aldığı puanların 5.sınıfa gidenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=3.61$, $p<0.05$) elde edilen puanları sınıf kademesine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, 7.sınıfa gidenlerin aldığı puanların 5.sınıfa gidenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=7.63$, $p<0.05$) elde edilen puanları sınıf kademesine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, 7.sınıfa gidenlerin aldığı puanların 5.sınıfa ve 6.sınıfa gidenlere göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek, 8.sınıfa gidenlerin aldığı puanların 5.sınıfa gidenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=2.81$, $p<0.05$) elde edilen puanları sınıf kademesine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, 7.sınıfa gidenlerin aldığı puanların 8.sınıfa gidenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Olumsuz Sosyal Davranışlar alt ölçeğinden ($F(3.444)=5.65$, $p<0.05$) elde edilen puanları sınıf kademesine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir.

Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, 7.sınıfa ve 8.sınıfa gidenlerin aldığı puanların 5.sınıfa gidenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Tablo 15. Kardeş sayısına göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Tek çocuk	24	30.00	17.59	G.Arası	1053.59	3	351.20	1.40	0.243
	2 kardeş	148	28.34	15.67	G.İçi	111599.61	444	251.35		
	3 kardeş	146	25.32	14.33	Toplam	112653.19	447			
	4 kardeş ve üzeri	130	28.39	17.30						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Tek çocuk	24	15.21	3.16	G.Arası	63.59	3	21.20	1.91	0.126
	2 kardeş	148	15.51	3.23	G.İçi	4915.40	444	11.07		
	3 kardeş	146	15.36	3.02	Toplam	4978.99	447			
	4 kardeş ve üzeri	130	14.61	3.77						
	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Tek çocuk	24	8.63	4.25	G.Arası	25.74	3	8.58	0.72	0.538
	2 kardeş	148	7.93	2.98	G.İçi	5259.75	444	11.85		
	3 kardeş	146	8.29	3.39	Toplam	5285.50	447			
	4 kardeş ve üzeri	130	8.48	3.81						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Tek çocuk	24	14.75	5.70	G.Arası	232.27	3	77.42	3.52	0.015*
	2 kardeş	148	11.64	4.75	G.İçi	9764.23	444	21.99		
	3 kardeş	146	12.10	4.55	Toplam	9996.50	447			
	4 kardeş ve üzeri	130	12.67	4.57						
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Tek çocuk	24	11.46	3.66	G.Arası	15.80	3	5.27	0.47	0.702
	2 kardeş	148	11.91	3.35	G.İçi	4955.27	444	11.16		
	3 kardeş	146	11.62	3.28	Toplam	4971.07	447			
	4 kardeş ve üzeri	130	12.02	3.33						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Tek çocuk	24	41.00	10.24	G.Arası	334.12	3	111.37	0.84	0.473
	2 kardeş	148	38.34	10.12	G.İçi	58915.59	444	132.69		

3 kardeş	146	39.49	12.30	Toplam	59249.71	447				
4 kardeş ve üzeri	130	40.31	12.30							
Toplam	448	39.43	11.51							
Olumlu Sosyal Davranışlar	Tek çocuk	24	96.25	16.49	G.Arası	71.99	3	24.00	0.12	0.946
	2 kardeş	148	97.45	13.60	G.İçi	86395.79	444	194.59		
	3 kardeş	146	97.92	12.90	Toplam	86467.78	447			
	4 kardeş ve üzeri	130	97.24	14.94						
	Toplam	448	97.48	13.91						

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu ile kardeş sayısı değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444) = 3.52$, $p < 0.05$) elde edilen puanları kardeş sayısına göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, tek çocuk olanların aldığı puanların 2 kardeş olanlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Tablo 16. Günlük ortalama internet kullanma süresine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	0-1 saat	89	18.57	12.22	G.Arası	24567.85	4	6141.96	30.89	0.000*
	1-3 saat	202	25.46	13.19	G.İçi	88085.35	443	198.84		
	3-5 saat	95	29.98	16.44	Toplam	112653.19	447			
	5-7 saat	29	37.72	15.44						
	7ve+	33	47.36	15.71						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	0-1 saat	89	15.35	3.70	G.Arası	79.84	4	19.96	1.80	0.127
	1-3 saat	202	15.48	3.20	G.İçi	4899.15	443	11.06		
	3-5 saat	95	14.88	3.03	Toplam	4978.99	447			
	5-7 saat	29	15.03	3.30						
	7ve+	33	13.94	3.81						
	Toplam	448	15.03	3.30						

	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	0-1 saat	89	7.34	3.15	G.Arası	290.63	4	72.66	6.44	0.000*
	1-3 saat	202	7.94	3.08	G.İçi	4994.87	443	11.28		
	3-5 saat	95	8.74	3.68	Toplam	5285.50	447			
	5-7 saat	29	9.21	3.74						
	7ve+	33	10.36	4.15						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	0-1 saat	89	10.73	4.12	G.Arası	447.04	4	111.76	5.18	0.000*
	1-3 saat	202	12.19	4.62	G.İçi	9549.46	443	21.56		
	3-5 saat	95	12.65	4.81	Toplam	9996.50	447			
	5-7 saat	29	13.31	5.02						
	7ve+	33	14.67	5.27						
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	0-1 saat	89	11.63	3.98	G.Arası	19.12	4	4.78	0.43	0.789
	1-3 saat	202	11.76	3.28	G.İçi	4951.95	443	11.18		
	3-5 saat	95	11.89	3.07	Toplam	4971.07	447			
	5-7 saat	29	12.52	3.09						
	7ve+	33	11.94	2.73						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	0-1 saat	89	36.53	10.62	G.Arası	4204.78	4	1051.19	8.46	0.000*
	1-3 saat	202	38.17	10.35	G.İçi	55044.94	443	124.25		
	3-5 saat	95	41.59	11.96	Toplam	59249.71	447			
	5-7 saat	29	39.76	8.49						
	7ve+	33	48.45	15.90						
	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	0-1 saat	89	98.74	13.33	G.Arası	1634.26	4	408.57	2.13	0.076
	1-3 saat	202	98.79	13.27	G.İçi	84833.51	443	191.50		
	3-5 saat	95	96.05	15.14	Toplam	86467.78	447			
	5-7 saat	29	94.03	15.17						
	7ve+	33	93.18	13.47						
	Toplam	448	97.48	13.91						

*p<0.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu günlük ortalama internet kullanma süresi değişkenine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden ($F(4.443)=30.89, p<0.05$) elde edilen puanları günlük ortalama internet kullanma süresi incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, günlük 1-3 ve 3-5 saat internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat internet kullananlara göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, günlük 5-7 saat internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat ve 1-3 saat internet kullananlara göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, günlük 7 saat ve üzeri internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat, 1-3 saat ve 3-5 saat internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(4.443)=6.44, p<0.05$) elde edilen puanları günlük ortalama internet kullanma süresine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, günlük 3-5 saat internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat internet kullananlara göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, günlük 7 saat ve üzeri internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat ve 1-3 saat internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(4.443)=5.18, p<0.05$) elde edilen puanları günlük ortalama internet kullanma süresine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, günlük 3-5 saat internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat internet kullananlara göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, günlük 7 saat ve üzeri internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat ve 1-3 saat internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Olumsuz Sosyal Davranışlar alt ölçeğinden ($F(4.443)=8.46, p<0.05$) elde edilen puanları günlük ortalama internet kullanma süresine göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, günlük 3-5 saat internet kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat internet kullananlara göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, günlük 7 saat ve üzeri internet

kullananların aldığı puanların günlük 0-1 saat ve 1-3 saat internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Tablo 17. İnternete erişimde kullanılan aygıta göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Telefon	259	27.17	16.52	G.Arası	1356.79	5	271.36	1.08	0.372
	Tablet ve telefon	17	21.82	14.09	G.İçi	111296.41	442	251.80		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	26.46	12.64	Toplam	112653.19	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	30.63	16.85						
	Tablet	53	27.68	13.92						
	Laptop-bilgisayar	39	31.03	17.97						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Telefon	259	14.95	3.37	G.Arası	77.92	5	15.58	1.41	0.221
	Tablet ve telefon	17	14.47	3.84	G.İçi	4901.07	442	11.09		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	15.16	3.20	Toplam	4978.99	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	16.04	3.57						
	Tablet	53	15.53	3.14						
	Laptop-bilgisayar	39	16.08	3.11						
	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Telefon	259	8.20	3.66	G.Arası	22.02	5	4.40	0.37	0.869
	Tablet ve telefon	17	8.29	3.29	G.İçi	5263.48	442	11.91		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	7.98	3.01	Toplam	5285.50	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	9.04	3.41						
	Tablet	53	8.19	3.06						
	Laptop-bilgisayar	39	8.49	3.14						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Telefon	259	12.20	4.87	G.Arası	98.79	5	19.76	0.88	0.493
	Tablet ve telefon	17	11.06	3.54	G.İçi	9897.71	442	22.39		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	12.41	4.88	Toplam	9996.50	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	13.96	4.60						
	Tablet	53	12.09	4.52						
	Laptop-bilgisayar	39	12.08	4.34						

	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Telefon	259	11.62	3.39	G.Arası	68.82	5	13.76	1.24	0.289
	Tablet ve telefon	17	11.47	2.37	G.İçi	4902.25	442	11.09		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	12.07	3.14	Toplam	4971.07	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	12.96	2.73						
	Tablet	53	12.40	3.18						
	Laptop-bilgisayar	39	11.49	3.99						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Telefon	259	40.22	12.50	G.Arası	617.07	5	123.41	0.93	0.461
	Tablet ve telefon	17	38.71	12.16	G.İçi	58632.64	442	132.65		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	37.38	8.87	Toplam	59249.71	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	40.83	12.58						
	Tablet	53	37.77	8.81						
	Laptop-bilgisayar	39	38.79	10.19						
	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	Telefon	259	96.81	14.26	G.Arası	477.34	5	95.47	0.49	0.783
	Tablet ve telefon	17	99.88	12.15	G.İçi	85990.43	442	194.55		
	Laptop-bilgisayar, telefon	56	98.70	11.79	Toplam	86467.78	447			
	Telefon, tablet, laptop-bilgisayar	24	98.21	15.34						
	Tablet	53	99.06	13.53						
	Laptop-bilgisayar	39	96.54	15.05						
	Toplam	448	97.48	13.91						

*p<0.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu internete erişimde kullanılan aygıt değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 18. İnterneti en çok kullandığı amaca göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Araştırma ve bilgi	186	20.24	12.37	G.Arası	21526.80	3	7175.60	34.96	0.000*
	Oyun oynama	91	38.33	17.13	G.İçi	91126.39	444	205.24		
	İletişim	47	31.87	15.50	Toplam	112653.19	447			
	Video film	124	28.63	14.36						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Araştırma ve bilgi	186	15.70	3.47	G.Arası	137.45	3	45.82	4.20	0.006*
	Oyun oynama	91	14.23	3.52	G.İçi	4841.54	444	10.90		
	İletişim	47	15.40	3.31	Toplam	4978.99	447			
	Video film	124	15.02	2.84						
	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Araştırma ve bilgi	186	7.37	3.14	G.Arası	261.68	3	87.23	7.71	0.000*
	Oyun oynama	91	9.22	3.82	G.İçi	5023.82	444	11.31		
	İletişim	47	8.64	3.75	Toplam	5285.50	447			
	Video film	124	8.70	3.18						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Araştırma ve bilgi	186	11.20	4.19	G.Arası	501.38	3	167.13	7.81	0.000*
	Oyun oynama	91	12.08	4.48	G.İçi	9495.12	444	21.39		
	İletişim	47	14.21	5.22	Toplam	9996.50	447			
	Video film	124	13.21	5.09						
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Araştırma ve bilgi	186	11.65	3.41	G.Arası	10.66	3	3.55	0.32	0.812
	Oyun oynama	91	11.86	3.21	G.İçi	4960.41	444	11.17		
	İletişim	47	11.98	3.46	Toplam	4971.07	447			
	Video film	124	12.00	3.30						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Araştırma ve bilgi	186	37.02	10.77	G.Arası	2324.15	3	774.72	6.04	0.000*
	Oyun oynama	91	42.98	12.90	G.İçi	56925.56	444	128.21		
	İletişim	47	39.96	11.90	Toplam	59249.71	447			
	Video film	124	40.24	10.66						

	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	Araştırma ve bilgi	186	98.44	13.01	G.Arası	762.76	3	254.25	1.32	0.268
	Oyun oynama	91	94.99	15.25	G.İçi	85705.02	444	193.03		
	İletişim	47	97.30	14.14	Toplam	86467.78	447			
	Video film	124	97.93	14.05						
	Toplam	448	97.48	13.91						

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu interneti en çok kullandığı amaç değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden ($F(3.444)=34.96, p < 0.05$) elde edilen puanları interneti en çok kullandığı amaca göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, en çok oyun oynamak amacı ile internet kullananların aldığı puanların en çok araştırma ve bilgi amacı ile internet kullananlara göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, en çok iletişim ve video film amacı ile internet kullananların aldığı puanların en çok araştırma ve bilgi amacı ile internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=4.20, p < 0.05$) elde edilen puanlar interneti en çok kullandığı amaç bakımından incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, en çok araştırma ve bilgi amacı ile internet kullananların aldığı puanların en çok oyun oynamak amacı ile internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=7.71, p < 0.05$) elde edilen puanlar interneti en çok kullandığı amaç bakımından incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, en çok oyun oynamak ve video film amacı ile internet kullananların aldığı puanların en çok araştırma ve bilgi amacı ile internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=7.81, p < 0.05$) elde edilen puanlar interneti en çok kullandığı amaca göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, en çok iletişim

ve video film amacı ile internet kullananların aldığı puanların en çok araştırma ve bilgi amacı ile internet kullananlara göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Olumsuz Sosyal Davranışlar alt ölçeğinden ($F(3.444)=6.04, p<0.05$) elde edilen puanları interneti en çok kullandığı amaç bakımından incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, en çok oyun oynamak amacı ile internet kullananların aldığı puanların en çok araştırma ve bilgi amacı ile internet kullananlara göre daha fazla puan almıştır.

Tablo 19. Anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Hiçbir zaman denetlemez	32	34.47	17.14	G.Arası	2919.71	3	973.24	3.94	0.009*
	Bazen denetler	163	27.74	15.57	G.İçi	109733.49	444	247.15		
	Sık sık denetler	142	28.18	15.74	Toplam	112653.19	447			
	Her zaman denetler	111	24.09	15.49						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Hiçbir zaman denetlemez	32	14.66	3.60	G.Arası	117.42	3	39.14	3.57	0.014*
	Bazen denetler	163	14.63	3.31	G.İçi	4861.57	444	10.95		
	Sık sık denetler	142	15.42	3.16	Toplam	4978.99	447			
	Her zaman denetler	111	15.86	3.40						
	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Hiçbir zaman denetlemez	32	9.13	4.05	G.Arası	55.64	3	18.55	1.57	0.195
	Bazen denetler	163	8.45	3.24	G.İçi	5229.86	444	11.78		
	Sık sık denetler	142	8.18	3.23	Toplam	5285.50	447			
	Her zaman denetler	111	7.78	3.75						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Hiçbir zaman denetlemez	32	14.66	4.64	G.Arası	392.67	3	130.89	6.05	0.000*
	Bazen denetler	163	12.82	5.00	G.İçi	9603.83	444	21.63		
	Sık sık denetler	142	11.95	4.29	Toplam	9996.50	447			
	Her zaman denetler	111	11.12	4.56						
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Hiçbir zaman denetlemez	32	11.84	3.20	G.Arası	19.83	3	6.61	0.59	0.620

	Bazen denetler	163	11.80	3.18	G.İçi	4951.24	444	11.15		
	Sık sık denetler	142	11.59	3.23	Toplam	4971.07	447			
	Her zaman denetler	111	12.15	3.73						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Hiçbir zaman denetlemez	32	45.41	15.88	G.Arası	2220.55	3	740.18	5.76	0.001*
	Bazen denetler	163	40.70	10.13	G.İçi	57029.16	444	128.44		
	Sık sık denetler	142	38.61	10.34	Toplam	59249.71	447			
	Her zaman denetler	111	36.88	12.61						
	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	Hiçbir zaman denetlemez	32	92.72	15.12	G.Arası	1500.05	3	500.02	2.61	0.051
	Bazen denetler	163	96.36	14.06	G.İçi	84967.73	444	191.37		
	Sık sık denetler	142	98.16	13.39	Toplam	86467.78	447			
	Her zaman denetler	111	99.61	13.68						
	Toplam	448	97.48	13.91						

* $p<0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumu değişkenini incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden ($F(3.444)=3.94, p<0.05$) elde edilen puanları anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumuna göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, anne ve babası tarafından internet kullanımı hiçbir zaman denetlenmeyenlerin aldığı puanların anne ve babası tarafından internet kullanımı her zaman denetlenenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=3.57, p<0.05$) elde edilen puanları anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumuna incelediğimizde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, anne ve babası tarafından internet kullanımı her zaman denetlenenlerin aldığı puanların anne ve babası tarafından internet kullanımı bazen denetlenenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(3.444)=6.05, p<0.05$) elde edilen puanlar anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumuna göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, anne ve babası tarafından internet kullanımı hiçbir zaman denetlenmeyenlerin aldığı puanların anne ve babası tarafından internet kullanımı sık sık ve her zaman denetlenenlere göre kıyaslandığında anlamlı düzeyde daha yüksek puana, anne ve babası tarafından internet kullanımı bazen denetlenenlerin aldığı puanların anne ve babası tarafından internet kullanımı her zaman denetlenenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Olumsuz Sosyal Davranışlar alt ölçeğinden ($F(3.444)=5.76, p<0.05$) elde edilen puanlar anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumuna göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Games-Howell bulguları değerlendirildiğinde, anne ve babası tarafından internet kullanımı bazen denetlenenlerin ve hiçbir zaman denetlenmeyenlerin aldığı puanların anne ve babası tarafından internet kullanımı her zaman denetlenenlere göre daha fazla puan aldığı görülmektedir.

Tablo 20. Anne eğitim durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Hiçbir okul	27	20.96	13.29	G.Arasi	1973.95	4	493.49	1.98	0.097
	İlkokul	225	27.99	16.43	G.İçi	110679.24	443	249.84		
	Ortaokul	105	26.03	15.30	Toplam	112653.19	447			
	Lise	72	29.19	15.10						
	Üniversite	19	31.68	16.79						
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	27	15.41	3.32	G.Arasi	22.40	4	5.60	0.50	0.735
	İlkokul	225	14.98	3.27	G.İçi	4956.59	443	11.19		
	Ortaokul	105	15.30	3.48	Toplam	4978.99	447			
	Lise	72	15.56	3.52						
	Üniversite	19	15.21	2.74						
	Toplam	448	15.18	3.34						
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	27	7.74	3.31	G.Arasi	20.23	4	5.06	0.43	0.790
	İlkokul	225	8.29	3.47	G.İçi	5265.27	443	11.89		

	Ortaokul	105	8.46	3.50	Toplam	5285.50	447			
	Lise	72	7.93	3.46						
	Üniversite	19	8.47	2.89						
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	27	12.56	4.65	G.Arası	34.20	4	8.55	0.38	0.823
	İlkokul	225	12.48	4.55	G.İçi	9962.29	443	22.49		
	Ortaokul	105	11.95	4.92	Toplam	9996.50	447			
	Lise	72	11.99	5.17						
	Üniversite	19	11.74	4.37						
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	27	12.63	3.64	G.Arası	45.57	4	11.39	1.02	0.394
	İlkokul	225	11.77	3.16	G.İçi	4925.50	443	11.12		
	Ortaokul	105	11.55	3.71	Toplam	4971.07	447			
	Lise	72	11.81	3.30						
	Üniversite	19	12.84	2.73						
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Hiçbir okul	27	37.07	8.18	G.Arası	333.22	4	83.30	0.63	0.644
	İlkokul	225	39.80	12.11	G.İçi	58916.50	443	132.99		
	Ortaokul	105	40.03	11.97	Toplam	59249.71	447			
	Lise	72	38.18	10.20						
	Üniversite	19	39.74	10.61						
	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	Hiçbir okul	27	102.07	8.36	G.Arası	1223.60	4	305.90	1.59	0.176
	İlkokul	225	96.15	13.88	G.İçi	85244.18	443	192.42		
	Ortaokul	105	98.36	14.58	Toplam	86467.78	447			
	Lise	72	98.92	14.25						
	Üniversite	19	96.37	14.38						
	Toplam	448	97.48	13.91						

*p<0.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu anne eğitim düzeyi değişkeniyle incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 21. Baba eğitim düzeyine göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		n	S.O	X²	Sd.	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Hiçbir okul	6	223.58	3.74	4	0.442
	İlkokul	181	215.90			
	Ortaokul	98	223.25			
	Lise	137	228.76			
	Üniversite	26	266.85			
	Toplam	448				
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	6	170.00	2.25	4	0.690
	İlkokul	181	220.54			
	Ortaokul	98	222.92			
	Lise	137	234.83			
	Üniversite	26	216.19			
	Toplam	448				
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	6	165.17	5.17	4	0.271
	İlkokul	181	212.13			
	Ortaokul	98	241.55			
	Lise	137	228.68			
	Üniversite	26	238.00			
	Toplam	448				
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	6	218.25	0.09	4	0.999
	İlkokul	181	222.70			
	Ortaokul	98	224.80			
	Lise	137	226.59			
	Üniversite	26	226.27			
	Toplam	448				
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Hiçbir okul	6	199.75	3.57	4	0.468
	İlkokul	181	233.59			
	Ortaokul	98	222.81			
	Lise	137	210.47			
	Üniversite	26	247.23			
	Toplam	448				

Olumsuz Sosyal Davranışlar	Hiçbir okul	6	186.75	2.04	4	0.728
	İlkokul	181	216.65			
	Ortaokul	98	230.01			
	Lise	137	233.46			
	Üniversite	26	219.87			
	Toplam	448				
Olumlu Sosyal Davranışlar	Hiçbir okul	6	163.83	4.31	4	0.365
	İlkokul	181	232.71			
	Ortaokul	98	216.31			
	Lise	137	216.55			
	Üniversite	26	254.08			
	Toplam	448				

*p<0.05 Kullanılan Test: Kruskal Wallis-H

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu baba eğitim düzeyi değişkeniyle incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 22. Anne ve baba durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	S.O	X²	Sd.	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Sağ ve birlikte	426	224.67	0.10	2	0.950
	Boşanmış	19	218.03			
	Ebeveyn kaybı	3	241.83			
	Toplam	448				
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Sağ ve birlikte	426	225.89	1.27	2	0.529
	Boşanmış	19	203.08			
	Ebeveyn kaybı	3	162.33			
	Toplam	448				
Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Sağ ve birlikte	426	225.61	0.70	2	0.703
	Boşanmış	19	205.32			
	Ebeveyn kaybı	3	188.00			
	Toplam	448				

İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Sağ ve birlikte	426	222.10	3.00	2	0.223
	Boşanmış	19	270.71			
	Ebeveyn kaybı	3	273.00			
	Toplam	448				
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Sağ ve birlikte	426	223.99	0.34	2	0.845
	Boşanmış	19	229.45			
	Ebeveyn kaybı	3	265.50			
	Toplam	448				
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Sağ ve birlikte	426	222.95	1.51	2	0.469
	Boşanmış	19	260.18			
	Ebeveyn kaybı	3	218.33			
	Toplam	448				
Olumlu Sosyal Davranışlar	Sağ ve birlikte	426	222.88	3.23	2	0.199
	Boşanmış	19	270.84			
	Ebeveyn kaybı	3	161.00			
	Toplam	448				

*p<0.05 Kullanılan Test: Kruskal Wallis-H

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar, Olumlu Sosyal Davranışlar alt boyutu anne ve baba durumu değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 23. Aile ekonomik durumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin karşılaştırılması

		N	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Düşük	163	25.77	16.65	G.Arası	1103.61	2	551.81	2.20	0.112
	Orta	246	27.96	15.30	G.İçi	111549.58	445	250.67		
	Yüksek	39	31.31	15.67	Toplam	112653.19	447			
	Toplam	448	27.46	15.88						
İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme	Düşük	163	14.56	3.57	G.Arası	98.31	2	49.16	4.48	0.012*
	Orta	246	15.55	3.13	G.İçi	4880.68	445	10.97		
	Yüksek	39	15.46	3.35	Toplam	4978.99	447			
	Toplam	448	15.18	3.34						

Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Düşük	163	8.17	3.84	G.Arası	2.68	2	1.34	0.11	0.893
	Orta	246	8.32	3.20	G.İçi	5282.82	445	11.87		
	Yüksek	39	8.13	3.17	Toplam	5285.50	447			
	Toplam	448	8.25	3.44						
İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme	Düşük	163	12.04	4.93	G.Arası	18.01	2	9.01	0.40	0.669
	Orta	246	12.32	4.56	G.İçi	9978.48	445	22.42		
	Yüksek	39	12.74	5.00	Toplam	9996.50	447			
	Toplam	448	12.25	4.73						
Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme	Düşük	163	11.22	3.46	G.Arası	105.51	2	52.75	4.82	0.008*
	Orta	246	12.09	3.19	G.İçi	4865.56	445	10.93		
	Yüksek	39	12.69	3.37	Toplam	4971.07	447			
	Toplam	448	11.82	3.33						
Olumsuz Sosyal Davranışlar	Düşük	163	40.54	13.12	G.Arası	318.88	2	159.44	1.20	0.301
	Orta	246	38.76	10.48	G.İçi	58930.83	445	132.43		
	Yüksek	39	39.03	10.42	Toplam	59249.71	447			
	Toplam	448	39.43	11.51						
Olumlu Sosyal Davranışlar	Düşük	163	95.58	14.04	G.Arası	1354.14	2	677.07	3.54	0.030*
	Orta	246	99.05	13.17	G.İçi	85113.64	445	191.27		
	Yüksek	39	95.46	16.79	Toplam	86467.78	447			
	Toplam	448	97.48	13.91						

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Dışsal İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, İçsel İşlevsel Olmayan Duygu Düzenleme, Olumsuz Sosyal Davranışlar alt boyutu aile ekonomik durumu değişkeni incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

İçsel İşlevsel Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(2.445) = 4.48$, $p < 0.05$) elde edilen puanları aile ekonomik durumuna göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, aile ekonomik durumu orta olanların aldığı puanların aile ekonomik durumu düşük olanlara göre daha fazla puan almıştır.

Dışsal İşlevsel Duygu Düzenleme alt ölçeğinden ($F(2.445) = 5.76$, $p < 0.05$) elde edilen puanları aile ekonomik durumuna göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, aile ekonomik durumu yüksek ve orta olanların aldığı puanların aile ekonomik durumu düşük olanlara göre daha fazla puan almıştır.

Olumlu Sosyal Davranışlar alt ölçeğinden ($F(2.445)=3.54, p<0.05$) elde edilen puanları aile ekonomik durumuna göre incelendiğinde gruplar arası bir fark tespit edilmiştir. Tukey bulguları değerlendirildiğinde, aile ekonomik durumu orta olanların aldığı puanların aile ekonomik durumu düşük olanlara göre daha fazla puan almıştır.

TARTIŞMA VE YORUM

Bu araştırmanın temel hipotezi internet bağımlılığı, sosyal beceri ve duygu düzenleme değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu çalışmada öğrencilerin %9.4'ü riskli %0.4'ü ise internet bağımlısı olarak bulunmuştur. Ergenlerde internet bağımlılığı Avrupa ülkelerinde %1-9; Asya ülkelerinde %2-18 ve Ortadoğu ülkelerinde %1-12 olarak belirtilmiştir (Warthberg vd., 2017). İnternetin oldukça yaygın olması ve ortaokul öğrencilerinin oldukça fazla kullanması nedeniyle çıkan sonuç şaşırtıcı da olsa verilerin sağlıklı bireylerden alınması ve okul ortamında toplanılmasından dolayı internet kullanım sıklığı ve süresini daha düşük bildirmiş olabilecekleri sebebiyle sonuçların bu şekilde düşük çıktığı düşünülmektedir. Ayrıca internet bağımlılığı oranlarının düşük çıkması öğrencilerin duygu düzenleme stratejilerinden en çok içsel işlevsel duygu düzenlemeyi kullanması ve en az ise dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemeyi kullanmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Literatürde benzer sonuçlar bulunmaktadır (Hendekçi,2019; Atalay ve Özyürek, 2021). Benzer şekilde Liang vd, (2021) işlevsel olmayan duygu düzenleme stratejilerinin internet bağımlılığında etkili olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmadan sonucunda, duygu düzenleme ve sosyal beceri değişkenlerinin ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığının anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı içsel işlevsel duygu düzenleme ile negatif yönde ve anlamlı bulunmuştur. İçsel işlevsel duygu düzenleme boyutuyla internet bağımlılığı arasında negatif ilişki bulunması bireylerin olumsuz duygulardan uzaklaşmak adına bir dış kaynak olan interneti kullandıklarını düşündürmektedir. Duygu düzenleme becerileri düşük olan bireylerin interneti çoğunlukla ruh hallerini değiştirmek amacıyla kullanmalarının bağımlılığa neden olabileceği belirtilmektedir (Schreiber, Grant ve Odlaug, 2012; Casale vd., 2016; Villani vd, 2018; Amendola vd, 2019; Salek Ebrahimi vd., 2019; Ateş ve Sağar, 2021; Quagliari vd., 2021). Aynı zamanda internet ile bağlantılı olan sosyal medya bağımlılığının içsel işlevsel duygu düzenlemeyle negatif yönde ilişki bulan Sağar ve Özçelik (2022) araştırmanın bulgusunu desteklemektedir.

Dışsal işlevsel duygu düzenleme, içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme ile internet bağımlılığı arasında pozitif

yönde anlamlı bir ilişki vardır. Duygu düzenleme güçlüğü internet bağımlılığı oluşmasında rol oynamaktadır (Caplan, 2010; Hormes, vd., 2014; Budak, 2017; Ateş ve Sağar, 2021). Dışsal işlevsel duygu düzenlemenin internet bağımlılığı ile pozitif anlamlı çıkması beklenenin tersinedir. Bu durum internetin sosyal destek ağına erişim amaçlı kullanılmasıyla açıklanabilir. Aynı şekilde Ercengiz ve Şar (2017) çalışmasında dışsal işlevsel duygu düzenleme ile internet bağımlılığı arasında pozitif ilişki çıkmıştır. Bu durumun ergenler için duygu düzenleme ölçeğinin dışsal işlevsel alt boyutu sorularının sosyal desteği kapsamından kaynaklandığını ifade etmektedirler. Koo ve Kwon'un (2014) internet bağımlılığı ile duygu düzenleme ilişkisinde kişilerin çoğunlukla dışsal duygu düzenlemeyi internet yoluyla hızlı ve kolay bir şekilde sağladıklarını söylemektedir. Benzer olarak Chen vd. (2016), duygu düzenleme güçlüğü arttıkça bireylerin mobil telefon kullanımının da arttığını ifade etmişlerdir.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile olumlu sosyal becerileri arasında negatif yönlü olumsuz sosyal becerileri ile pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. İnternet bağımlılığı düzeyi yüksek olan öğrencilerin sosyal beceri geliştirme düzeyi daha düşüktür. Araştırma sonucu literatürle örtüşmektedir (Caplan 2005; Zamani, vd., 2010; Bulut Serin, 2011; Ercengiz ve Şar, 2017; Aslan, Başçılar ve Karataş 2022; Arslan ve Taş, 2022). Duran Okur ve Özkul (2015) çalışmasında farklı olarak sosyal beceri ile internet bağımlılığı arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulmuş ve bu durumu internetin sosyal iletişime olumlu katkısının olmasıyla açıklamışlardır. Ayrıca Xu, Turel ve Yuan (2012) sosyalleşmek amacıyla ergenlerin internete yöneldiğini ifade edilmektedir. İnternet bireylere anonim olma seçeneği de sunduğundan bireyler kendilerini daha güvende hissedebilmektedirler (Khatcherian vd., 2022). Sosyal becerileri düşük kişiler kimliklerini saklayarak internette sosyalleşebilmektedir. Tokunaga ve Rains (2010) internet bağımlılığının en önemli nedenlerinden birinin yalnızlık olduğunu ifade etmiştir. Sosyal becerileri düşük olan bireylerin yalnız kalabileceği düşünüldüğünden bu durumun internete yönelmelerinin sebebi olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada olumlu sosyal davranışlar ile işlevsel duygu düzenleme (içsel işlevsel, dışsal işlevsel) pozitif; işlevsel olmayan duygu düzenleme (içsel işlevsel olmayan, dışsal işlevsel olmayan) negatif ve anlamlı bulunmuştur. Aynı zamanda bunu

destekler nitelikte olumsuz sosyal davranışlar ile içsel işlevsel olmayan ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme pozitif; içsel işlevsel duygu düzenleme negatif ve anlamlı olarak bulunmuştur. Yıldız ve Duy (2014) benzer olarak sosyal davranış ile işlevsel olmayan duygu düzenleme alt boyutları arasında negatif; işlevsel duygu düzenlemeyle pozitif ve anlamlı ilişki bulmuştur. Meyer vd. (2014), duygularıyla baş etme becerisine sahip çocukların olumlu sosyal davranışları daha çok sergilediklerini ifade etmektedir. Weiner (2006) duyguların sosyal davranışı şekillendirdiğini ve olumlu duyguların bireyi olumlu sosyal davranışlara, olumsuz duyguların ise antisosyal davranışlara yönlendirdiğini söylemektedir. Duygu düzenleme becerileri diğerlerinin duygu ve düşüncelerini anlayabilmesini kolaylaştırdığından sosyal becerileri de etkilemektedir (Korucu vd., 2016). Duygu düzenleme becerisine sahip olan ergenler, sosyal ilişkilerinde başarılı olmaktadır. Tersine duygusunu kontrol edemeyen ergenler ise sosyal alanda başarısızlık yaşamaktadır (Duman vd., 2019).

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Erkeklerin sosyal ağ, oyun oynama, video izlemek için interneti daha fazla kullanmalarından, yalnız zaman geçirmeyi daha fazla tercih ettiklerinden ve bu zamanı da internette geçirebileceklerinden dolayı internet bağımlılık düzeyi erkeklerde yüksek saptanmış olabileceği düşünülmektedir (Anlayışlı ve Bulut Serin, 2019). Ayrıca kadınlar erkeklere göre risk alma davranışını daha az gerçekleştirmektedir ve risk alma ile internet bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki vardır (Ladikli ve Ziyalar, 2021). Literatür incelendiğinde, araştırmayla aynı doğrultuda erkeklerin, kızlara göre internet bağımlılık düzeyinin yüksek saptandığı çalışmalar mevcuttur (Çakır Balta ve Horzum, 2008; Tahiroğlu vd., 2008; Günüç, 2009; Batıgün ve Kılıç, 2011; Kır ve Sulak, 2014; Bayram ve Gündoğmuş, 2016; Kısa, 2018; Fumero, Marrero, Voltes, Penate, 2018; Hassan vd., 2020; Pan vd., 2020).

Araştırmada, öğrencilerin sosyal beceri düzeyi ile cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Literatürde bu sonucu destekleyen bazı araştırmalar vardır (Matson vd., 1986; Arı ve Yaban, 2016; Çepikkurt ve Fındık 2017; Pala Özçelik, 2020). Ortaokul öğrencilerinde hem kızlar hem de erkekler kimse tarafından anlaşılma düşüncesi, akran zorbalığı gibi durumlardan benzer

problemleri yaşamakta ve bu yüzden de anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı düşünülmektedir. Ayrıca ailelerin cinsiyet tutumları ve kültürel farklılıklar gibi nedenlerin de sonucu etkileyebileceği düşünülmektedir. Literatürde araştırmanın bulgusuyla ters düşen araştırmalar da bulunmaktadır (Kabasakal ve Çelik, 2010; Yavuzarslan Gök, 2017; Arslan ve Taş, 2022). Bu araştırmalar kadınların erkeklere göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Bunu kadınların sosyal hayatlarında erkeklere göre daha girişken olmasından kaynaklanabileceğini söylemektedir. Ayrıca kadınların duygusal destek almak amacıyla çevresiyle iletişime geçmesi sosyal beceri düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olmasının nedeni olabileceğini ifade etmişlerdir (Arslan ve Taş, 2022).

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin sadece içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Benzer şekilde Çolak (2020) çalışmasında içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemede kızların erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek puanlar aldığı bulunmuştur. Bunun kızlarda sürekli düşünme, ruminasyonun fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı zamanda kızların ergenlikte içe kapanık olma ve duygularını içine atma eğilimlerinden de kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Literatürde destekleyen araştırmalar bulunmaktadır (Hampel ve Petermann, 2006; Barut, 2019; Şenel Tolan, 2022). Toplumsal cinsiyet rolleri de göz önüne alındığında kadınlarda kaygı, içe atma davranışlarının erkeklere göre daha fazla sergilendiği ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin daha fazla kullanılmasını açıkladığı düşünülmektedir. Hughest ve Gullone (2011) çalışmasında bu farklılığın kızların duygu ve düşüncelerini çevresiyle daha fazla paylaşmasıyla açıklamaktadır. Literatürde cinsiyete göre anlamlı farklılık bulan araştırmalar olsa da Bozkurt-Yükçü ve Demircioğlu (2017)'nin yaptığı çalışmada benzer şekilde cinsiyet ile duygu düzenleme arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Aynı şekilde Haşimoğlu ve Aslandoğan (2018) ve Budak (2017) çalışmalarında cinsiyet ile duygu düzenleme arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Evde internet olup olmaması değişkenine bakıldığında internet bağımlılığı, içsel işlevsel duygu düzenleme ve olumlu sosyal davranışlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkarak internete ev ortamından kolayca bağlanabiliyor olmanın ve günün her saatinde internete ulaşılabilir olmanın internet

bağımlılığına daha fazla yol açtığı söylenebilir. Çakır vd. (2011) çalışması araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir. Evde internet olma durumu ile olumlu sosyal davranışlar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu durum şaşırtıcı olsa da çocukların yaşları göz önüne alındığında aile denetimi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Evde internet olma durumu ile içsel işlevsel duygu düzenleme arasında da anlamlı bir ilişki vardır. Bu durum da beklenenin tersinedir. Ancak internetin doğru ve sağlıklı kullanımıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada, öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin öğrencinin sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. İnternet bağımlılığı düzeyleri en fazla 7. Sınıf öğrencilerinde çıkmış bunu 8. Sınıf, 6. Sınıf ve 5. Sınıf kademelerindeki öğrenciler takip etmiştir. Literatürde benzer şekilde sınıf kademesine göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaştığı çalışmalar mevcuttur (Ayas ve Horzum, 2013; Kısa, 2018; Karabulut, 2019; Ünlü ve Çeviker, 2022). 7. Sınıfların 8. Sınıflardan daha fazla internet kullanımının olması 8. Sınıfların sınav senesinde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı zamanda cep telefonu olma durumunun yaşla birlikte daha fazla olması ve ebeveyn denetiminin daha az olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Sınıf kademesi ile olumsuz sosyal beceri düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Literatürde bakıldığında yaş artıkça olumsuz sosyal davranışların arttığı Aslan vd. (2022) ve Duran, Çeliköz ve Topaloğlu (2013) araştırmalarının bulguları arasındadır. Bununla beraber Çetin ve Alkan Ersoy (2017) çalışmasında yaş ile sosyal beceri arasında anlamlı bir farklılık bulamazken 8. Sınıfların diğer kademelerden daha yüksek olumsuz sosyal beceri puanlarına sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmada 7. Sınıflar en yüksek olumsuz sosyal beceri puanını alan kademedir. Bu durumun 4 sene boyunca öğrencilerin ilişkilerini güçlendirmesi, aynı sorunları yaşamanın verdiği ortak birleşim ve mezun olma/ayrılma durumunun bağlılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Pala Özçelik (2020) çalışmasında bu araştırmanın aksine yaş ve sınıf kademesi arttıkça sosyal becerinin de artacağını ifade etmektedir.

Araştırmada sınıf kademesi ile dışsal işlevsel, dışsal işlevsel olmayan ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında dışsal işlevsel olmayan duygu

düzenlemenin 7. Sınıflar ile 8. Sınıflar arasında olduğu; içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin 5. Sınıf ile 7. Sınıf; 5. Sınıf ile 8. Sınıf; 6. Sınıf ile 7. Sınıf arasında olduğu görülmüştür. 7. Sınıflar; içsel işlevsel olmayan ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemeden yüksek puanları alırken onları 8. Sınıf, 6. Sınıf ve 5. Sınıf bu sırayı takip etmiştir. Barut (2019) ve Haşimoğlu ile Aslandoğan (2018) çalışmalarında duygu düzenleme ile sınıf kademesi arasında anlamlı farklılıklar bulamamışlardır. Tamir, John, Srivastana ve Gross (2007) çalışmasında üniversiteye girdikleri sene daha düşük olumlu duygu düzenleme becerilerine sahip olduğunu ifade etmiştir. Bunun nedeninin üniversiteye başlayan bireylerin sosyal desteğinin daha az olması ve yalnızlık ile açıklamaktadırlar.

Araştırmada kardeş sayısı ile sadece içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Literatüre bakıldığında anlamlı farklılık olmadığını savunan araştırmalar (Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017; İlgar ve Akbaba, 2017; Çolak, 2020) olduğu gibi kardeş sayısı azaldıkça duygu düzenleme becerisinin artacağını savunan araştırmalar da bulunmaktadır (Ertürk Kara ve Gönen, 2015). Bu durumda kardeşler arasındaki çatışmalar, demokratik olmayan ebeveyn tutumu, ailenin çocuğu ayırdığı zamanını kısıtlı olması gibi pek çok durumun duygu düzenleme becerisini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Kennedy ve Kramer (2008) çalışmasında kardeş ilişkilerinin duygu düzenleme becerilerini geliştirdiğini belirtmektedir. Atalay ve Özyürek (2021) yaptıkları çalışmada ise tek çocuk olan ergenlerin, iki kardeş olanlara göre dışsal işlevsel duygu düzenleme becerisinin daha düşük olduğu görülmüştür.

Sosyal beceri ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Literatürlere bakıldığında, araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte, çocuğun kardeş sayısı ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulgulamış araştırmaları görmek mümkündür (Akduman, Günündi ve Türkoğlu, 2015; Yaşar Ekinci, 2015). Buna karşın kardeş sayısı ile sosyal beceriler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmış çalışmaları da görmek mümkündür (Seven, 2007; Ogelman ve Erten Sarıkaya, 2014; Downey vd., 2015). Kardeş sayısı ile sosyal beceri arasındaki farklılığın kardeşlerin birbiriyle olan iletişimlerinin niteliğinden kaynaklandığı ifade etmişlerdir (Seven, 2007). Kardeşler arasındaki iletişimin güçlü olması sosyal beceriyi artıracaktır. Yapılan başka bir çalışmada kardeş cinsiyetinin sosyal beceride önemli

olduğunu, kız kardeşi olan çocukların sosyal beceri düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Buna karşın bu çalışma da kardeşler arası iletişimin önemine vurgu yapmaktadır (Sang ve Nelson, 2015).

Literatürde bulgumuzla benzer olarak internet bağımlılığı ile kardeş sayısı arasında anlamlı fark bulamayan araştırmalar mevcuttur (Günüç, 2009; Üneri ve Tanıdır, 2011; Ayas ve Horzum, 2013). Esen ve Siyez (2011) araştırmasında farklı olarak kardeş sayısının azalmasının yalnızlığı artıracaklarını ve böylece internette daha fazla zaman geçirileceğini ifade etmiştir. Ayrıca Downey vd. (2015) çalışmasında kardeşi olan çocukların sosyal becerilerinin kardeşi olmayan çocuklara göre daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmada, öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin günlük internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. İnternet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığı düzeyi yükselmektedir. Literatür incelendiğinde, benzerlik gösteren çalışmalar bulunmuştur. Kır ve Sulak'ın (2014) çalışmasında 4 saat ve üzeri günlük internet kullanan öğrencilerde internet bağımlılık düzeyinin artış gösterdiği görülmüştür. Kısa (2018) çalışmasında internet kullanımı arttıkça internet bağımlılığında arttığını bulmuştur. Literatüre bakıldığında bu bulguyla örtüşen çeşitli çalışmalar mevcuttur (Nalwa ve Anand, 2003; Gökçearsan ve Günbatar, 2012; Waldo, 2014; Karaoğlan Yılmaz vd., 2014; Anlayışlı ve Bulut Serin, 2019; Hanımoğlu, 2019; Çeliker ve Aşıroğlu, 2020; Kısa ve Karageyim Karşıdağ, 2021). Literatür incelendiğinde internet kullanım süresindeki artışın nedenleri olarak, akıllı telefonların kullanımının yaygınlaşması, internete ulaşımın ucuz ve kolay olması, internet bağımlılığına yol açan ruhsal ve psikososyal etkenlere daha fazla maruz kalınması belirtilmiştir (Balcı ve Gülnar, 2009; Köksal, 2015; Derin ve Bilge, 2016; Yavuzarslan Gök, 2017).

Araştırmada öğrencilerin internet kullanım süresi arttıkça olumsuz sosyal beceri düzeyi artmaktadır. Günlük internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığının da artması beklenmekte ve sosyal becerilerin bu yüzden olumsuz etkileniyor olabileceği düşünülmektedir. Sosyal becerileri düşük olan kişiler internet ortamında sosyalleşme ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadır. Yapılan birçok çalışmada günlük internet kullanım süresi ile olumsuz sosyal beceri düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Caplan, 2005; Yavuzarslan Gök, 2017; Aslan vd., 2022). Benzer olarak

Çakır ve Çetinkaya (2019) çalışmasında internet kullanımını arttıkça yalnızlığın da anlamlı şekilde arttığı ifade edilmiştir.

İnternet kullanım süresi ile içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Literatürde benzer bulgular mevcuttur (Yang ve Tung, 2007; Ercengiz ve Şar, 2017; Bisen ve Deshpande, 2020; Şenel ve Tolan, 2022). Bireyler sosyal beceri eksikliği durumlarında bu duygudan kaçmak adına internette daha uzun zaman geçirebilmektedirler ve bu durum duygu düzenleme becerisi, olumsuz sosyal beceriler ve internet bağımlılığı arasındaki pozitif ilişkiyi destekler niteliktedir (Caplan,2005).

İnternet bağımlılığı, duygu düzenleme (içsel işlevsel duygu düzenleme, dışsal işlevsel duygu düzenleme, içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme, dışsal işlevsel olmayan duygu düzenleme) ve sosyal beceri (olumlu sosyal davranış, olumsuz sosyal davranış) ile internete erişimde kullanılan aygıt arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bunun nedeninin internete ulaşımın kolay ve basit olmasıyla ve internete ulaşım aygıtlarının yaygın olmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

Ergenler çoğunlukla interneti oyun oynamak, müzik dinlemek ve sosyalleşmek için (Kubey, vd., 2001) kullanmaktadırlar. Bu çalışmada internet kullanım amacıyla internet bağımlılığı, olumsuz sosyal davranışlar, içsel işlevsel, dışsal ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Akar (2015) çalışmasında problemlili internet kullananların sırasıyla sosyalleşme, bilgilenme, psikolojik ihtiyaçlar, eğlence ve eğitim amacıyla kullandıklarını ifade etmiştir. Orhan ve Akkoyunlu (2004) benzer şekilde bilgiye ulaşma, iletişim ve oyun oynama amacıyla interneti kullandıklarını ifade etmektedir. Özcan ve Buzlu (2005), bilgi arama ve e-posta amacıyla; Bayraktar ve Gün (2007), eğlence ve iletişim kurma amaçlı kullandıkları belirtmiştir. Günüş ve Kayri (2010) çalışmasında internet bağımlılığıyla internetin kullanım amacında ilişki olduğunu ifade etmektedir. Bulgumuzla benzer olarak oyun ve iletişim amaçlı kullanım ile internet bağımlılığı arasında ilişki bulunmuştur. Literatürde destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Gönül, 2002; Thatcher ve Goolam, 2005). Bu araştırmanın olumsuz sosyal davranışlar ile oyun oynama amaçlı kullanımı arasındaki ilişkiyi destekleyen çalışmalar mevcuttur (Horzum, 2011; Aslan vd., 2022). Budak (2017), öz düzenlemeyle ilişkili olarak duygu düzenleme güçlüğünün internet bağımlılığının artmasında etkili olduğunu ifade

etmektedir. Bulgumuzla benzer olarak aşırı dizi/film izleme duygulardan kaçmak, yatıştırma amacıyla kullanılabilir (Arıkan ve Tutgun Ünal, 2022).

Anne çalışma durumu ve baba çalışma durumu değişkenleriyle internet bağımlılığı, sosyal beceri ve duygu düzenleme arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Benzer şekilde Köyceğiz, Vançelik ve Yılmaz (2022) çalışmasında internet bağımlılığı ile anne-baba çalışma durumu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yang ve Kim (2021) çalışmasında bulguların tersine anne çalışma durumu ile internet bağımlılığı arasında pozitif ilişki bulunmuştur. İşten kaynaklı stres yaşayan annenin çocuğun problemleri internet kullanımını desteklediğini ifade etmişlerdir. Yaşar Ekici (2015) çalışmasında, çocuğun sosyal beceri düzeyinin annenin çalışma durumuyla anlamlı bir ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu (2017), İlgar ve Akbaba (2017) çalışmalarında çocukların duygu düzenleme becerisiyle annelerinin çalışma durumu arasında benzer şekilde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Anne baba çalışma durumu bir bakımdan sosyoekonomik düzeyi ya da anne baba eğitim durumunu etkilemesi düşünülse ve bu alanlarda da anlamlı farklılık bulunamaması bulguyu destekler niteliktedir.

Araştırmada, öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin ortaokul öğrencilerinin anne-babalarının internet kullanımını denetleme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Ailesi tarafından internet kullanımı hiçbir zaman denetlenmeyenlerin internet bağımlılık puanları her zaman denetlenenlere göre yüksektir. Kısa (2018) çalışmasında, anne-babası tarafından denetlenmeyen kişilerin denetlenen kişilere göre internet bağımlılığı puanları yüksek çıkmıştır. Anne ve baba tarafından denetlenmeyen durumlarda ergenlerin bağımlılık sorunlarıyla karşılaşabileceğini ifade etmektedirler. Denetilmeyen ergenlerin riskli davranışlara yönelebilmesi sebebiyle internet bağımlılığında ebeveyn kontrolü önemlidir (Özaltın vd., 2022). Literatürde araştırmayı destekleyen çalışmalar mevcuttur (Young, 2004; Yüksel vd., 2020).

Araştırmada, öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailenin internet kullanımını denetleme durumları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Ailenin denetim durumu ile olumsuz sosyal beceriler arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Aynı zamanda anne baba internet kullanımını denetleme ile içsel işlevsel duygu düzenleme ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme arasında anlamlı ilişki vardır. İnternet

kullanımı denetlenmeyen ergenlerin özdenetim eksikliğinden de kaynaklı internette geçirdiği vaktin fazla olacağı düşünülmektedir. Ayrıca içe çekilmenin olduğu ergenlik döneminde aile tarafından denetlenmeyen ergenlerin duygusal ihtiyaçlarını karşılayamaması nedeniyle internete yöneldiği bu durumun da içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemeden yüksek puan almasında etkili olabileceği; ergenlerin en çok içsel işlevsel ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenleme stratejilerini kullandıklarının etkili olabileceği düşünülmektedir (Barut, 2019; Hendekçi, 2019; Kılınç ve Önder, 2019).

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin öğrencinin anne ve babasının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Literatür incelendiğinde, araştırmanın bu bulgusuyla benzerlik gösteren araştırmalar olduğu görülmüştür (Günüç, 2009; Çevik ve Çevikkaleli, 2010; Gökçearslan ve Günbatır, 2012). Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin eğitim durumlarının yakın olmasının bu sonucu etkilediği düşünülmektedir.

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin anne ve baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Literatüre bakıldığında araştırmanın bu bulgusuyla benzerlik gösteren çalışmalar görülmüştür (Yaşar Ekici,2015; Bozgun ve Pekdoğan, 2018; Güven ve Erol, 2019; Atmaca, Akduman ve Sarıbaş, 2020; Gönültaş, Uzun ve Akın, 2021). Araştırmalar öğrenim durumdan kaynaklı oluşabilecek farklılıkların internete ulaşımın kolay olması ve buradan eksikliklerin giderilebileceğini savunmakta ve bu yüzden anlamlı bir farklılığın olmadığını ifade etmektedirler. Anne ve babaların eğitim durumlarından daha çok çocuklarına karşı olan tutum ve davranışlarının ve çocuklarıyla geçirdikleri kaliteli vaktin sosyal beceri üzerinde daha çok etkili olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra anne babanın çocuklarını desteklerken yaşayabilecekleri zorlukların çözümüne ilişkin bilgilere internet ile kolayca ulaşabilmeleri bu durumun bir fark yaratmamasında etkili olduğu düşünülmektedir. Çetin ve Ersoy (2017) anneye çocuk arasındaki sağlıklı iletişimin çocuğun sosyalliğinde çok önemli olduğunu söylemektedir.

Araştırmada anne eğitim durumuyla duygu düzenleme düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Benzer şekilde literatürde anne eğitim durumuyla duygu düzenleme arasında anlamlı bir farklılık bulamayan çalışmalar mevcuttur (Çolak, 2020; Atalay ve Özyürek, 2021). Araştırmada baba eğitim durumuyla duygu

düzenleme düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bozkurt Yükçü (2017) aynı şekilde yaptığı çalışmada anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Literatürde bulgunun tersine Ilgar ve Akbaba (2017) ve Bozkurt Yükçü (2017) çalışmalarında anne eğitim seviyesi arttıkça çocuklarının duyu düzenleme becerilerinin de arttığını söylemektedir. Anne-baba eğitim durumuna ilişkin özelliklerin doğrudan etkisinden ziyade ebeveyn tutumları gibi durumlar üzerinden dolaylı etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerde demokratik tutum daha sık görülmektedir (Serin vd., 2010).

Araştırmada, öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin anne-baba birlikteliği durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Çalışmada katılımcıların çoğunluğunun anne-babasının sağ ve birlikte olmasının bu sonucunu etkilediği düşünülmektedir. Kısa (2018) çalışmasında farklı olarak anne babası ayrı olanların bağımlılıklarının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Araştırmada duyu düzenleme beceri düzeyi ve sosyal beceri düzeylerinin anne ve baba birliktelik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Anne-babası boşanmış veya ebeveyn kaybı yaşamış katılımcı sayısının bu araştırmada yeterince olmamasından dolayı anlamlı bir farklılık olmadığı düşünülmektedir. Pala Özçelik (2020) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin sosyal beceri puanları anne ve babaların birliktelik durumuna göre farklılık göstermemekte olduğu belirtilmiştir. Aysan ve Uzbaşı (2004) bu çalışmanın bulgusunun aksine boşanmanın sosyal becerileri üzerinde negatif etkisinin olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmada internet bağımlılığı düzeyi ile ailenin aylık geliri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Literatür incelendiğinde bu değişkenle ilgili pek çok farklı sonucun olduğu ancak araştırma sonucuna paralel olarak anlamlı bir fark bulamayan çalışmaların olduğu görülmüştür (Çakır Balta ve Horzum, 2008; Esen ve Siyez, 2011; Tekin, 2020). Bunun nedeni günümüzde internete ulaşımın ucuz olmasının yanı sıra verilerin toplandığı bölgenin ortalama aynı sosyoekonomik düzeyde olduğundan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Jackson vd. (2003) benzer şekilde gelir düzeyiyle internet kullanım arasında önceden bağlantılı olduğunu ancak internetin yaygınlaşması ile bu durumun ortadan kalktığını ifade etmektedirler (Durak Batıgün ve Hasta, 2010). Ancak buna karşın bazı çalışmalar yüksek gelire sahip kişilerin internet bağımlılığı riskinin daha fazla olduğunu ifade etmektedir. Bunu internete

erişimin kolay olmasının yeterli olmadığını kullanabilme becerisi, düşük ekonomideki çocuklara verilen görevlerin olması ve lüks yaşamlarını sosyal medya aracılığıyla paylaşımlarından dolayı olduğunu ifade etmişlerdir (Elhai vd.,2016; Ren vd., 2017). Nedim Bal ve Turan (2022) çalışmasında düşük sosyoekonomik düzeye sahip olmanın internet bağımlılığı açısından risk faktörü olduğunu ifade etmişlerdir. Boş zaman değerlendirme, stres atma, eğlenme ya da hobi edinme amacıyla yapılan faaliyetlerin maddi anlamda karşılanamaması sebebiyle internete yöneldiklerini ifade etmişlerdir. Fariz ve Bulut (2019) çalışmasında sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olanların normal düzeyde olanlara göre internet bağımlılığı semptomlarını daha fazla gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Bunu da gelirden bağımsız erişim imkanıyla açıklamışlardır.

Olumlu sosyal beceri düzeyi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Düşük sosyoekonomik çevreye sahip kişilerin sosyalleşme fırsatları diğer gruplara göre daha azdır (Kabakçı ve Korkut, 2010). Literatürde benzer olarak bazı araştırmalar orta ekonomik düzey ile internet bağımlılık arasında anlamlı ilişki olduğunu söylemektedir (Haapasalo, Tremblay, Boulerice ve Vitaron, 2000; Lichter, Shanahan ve Gardner, 2002; Akkuş Çutuk, 2017). Bu farkın orta düzey sosyoekonomik düzeye sahip ailelerin sosyalliklerinin daha fazla olmasıyla açıklamaktadırlar.

Araştırmada ailenin kazandığı aylık gelir ile içsel işlevsel duygu düzenleme ve dışsal işlevsel duygu düzenleme arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan aileye sahip çocukların sanatsal, sportif faaliyetler gibi kendilerini geliştirebilecek etkinliklere daha çok katılım sağlayabileceğinden kendini ifade etme ve toplum içinde yer edinme gibi konularda düşük sosyoekonomik düzeydekilere göre daha avantajlı olduğu düşünülmektedir (Karayiğit, 2017). Ayrıca örneklemin sağlıklı bireylerden alınmasıyla da ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sosyal beceri ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu temel amacın yanında bu değişkenlerin demografik faktörlere (cinsiyet, sınıf kademesi, evde internet olma durumu, anne-baba çalışma durumu, kardeş sayısı, günlük internet kullanım süresi, anne-baba internet kullanımını denetleme durumu, anne-baba eğitim düzeyi, internete ulaşma aygıtı, anne-baba birliktelik durumu, aylık gelir) göre nasıl değiştiği de bu çalışmanın alt amaçları arasında yer almaktadır. Yapılan çalışmada öğrencinin kendini değerlendirmesine dayalı ölçekler kullanıldığı için elde edilen verilerin, kendini tanıma ve ifade etme becerilerinden etkilenme ihtimali bulunmaktadır.

Araştırmanın sonucunda internet bağımlılığı ile duygu düzenleme ve sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Duygu düzenleme internet bağımlılığı için anlamlı düzeyde yordayıcıdır. Ayrıca sosyal beceri ile duygu düzenleme arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumlu sosyal davranışların internet bağımlılığında anlamlı bir yordayıcılığı bulunamazken olumsuz sosyal davranışlarının anlamlı düzeyde yordayıcılığı bulunmuştur. Dışsal işlevsel olmayan ve içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin internet bağımlılığını yordamasında olumsuz sosyal davranışlarda kısmı aracılık bulunmuştur.

İnternet kullanım sıklığının her geçen gün artması göz önüne alındığında ortaokul öğrencileri için risk teşkil etmektedir. Bu çalışmada internet bağımlılığı sosyal beceri ve duygu düzenleme araştırılmıştır. Bu faktörlerin tamamının incelendiği çalışmalar yetersizdir. Bu bakımdan araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma İstanbul'un Bağcılar ilçesinde devlet ortaokullarında okuyan 448 öğrenci ile yapılmıştır. Tek bir ilçe ve sadece devlet ortaokulu kullanılması dolaylı olarak örneklemin evreni temsil yeteneğinde bir sınırlılık olabileceği düşünülmektedir. Sonraki çalışmalarda farklı bölgelerde ve tüm okul çeşitlerini içine alabilecek yani toplumun bütünü temsil edeceği düşünülen örneklemelerin kullanılmasının daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesinde önemli olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca internet bağımlılığı geniş bir kavram olarak literatürde yer almaktadır. Spesifik olarak bir alt

türüyle yapılacak çalışmanın araştırma sonuçları açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

- Özellikle okul psikolojik danışmanları, öğrencilere duygu düzenleme becerisi, sosyal beceri, bilinçli internet kullanımı; ebeveynlere ergenlik dönemi gelişimi, bilinçli teknoloji kullanımı ile ilgili danışmanlık ve yardım becerileri konusunda eğitimler verebilir.
- Ergenlerle bilinçli internet kullanımıyla ilgili çalışılabilir, çocukların sosyal faaliyetleri artırılabilir ve medya okuryazarlığı dersleri daha aktif hale getirilebilir.
- Öğretmenler öğrencilerle görüşerek ilgi alanları doğrultusunda okul içerisinde yapılan sosyal etkinliklere yönlendirebilirler.
- Olumlu duygu düzenleme becerilerini geliştirmek amacıyla farkındalık çalışmaları yapılabilir.
- Aileler çocukları ile verimli zaman geçirerek onların ihtiyacı olan sevgi, ilgi ve desteği verebilir ve hissettirebilir.
- İnternet bağımlılığı, duygu düzenleme becerileri ve sosyal beceriler konularında videolar, etkinlikler ile farkındalık yaratılabilir.
- Ergenleri problemleri internet kullanımına iten risk faktörleri belirlenebilir ve sorunlar ile baş edebilme becerilerini geliştirebilmesi için okullardaki rehberlik servisleri bireysel ve grup çalışmaları yapabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, F. (2015). Purposes, causes and consequences of excessive internet use among Turkish adolescents. *Eurasian Journal of Educational Research*, 60, 35-56. doi: 10.14689/ejer.2015.60.3
- Akdemir, H. (2019). *Duygu Düzenleme Becerileri Psikoeğitim Programının Ergenlerin Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Reaktif- Proaktif Saldırganlıklarına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Akduman, G., Günündi, Y. ve Türkoğlu., D. (2015). Okul öncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleri ile davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37(8), 673-683. doi:10.47714/uebt.768067
- Akkuş-Çutuk, Z. (2017). 5. Sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerinin özsaygı ve denetim odağı ile ilişkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 505-525. doi: 10.17240/aibuefd.2017.17.30227-326288
- Akman, Y. (2022). Siber zorbalık, sosyal yetkinlik ve sosyal ilişki unsurları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 787-816. doi: 10.17152/gefad.930553
- Alavi, S. S., Ferdosi, M., Jannatifard, F., Eslami, M., Alaghemandan, H., & Setare, M. (2012). Behavioral addiction versus substance addiction: Correspondence of psychiatric and psychological views. *International Journal of Preventive Medicine*, 3(4), 290-294. Erişim adresi: ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3354400/pdf/IJPVM-3-290.pdf
- Altuner, D., Engin, N., Gürer, C., Akyay, İ., ve Akgül, A. (2009). Madde kullanımı ve suç ilişkisi: Kesitsel bir araştırma. *Tıp Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 87-94. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/104924/madde-kullanimi-ve-suc-iliskisi-kesitsel-bir-arastirma>
- Amelia, A., ve Nolen-Hoeksema, S. (2012). The influence of context on the implementation of adaptive emotion regulation strategies. *Behaviour Research and Therapy*, 50 (7-8) 493-501. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.brat.2012.04.004>
- Amendola, S., Spensieri, V., Guidetti, V., ve Cerutti, R. (2019). The relationship between difficulties in emotion regulation and dysfunctional technology use among adolescents. *Journal of Psychopathology*, 25(1), 10-17. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/331167465_The_relationship_between_difficulties_in_emotion_regulation_and_dysfunctional_technology_use_among_adolescents
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc.
- American Psychiatric Association, DSM-5 Task Force. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™* (5th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc.

- Anlayışlı, C., ve Bulut Serin, N. (2019). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyonun cinsiyet, akademik başarı ve internete giriş süreleri açısından incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 753-767. doi: 10.22559/folklor.977
- Argyle, M. (1976). Social skills theory. *Children as teachers; theory and research on tutoring*, 57-74. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=AplGBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA57&dq=motor+social+skill+argyle&ots=lrCzYYNVG7&sig=qmx59cMgsIyAAafNCxjHAXdNptI&redir_esc=y#v=onepage&q=motor%20social%20skill%20argyle&f=false
- Arı, M., ve Yaban, H. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal davranışları: Mizaç ve duygu düzenlemenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 125-141. doi: 10.16986/HUJE.2015014655
- Arı, F. (2022). İnternet bağımlılığının sonrası: Netlessfobi ve sanallaşan kimlik. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 85-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jswrpub/issue/66315/1017671>
- Arıkan, M. ve Tutgun Ünal, A. (2022). Borderline bir eyleme vurum savunması olarak aşırı film/dizi izleme: klinik bir olgu sunumu üzerinden sinemaya çok yönlü psikolojik bakış. *SineFilozofi*, 4, 124-137. doi: 10.31122/sinefilozofi.1064990
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115179>
- Arslan, A., ve Taş, İ. (2022). Ortaokul öğrencilerinde oyun bağımlılığı ile sorumluluk duygusu-davranışı ve sosyal beceriler. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(3), 716-731. doi: 10.33308/26674874.2022363453
- Arnett, J. J. (2006). The Psychology of Emerging Adulthood: What Is Known, and What Remains to Be Known? In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century*, 303-330. American Psychological Association. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1037/11381-000>
- Aslan, H., Başçılar, M., ve Karataş, K. (2022). Ergenlerde dijital oyun bağımlılığı ile sosyal beceriler arasındaki ilişki. *Bağımlılık Dergisi*, 23(3), 266-274. doi: 10.51982/bagimli.1033761
- Atalay, D. ve Özyürek, A. (2021). Ergenlerde duygu düzenleme stratejileri ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (230), 815-834. doi: 10.37669/milliegitim.707741
- Ataş, A., Efeçinar, H., ve Tatar, A. (2016). Sosyal beceri değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6 (46), 71-85. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/42744/515916>
- Ateş, B. ve Sağar, M. E. (2021). Üniversite öğrencilerinde bilişsel esneklik ve duygu düzenleme becerilerinin internet bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolü. *Uşak*

- Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G. ve Şepitci Sarıbaş, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6 (2), 157-173. doi: 10.47714/uebt.768067
- Ayas, T., ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39) 46-57. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200124>
- Ayhan, B. ve Köseliören, M. (2019). İnternet, online oyun ve bağımlılık. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 6 (1), 1-30. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ojtac/issue/46712/478272>
- Aysan, F. ve Uzbaş, A. (2016). İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda okuyan öğrencilerin sosyal becerileri ve okul uyumu ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 91-107. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1487/17973>
- Bacanlı, H. ve Erdoğan, F. (2003). Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin (messy) Türkçeye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 351-379.
- Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi. (2014, 07 15). *İnternet bağımlıları için poliklinik açıldı*. CNN Türk: <https://www.cnnturk.com/teknoloji/internet-bagimlilikari-icin-poliklinik-acildi> adresinden alındı.
- Balcı, Ş., ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk İletişim Dergisi*, 6 (1), 5-22. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/josc/issue/19019/200648>
- Barut, B. (2019). *Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılık Düzeyi İle Algılanan Sosyal Destek Ve Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Basmacı, P. (2018). Yeni iletişim teknolojilerinin bireyin serbest zaman kullanımına etkisi ve kuramsal açıdan değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 110-126. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dusbed/issue/41633/503019>
- Batıgün, A. D., ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26 (67), 1-10. Erişim adresi: <http://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpd1300443320110000m000093.pdf>
- Bayraktar, F., (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Bayraktar, F., & Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology&Behavior*, 10, 191-197. doi: 10.1089/cpb.2006.9969
- Bayram, S. B., ve Gündoğmuş, G. (2016). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı eğilimlerinin ve yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 54, 307-318. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/abuhbsd/issue/32956/366249>
- Beard, K., & Wolf, E. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *Cyber Psychology & Behavior*, 4(3) 377-383. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1089/109493101300210286>
- Ben-Yehuda L., Greenberg L. & Weinstein A. (2016). Internet addiction by using the smartphone-relationships between internet addiction, frequency of smartphone use and the state of mind of male and female students. *Journal of Reward Deficiency Syndrome & Addiction Science*, 2(1), 22-27. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.17756/jrdsas.2016-024>
- Bilaç Ö., Kavurma C., Önder A., Doğan Y., Uzunoğlu G. ve Ozan E. (2019). Bir bölge ruh sağlığı hastanesi çocuk ve ergen yataklı servisinde madde kullanımı nedeniyle yatarak tedavi gören gençlerin klinik ve sosyodemografik özellikleri. *Klinik Psikiyatri*, 22, 463-471. doi: 10.5505/kpd.2019.30075
- Bisen, S. S., & Deshpande, Y. (2020). Prevalence, predictors, psychological correlates of internet addiction among college students in India: a comprehensive study. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 21(2). Erişim adresi: <https://alpha-psychiatry.com/Content/files/sayilar/52/117-123.pdf>
- Bozgun, K. ve Pekdoğan, S. (2018). Öğretmenlerin çocuk ihmali ve istismarı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 433-443. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mjss/issue/40519/485963>
- Bozkurt Yükcü, Ş. ve Demircioğlu, H. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (44), 442-466. doi: 10.21764/maeuefd.336085
- Bozoğlan, B., Demirer, V., & Şahin, I. (2013). Loneliness, self-esteem, and life satisfaction as predictors of Internet addiction: a cross-sectional study among Turkish university students. *Scandinavian Journal of Psychology*, 54(4), 313-319. doi: 10.1111/sjop.12049
- Brand, M., Young, K. S., & Laier, C. (2014). Prefrontal control and Internet addiction: A theoretical model and review of neuropsychological and neuroimaging findings. *Frontiers in Human Neuroscience*, 8 (375), 1-13. doi: 10.3389/fnhum.2014.00375

- Budak, C. F. (2017). *İnternet Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ve Duygu Düzenleme Güçlüğü*. İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut Serin, N. (2011). An examination of predictor variables for problematic internet use. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(3), 54-62. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/279592930_An_examination_of_predictor_variables_for_problematic_Internet_use
- Busiol, D., & Lee, T. Y. (2015). Prevention of internet addiction: The PATHS program. *Student well-being in Chinese adolescents in Hong Kong: Theory, intervention and research*, 7, 185-193. doi: 10.1007/978-981-287-582-2_14
- Bütüner, R., Bütüner, N., ve Bütüner, M. (2022). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı konusunda son beş yılda yapılmış çalışmaların incelenmesi. *Journal of Information Systems and Management Research*, 4(2), 17-34. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2646667>
- Canbay, H. (2010). *Lise Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Caplan, S. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive- behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553-575. Erişim adresi: [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(02\)00004-3](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(02)00004-3)
- Caplan, S. (2003). Preference for online social interaction: A theory of problematic internet use and psychosocial well-being. *Communication Research*, 30(6), 625-648. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/0093650203257842>
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic Internet use. *Journal of Communication*, 55(4), 721-736. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb03019.x>
- Caplan, S., Williams, D., & Yee, N. (2009). Problematic Internet use and psychosocial wellbeing among MMO players. *Computers in Human Behavior*, 25(6), 1312-1319. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2009.06.006>
- Caplan, S. E. (2010). Theory and measurement of generalized problematic internet use: A two-step approach. *Computers in Human Behavior*, 26(5), 1089-1097. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.012>
- Casale, S., Caplan, S., & Fioravanti, G. (2016). Positive metacognitions about Internet use: The mediating role in the relationship between emotional dysregulation and problematic use. *Addictive Behaviors*, 59, 84-88. doi: 10.1016/j.addbeh.2016.03.014
- Cavell, T. (1990). Social adjustment, social performance and social skills: a tricomponent model of social competence. *Journal of Clinical Child Psychology*, 19 (2), 111-122 Erişim adresi: https://doi.org/10.1207/s15374424jccp1902_2

- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: İnternet bağımlılığı. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22 (22), 83-98. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebd/issue/360/2008>
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116. Erişim adresi: https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_30250/cogepderg-15-109.pdf
- Chen, L., Yan, Z., Tang, W., Yang, F., Xie, X., & He, J. (2016). Mobile phone addiction levels and negative emotions among Chinese young adults: The mediating role of interpersonal problems. *Computers in Human Behavior*, 55, 856–866. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.10.030>
- Chou, C., Condrón, L., & Belland, J. C. (2005). A review of the research on internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17, 363-388. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1007/s10648-005-8138-1>
- Çağiltay, K. (1997). İnternet: Kullanıcı Servisleri. K. Çağiltay içinde, *Herkes İçin İnternet* (s. 1-25). Ankara: METU Press.
- Çakır, O., ve Çetinkaya, A. (2019, October). Ergenlerin kan basıncı değerleri ve yalnızlık düzeylerinin internette harcadıkları zaman ile ilişkisi. *In 3. International 21. National Public Health Congress*.
- Çakır Balta, Ö. & Horzum, M. B. (2008). The factors that affect internet addiction of students in a web based learning environment. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 41 (1), 187-205. doi: 10.1501/Egifak_0000000214
- Çakır, Ö., Ayas, T., ve Horzum, M. B. (2011). Üniversite öğrencilerinin internet ve oyun bağımlılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 44(2). doi: 10.1501/Egifak_0000001226
- Çeliker VB, Aşıroğlu S. (2020). Ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılıkları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(11): 43-57. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/edu7/issue/59006/833366>
- Çepikkurt, F., ve Fındık, M. (2017). Takım sporu yapanlarla bireysel spor yapanların sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *International Journal of Sports, Exercise & Training Science*, 3(2), 55–63. doi: 10.18826/useeabd.296718
- Çetin, A. S. Y. A., ve Alkan-Ersoy, Ö. (2017). 12-14 yaş arası ergenlerin sosyal beceri düzeyi ile ebeveynlerine bağlanma güvenliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 419-440. doi: 10.23863/kalem.2018.93
- Çevik, G. B., ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Journal of The Cukurova University Institute of Social Sciences*, 19(3). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4385/60224>

- Çolak, Ç. H. (2020). *Lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve duygu düzenleme becerilerinin kişilik özelliklerine ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler. *Bilgi*, 37, 155-174. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilig/issue/25369/267789>
- Davis, R. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195. Erişim adresi: [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(00\)00041-8](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(00)00041-8)
- Demirli, C., ve Arslan, G. (2018). Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 49-64. Erişim adresi: <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/WcCE5.pdf>
- Dereli-İman, E. (2013). Çocuklar İçin Sosyal Problem Çözme Ölçeği'nin 6 yaş grubu İçin Türkiye uyarlaması ve okul öncesi davranış problemleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 479-498. Erişim adresi: <https://toad.halileksi.net/wp-content/uploads/2022/07/cocuklar-icin-sosyal-problem-cozme-olcegi-toad.pdf>
- Derin, S. ve Bilge, F. (2016). Ergenlerde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş düzeyi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 6 (46), 35-51. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/42744/515910>
- Dinç, M. (2010). *İnternet Bağımlılığı*. İstanbul: Ferfir Yayınları.
- Dinç, S. Y. (2023). Ortaokul öğrencilerinde dijital oyun bağımlılığının, sosyal uyum ve okula bağlılık üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 24(2), 227-238. doi: 10.51982/bagimli.1142991
- Doğan, T., Totan, T. ve Sapmaz, F. (2009). Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zeka. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (17), 235-247. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/11213/133922>
- Doğrusever, C. (2020). *Ergenlerin internet bağımlılık, algılanan sosyal destek, yalnızlık ve psikolojik belirti düzeyleri: farklı yapısal modellerin denenmesi üzerine bir araştırma*. (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Downey, D. B., Condrón, D. J., & Yücel, D. (2015). Number of siblings and social skills revisited among american fifth graders. *Journal of Family Issues*, 36(2), 273–296. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/0192513X13507569>
- Duman, N., Yılmaz, S. A., Umunç, Ş. ve İmre, Y. (2019). Üniversite öğrencilerinde duygudurum düzenleme ve öfke. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4 (1), 1-9. doi: 10.21733/ibad.505283
- Durak Batıgün, A. ve Hasta, D. (2010). İnternet çıkışı: yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme [internet bağımlılığı: yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları

- açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213–219. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/106743/internet-bagimlilikiyalnizlik-ve-kisilerarasi-iliski-tarzlar-acisindan-bir-degerlendirme>
- Duran, M., Çeliköz, N., Topaloğlu, A. Ö (2013). Ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 121-137. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/8693/108605>
- Duran Okur, H. ve Özkul, M. (2015). Modern iletişimin arayüzü: sanal iletişim sosyal paylaşım sitelerinin toplumsal ilişki kurma biçimlerine etkisi (Facebook örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 213-246. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/23146/247231>
- Durkee, T., Carli, V., Floderus, B., Wasserman, C., Sarchiapone, M., Apter, A., Balazs, J. A., Bobes, J., Brunner, R., Corcoran, P., Cosman, D., Haring, C., Hoven, C. W., Kaess, M., Kahn, J. P., Nemes, B., Postuvan, V., Saiz, P. A., Värnik, P., & Wasserman, D. (2016). Pathological Internet Use and Risk-Behaviors among European Adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 13(3), 294. doi: 10.3390/ijerph13030294
- Dursun, A. (2022). Ergenlerin problemleri internet kullanımı ve psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 12(2), 495-520. doi: 10.23863/kalem.2021.214
- Eisenberg, N., & Spinrad, T. (2004). Emotion-related regulation: sharpening the definition. *Child Development*, 75 (2), 334-339. doi: 10.1111/j.1467-8624.2004.00674.x
- Ektiricioğlu C, Arslantaş H, ve Yüksel R. (2020). Ergenlerde çağın hastalığı: teknoloji bağımlılığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(1), 51-64. Erişim adresi: <https://doi.org/10.17827/aktd.498947>
- Eldoğan, D., ve Barışkın, E. (2014). Erken dönem uyumsuz şema alanları ve sosyal fobi belirtileri: duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolü var mı? *Türk Psikoloji Dergisi*, 29 (74), 108-115. Erişim adresi: <http://www.baskent.edu.tr/~dilay/assets/ek-1.pdf>
- Elhai, J. D., Levine, J. C., Dvorak, R. D., & Hall, B. J. (2016). Fear of missing out, need for touch, anxiety and depression are related to problematic smartphone use. *Computers in Human Behavior*, 63, 509-516. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.079>
- Eraslan Çapan, B. ve Sarıçalı, M. (2016). Problemleri facebook kullanımında sosyal ve duygusalının yalnız rolü. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 53-66. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/27125/285357>
- Ercengiz, M., ve Şar, A. (2017). Ergenlerde internet bağımlılığının yordayıcı olarak duygu düzenlemedeki rolü. *Sakarya University Journal of Education*, 7 (1), 183-194. doi: 10.29065/usakead.1069202

- Erdemir, N. (2021). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ve problemleri internet kullanımının incelenmesi*.(Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Erikson, E. (1968). *Identity Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1002/bs.3830140209>
- Ertekin, H., Ertekin, Y. H., Uludağ, A., ve Tekin, M. (2016). İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı: Çanakkale örnekleme. *Türk Aile Hekimliği Dergisi*, 20 (2), 72-76. doi: 10.15511/tahd.16.21672
- Ertem, Ü., ve Yazıcı , S. (2006). Ergenlik döneminde psikososyal sorunlar ve depresyon. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 9 (9), 7-12. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198012>
- Erten, P. (2019). Z kuşağının dijital teknolojiye yönelik tutumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10 (1), 190-202. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumus/issue/44146/487816>
- Ertürk Kara, H. G. & Gönen, M. (2015). Examination of Children's Self Regulation Skill In Terms of Different Variables. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11 (4) , 1224-1239 . Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/eku/issue/5467/74230>
- Esen, E., ve Siyez, D. (2011). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), 127-138. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200051>
- Faraji, H., Tezcan, A. E. (2021). *Ergen*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Fariz, S. ve Sarıcı Bulut, S. (2019). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (5), 1977-1990. doi: 10.24106/kefdergi.3198
- Fumero, A., Marrero, R. J., Voltes, D., & Peñate, W. (2018). Personal and social factors involved in internet addiction among adolescents: A meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 86, 387-400. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.05.005>
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2006). Relationships between cognitive emotion regulation strategies and depressive symptoms: A comparative study of five specific samples. *Personality and Individual Differences*, 40 (8), 1659-1669. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.12.009>
- Giromini, L., Velotti, L., Campora, G., Bonalume, L., & Zavattini, G. (2012). Cultural adaptation of the difficulties in emotion regulation scale: reliability and validity of an Italian version. *Journal of Clinical Psychology*, 68 (9), 1-20. doi: 10.1002/jclp.21876
- Goldberg, I. (1996, Temmuz). *Internet Addiction Support Group* . Users Rider: <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html> adresinden alındı

- Gökçearsan, Ş., ve Günbatar, M. S. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/etku/issue/6271/84223>
- Göker, M. E. ve Turan, Ş. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde problemlili teknoloji kullanımı. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 5, 108–114. Erişim adresi: <https://doi.org/10.35232/estudamhsd.767526>
- Gönül, A. S. (2002). Patolojik İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı/Kötüye Kullanma). *Yeni Sempozyum Dergisi*, 10 (1), 105-110. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tusbd/issue/63385/918506>
- Gönültaş, O., Uzun, K. ve Akın, M. S. (2021). Ergenlerin aile içi ilişki algularının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 391-405. doi: 10.21666/muefd.718075
- Gratz, K., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 41-54. doi: 10.1007/s10862-008-9102-4
- Greenberg, L. (2010). Emotion focused therapy: an overview. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4 (33), 1-12. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/21453/229828>
- Greenfield, D. (2011). The Addictive Properties of İnternet Usage. K. Young, & C. Abreu içinde, *Internet Addiction: A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment* (s. 135-153). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Griffiths, M. (1999). İnternet Addiction: Fact or Fiction. *The Psychologist*, 246-250. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/232557569_Internet_Addiction_Fact_or_Fiction
- Griffiths M.D. (2012). Social networking addiction: Emerging themes and issues. *Journal of Addiction Research & Therapy*, 4(5), 1-2. doi: 10.4172/2155-6105.1000e118
- Gross, J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2 (3), 271-299. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>
- Gross, J. (2001). Emotion regulation in adulthood: Timing is everything. *Current Directions in Psychological Science*, 10 (6), 214-219. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00152>
- Gross, J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39 (3), 281-291. doi: 10.1017/s0048577201393198

- Gross, J., & Munoz, R. (1995). Emotion Regulation and Mental Health. *Clinical Psychology Science and Practice*, 2 (2), 151-164. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2850.1995.tb00036.x>
- Gross, J., & Thompson, R. (2007). Emotion Regulation: Conceptual Foundations. *Handbook of Emotion Regulation* (s. 3-24). içinde The Guilford Press.
- Grover, R. L., Nangle, D. W., Buffie, M., & Andrews, L. A. (2020). Defining social skills. *In Social Skills Across the Life Span* (pp. 3-24). Academic Press. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817752-5.00001-9>
- Gülaçtı, F. (2009). *Sosyal Beceri Eğitime Yönelik Programın Üniversite Öğrencilerinin, Sosyal Beceri, Öznel Ve Psikolojik İyi Olma Düzeylerine Etkisi*. (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Günlü, A., & Ceyhan, A. A. (2017). Investigating adolescents' behaviors on the internet and problematic internet usage. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4, 75–117. doi: 10.15805/addicta.2017.4.1.0016
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Günüç, S., ve Kayrı, M. (2010). Türkiye'de internet bağımlılık profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 220-232. Erişim adresi: <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/PT6Ma.pdf>
- Güven, E., ve Erol, İ. L. (2019). 12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 5(1), 174-189. Erişim adresi: <https://doi.org/10.34137/jilses.584278>
- Haapasalo, J., Tremblay, R. E., Boulerice, B. & Vitaro, F. (2000). Relative advantages of person- and variablebased approaches for predicting problem behaviors from kindergarten assessments. *Journal of Quantitative Criminology*, 16, 145-168. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1023/A:1007512521780>
- Hampel, P., & Petermann, F. (2006). Perceived stress, coping, and adjustment in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 38(4), 409-415. doi: 10.1016/j.jadohealth.2005.02.014
- Hanımoğlu, E. (2019). Lojistik regresyon analizi ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde internet bağımlılığı ve sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (2), 467-474. doi: 10.24106/kefdergi.2559
- Hassan, T., Alam, M. M., Wahab, A., & Hawlader, M. D. (2020). Prevalence and associated factors of internet addiction among young adults in Bangladesh. *Journal of The Egyptian Public Health Association*, 95, 1-8. doi: 10.1186/s42506-019-0032-7

- Haşimoğlu, A. ve Aslandoğan, A. (2018). Lise öğrencilerinin ergenlik dönemi sorunları ve duygu düzenleme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 1 (2), 71-83. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/arhuss/issue/40217/478924>
- Hendekci, A. (2019). Sosyodemografik açıdan farklı özellikteki adölesanların duygu düzenleme durumlarının belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(4), 261-268. doi: 10.17049/ataunihem.491273
- Ho SS., Lwin M. & Lee E. (2017). Till logout do us part? Comparison of factors predicting excessivesocial network sites use and addiction between singaporean adolescents and adults. *Computers in Human Behavior*, 75, 632-642. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.06.002>
- Hoffner, C. A., & Lee, S. (2015). Mobile phone use, emotion regulation, and well-being. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(7), 411-416. doi: 10.1089/cyber.2014.0487
- Hormes, J. M., Kearns, B., & Timko, C. A. (2014). Craving Facebook? Behavioral addiction to online social networking and its association with emotion regulation deficits. *Addiction (Abingdon, England)*, 109(12), 2079–2088. doi: 10.1111/add.12713
- <https://sozluk.gov.tr/>. (2022, 02 15). *İnternet*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Hughes, E.K. & Gullone, E. (2011). Emotion regulation moderates relationships between body image concerns and psychological symptomatology. *Body Image: An International Journal of Research*, 8, 224-231. doi: 10.1016/j.bodyim.2011.04.001
- İnternet World Stats Usage and Population Statistics*. (2021, Mart 31). Aralık 10, 2021 tarihinde İnternet World Stats: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm> adresinden alındı
- Işık, U. (2007). *Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İlgar, L. ve Akbaba, G. (2017). Beş ve altı yaş çocuklarının duygu düzenlemelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 491-520. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/34356/381090>
- Kabakçı, Ö. M. ve Korkut, F., (2008). 6-8. sınıftaki öğrencilerin sosyal- duygusal öğrenme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 77-86. Erişim adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/677/128>
- Kabasakal, Z., ve Çelik, N. (2010). Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi. *İlköğretim Online*, 9(1), 203-212. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8596/106963>

- Kalaycı, N. (2009). Yüksek öğretim kurumlarında akademisyenlerin öğretim performansını değerlendirme sürecinde kullanılan yöntemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 60 (60), 625-656. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10337/126671>
- Karabulut, N., & Aktas, B. (2019). Investigation of levels of internet addiction in junior high school students and the effects of the addiction on their health. *International Journal of Caring Sciences*, 12(2), 860. Erişim adresi: <https://www.proquest.com/docview/2303669067/fulltextPDF/7CB114A747934519PQ/1?accountid=163008>
- Karaer, Y. ve Akdemir, D. (2019). İnternet bağımlılığı olan ergenlerde ebeveynlik stilleri, algılanan sosyal destek ve duygu düzenleme. *Kapsamlı Psikiyatri*, 92, 22-27. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2019.03.003>
- Karaman, M. K., ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri. *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 641-650). Şanlıurfa: Harran Üniversitesi. Erişim Adresi: https://ab.org.tr/ab09/kitap/karaman_kurtoglu_AB09.pdf
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karaoğlan Yılmaz, F. G., Yılmaz, R., Teker, N., & Keser, H. (2014). Prediction of internet addiction of university students based on various variables. *World Journal on Educational Technology*, 6(1), 75-87. Erişim adresi:
- Karayiğit, N. (2017). Sosyo-ekonomik düzeyin psiko-sosyal gelişim ve dindarlığa etkileri. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (7), 119-133. <https://acikerisim.bartın.edu.tr/bitstream/handle/11772/1082/2941-10914-1-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kennedy, D. E., & Kramer, L. (2008). Improving emotion regulation and sibling relationship quality: The more fun with sisters and brothers program. *Family Relations*, 57(5), 567-578. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00523.x>
- Khatcherian, E., Zullino, D., De Leo, D., & Achab, S. (2022). Feelings of loneliness: Understanding the risk of suicidal ideation in adolescents with internet addiction. A theoretical model to answer to a systematic literature review, without results *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19 (4), 2012, 1-12. doi: 10.3390/ijerph19042012
- Kılınç, M., ve Önder, A. (2019). Ortaokul öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile duygu düzenleme yöntemleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 96-132. doi: 10.26466/opus.542052
- Kır, İ., ve Sulak, Ş. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 150-167. Erişim adresi: <https://doi.org/10.17755/esosder.96255>

- Kısa, Ö. (2018). *Ortaokul Öğrencilerinde Yalnızlık Ve Sosyal Beceri Düzeyleri İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.
- Kısa Ö. & Karageyim Karşıdağ A. (2021). Investigation of the association between loneliness, social skill levels and internet addiction in junior high school students. *Humanistic Perspective*, 3(1), 43-59. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1359623>
- Kim, K. M., Kim, H., Choi, J. W., Kim, S. Y., & Kim, J. W. (2020). What types of internet services make adolescents addicted? correlates of problematic internet use. *Neuropsychiatric Disease And Treatment*, 16, 1031–1041. doi: 10.2147/NDT.S247292
- Ko, C. H. (2014). Internet gaming disorder. *Current Addiction Reports*, 1, 177-185. Erişim adresi: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40429-014-0030-y>
- Koh Y-S. (2017). The Korean national policy for Internet addiction. *Internet addiction: Springer*; 323-36.
- Koo, H. J. & Kwon, J. H. (2014). Risk and protective factors of internet addiction: a meta-analysis of empirical studies in Korea. *Yonsei Medical Journal*, 55(6), 1691–1711. doi: 10.3349/ymj.2014.55.6.1691
- Koole, S., Dillen, L., & Sheppes, G. (2013). The Self Regulation of Emotion. K. Vohs, & R. Baumeister içinde, *Handbook of Self Regulation Research, Theory and Applications* (s. 22-40). New York: The Guilford Press.
- Koole, S. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition&Emotion* (s. 4-41). içinde doi: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/02699930802619031?needAccess=true&role=button>
- Koole, S., & Rothermund, K. (2011). I feel better but I don't know why: The psychology of implicit emotion regulation. J. Houwer, & D. Hermans içinde, *Cognition&Emotion* (s. 389-399). Belgium: Psychology Press. doi: 10.1080/02699931.2010.550505
- Koole, S., Webb, T., & Sheeran, P. (2015). Implicit emotion regulation: feeling better without knowing why. *Current Opinion in Psychology*, 3, 6-10. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2014.12.027>
- Köksal, Y. (2015). İnternet bağımlılığı ile internetten alışveriş ilişkisi üzerine bir incelenme; üniversite öğrencileri uygulaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (12), 117-130. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/19444/206859>
- Köyceğiz, E., Vançelik, S. ve Yılmaz, S. (2022). Adölesanlar arasında internet bağımlılığı prevalansı ve etkili faktörler: Erzurum ili örneği. *Turkish Journal of Public Health*, 20 (3), 294-304. doi: 10.20518/tjph.923433

- Kubey, R., Lavin, M., & Barrows, J. (2001). İnternet Use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early Finding. *Journal of Communication*, 51 (2), 366-382. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2001.tb02885.x>
- Kulaksızoğlu, A. (2014). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kurniasanti, K. S., Assandi, P., Ismail, R. I., Nasrun, M. W. S., & Wiguna, T. (2019). Internet addiction: a new addiction?. *Medical Journal of Indonesia*, 28(1), 82-91. doi: <https://doi.org/10.13181/mji.v28i1.2752>
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: “akıllı telefon(kolik)” Üniversite Gençliği. *Global Media Journal TR Edition*, 7 (14), 328-359. Erişim adresi: https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/mihalis_kuyucu_-_genclerde_akilli_telefon_kullanimi_ve_akilli_telefon_bagimliliği_sorunsali_akilli_telefonkolik_universite_gencligi_1.pdf
- Ladikli N. ve Ziyalar N. (2021). Cinsiyet perspektifinden risk alma davranışı ve internet bağımlılığı. *Bağımlılık Dergisi*. 22(1), 76-90. Erişim adresi: <https://doi.org/10.51982/bagimli.799921>
- Leahy, R., Tirch, D., & Napolitano, L. (2011). *Emotion Regulation in Psychotherapy A Practitioner's Guide*. New York: The Guilford Press.
- Leiner, B., Cerf, V., Clark, D., Kahn, R., Kleinrock, L., Lynch, D., & Wolff, S. (1997). The past and future history of the internet. *Communications of The Acm*, 102-108. Erişim adresi: <https://groups.csail.mit.edu/ana/Publications/PubPDFs/The%20past%20and%20future%20history%20of%20the%20internet.pdf>
- Lenhart, A. (2015) Teens, Social Media & Technology Overview 2015 [Internet]. Pew Research Center: Internet, Science & Tech. <http://www.pewinternet.org/2015/04/09/teens-social-media-technology-2015>
- Li, Y. Y., Sun, Y., Meng, S. Q., Bao, Y. P., Cheng, J. L., Chang, X. W., Ran, M. S., Sun, Y. K., Kosten, T., Strang, J., Lu, L., & Shi, J. (2021). Internet addiction increases in the general population during COVID-19: Evidence from China. *The American Journal on Addictions*, 30(4), 389–397. doi: 10.1111/ajad.13156
- Liang, L., Zhu, M., Dai, J., Li, M., & Zheng, Y. (2021). The mediating roles of emotional regulation on negative emotion and internet addiction among chinese adolescents from a development perspective. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 1-9. doi: 10.3389/fpsy.2021.608317
- Lichter, D. T., Shanahan, M. J. & Gardner, E. L. (2002) Helping others? The effects of childhood poverty and family instability on prosocial behavior. *Youth and Society*, 34, 89-119. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/0044118X020340010>

- Livingstone, S. & Bober, M. (2005). UK children go online: Final report of key project findings [online]. London: LSE Research Online. Available at: <http://eprints.lse.ac.uk/archive/00000399>
- Machado, M-R, Bruck, I., Cat, M.N.L, Soares, M.C, & Silva, A.F., (2018), Internet addiction and its correlation with behavioral problems and functional impairments – A cross sectional study, *Jornal Brasileiro de Psiquiatria*, 67, 1, 34-38. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1590/0047-2085000000181>
- Makas, Y. (2008). *Lise öğrenimi gören gençlerin internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Marlowe, H. A. (1986). Social intelligence: Evidence for multidimensionality and construct independence. *Journal of Educational Psychology*, 78(1), 52–58. doi:10.1037/0022-0663.78.1.52
- Matson, J.I., Rotatori, A.F., & Helsel, W.J. (1983). Development of a rating scale to measure social skills in children: the matson evaluation of social skills with youngsters (messy). *Behaviour Research. Theory*, 21(4), 335–340. Erişim adresi: [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(83\)90001-3](https://doi.org/10.1016/0005-7967(83)90001-3)
- McRae, K., & Gross, J. (2020). Emotion regulation. *American Psychological Association*, 1-9. doi: 10.1037/emo0000703
- Meyer, S., Raikes, H. A., Virmani, E. A., Waters, S., & Thompson, R. A. (2014). Parent emotion representations and the socialization of emotion regulation in the family. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2), 164-173. doi: 10.1177/0165025413519014
- Müezzın, E. (2017). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığının yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon bağlamında incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(3), 541-551. doi: 10.19126/suje.323075
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *Cyberpsychology & Behavior*, 6(6), 653-656. doi: 10.1089/109493103322725441
- Nedim Bal, P., ve Turan, E. (2022). İnternet kullanımının yalnızlık durumu açısından incelenmesi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 14, 162-178. Erişim adresi: <https://doi.org/10.51293/socrates.140>
- Notari, M., Baumgartner, A. & Herzog, W. (2014). Social skills as predictors of communication, performance and quality of collaboration in project-based learning: social skills in project-based learning, *Journal of Computer Assisted Learning*, 30(2), 132-147. doi: 10.1111/jcal.12026
- Ogelman, H. G. ve Erten Sarıkaya, H. (2014). 5-6 yaş çocukların sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri ile kardeş değışkenleri arasındaki ilişkiler. *Akademik Bakış*

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 41, 0-11. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/abuhsbd/issue/32979/366610>

Ogilvy, C. (1994). Social skills training with children and adolescents: a review of the evidence on effectiveness. *Educational Psychology*, 14 (1), 73-83. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/0144341940140105>

Ohahanyohe Odije, I., & Enyi, J. (2023). Influence of emotional intelligence, attitude and perception on substance abuse among secondary school students in makurdi local government area of benue state, *Nigeria (January 4, 2023)*. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4317604>

Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 107-116. Erişim adresi: <https://+dergipark.org.tr/pub/jemsos/issue/18646/196774>

Ögel, K. (2017). *İnternet Bağımlılığı: İnternetin Psikolojisini Anlamak ve Bağımlılıkla Başa Çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Önalın Akfırat, F. (2006). Sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1), 39-58. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/ydrama/issue/13562/164222>

Öner, B. (2017). *Ergenlerde serbest zamanda sıkılma algısı, internet bağımlılığı ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Özaltın, E., Çelikay Söyler, H., ve Günay, E. (2022). Ortaokul öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı, algılanan anne baba tutumu, sosyal dışlanma ve akademik özyeterlilik. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(8), 1093–1109. Erişim adresi: <https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1047>

Özcan, N., Buzlu, S., (2005). “Problemli internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: “İnternet Bilişsel Durum Ölçeği”nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği”, *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19-26. Erişim adresi: <https://tr-scales.arabpsychology.com/wp-content/uploads/pdf/internette-bilissel-durum-olcegi-ibdo-toad.pdf>

Özpolat, D. A. (2010). Ailede demokratik sosyalleşme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20 (20), 9-24. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/spcd/issue/21108/227336>

Özüdoğru Erdoğan, H. N. (2014). Ergenlik döneminin dini ve toplumsal gelişimi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 153-165. Erişim adresi: https://isamveri.org/pdfdr/D02709/2014_1/2014_1_ERDOGANNHO.pdf

Özyürek, A., Begde , Z., ve Yavuz, N. (2014). Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile yakın çevresindeki yetişkin etkileşimleri arasındaki ilişki. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), 115-134. doi: 10.5578/JSS.8243

- Pala Özçelik, F.M. (2020). 6-10 yaş aralığındaki çocukların sosyal beceri gelişim düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 46, 365-379. Erişim adresi: <https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1582757776.pdf>
- Pan, Y. C., Chiu, Y. C., & Lin, Y. H. (2020). Systematic review and meta-analysis of epidemiology of internet addiction. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 118, 612-622. doi: 10.1016/j.neubiorev.2020.08.013
- Park, S. K., Kim, J. Y., & Cho, C. B. (2008). Prevalence of Internet addiction and correlations with family factors among South Korean adolescents. *Adolescence*, 43, 895-909. Erişim adresi: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=2f31bc99-7448-49dd-bdfe-8bf1f1c04c23%40redis>
- Parlaz, E. A., Tekgül, N., Karademirci, E., ve Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: Fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician*, 3(2), 10-16. Erişim adresi: <http://turkishfamilyphysician.com/wp-content/uploads/2016/08/C3-S4-ergenlik-donemi.pdf>
- Ren, Y., Yang, J., & Liu, L. (2017). Social anxiety and internet addiction among rural left-behind children: The mediating effect of loneliness. *Iranian Journal of Public Health*, 46(12), 1659-1668. Erişim adresi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5734966/pdf/IJPH-46-1659.pdf>
- Roque, L., & Veríssimo, M. (2011). Emotional context, maternal behavior and emotion regulation. *Infant Behavior and Development*, 34(4), 617-626. doi: 10.1016/j.infbeh.2011.06.002
- Quaglieri, A., Biondi, S., Roma, P., Varchetta, M., Frascetti, A., Burrai, J. & Mari, E. (2021). From emotional (Dys) regulation to internet addiction: A mediation model of problematic social media use among italian young adults. *Journal Of Clinical Medicine*, 11(1), 188. doi: 10.3390/jcm11010188
- Sabatier, C., Restrepo Cervantes, D., Moreno Torres, M., Hoyos De los Rios, O., & Palacio Sañudo, J. (2017). Emotion regulation in children and adolescents: Concepts, processes and influences. *Psicología desde el Caribe*, 34(1), 101-110. Erişim adresi: http://www.scielo.org.co/scielo.php?pid=S0123-417X2017000100101&script=sci_arttext&tlng=en
- Sağar, M. E. (2021). Predictive role of cognitive flexibility and self-control on social media addiction in university students. *International Education Studies*, 14(4), 1-10. Erişim adresi: <https://doi.org/10.5539/ies.v14n4p1>
- Sağar, M. E. ve Özçelik, T. (2022). Ergenlerde duygu düzenleme ve yaşam doyumunun sosyal medya bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolü. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 493-511. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/71575/1114816>

- Salek Ebrahimi, L., Ahmadi, G., Masjedi Arani, A., & Mousavi, S.E. (2019). Predicting internet addiction in medical students by general self-efficacy, difficulty in emotion regulation and resilience. *Journal of Practice in Clinical Psychology*, 7(3), 167-174. Erişim adresi: <http://jpcp.uswr.ac.ir/article-1-627-en.html>
- Samancı, O., ve Uçan, Z. (2017). Çocuklarda sosyal beceri eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (1), 281-288. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/475787>
- Sang, S. A., & Nelson, J. A. (2017). The effect of siblings on children's social skills and perspective taking. *Infant and Child Development*, 26(6), 1-10. doi: 10.1002/icd.2023
- Santrock, J. W. (2017). Yaşam Boyu Gelişim. Çev: Galip Yüksel (13. Basımdan Çeviri: Gözden Geçirilmiş Yeni Basım). Ankara: Nobel Akademik.
- Schreiber, L. R., Grant, J. E., & Odlaug, B. L. (2012). Emotion regulation and impulsivity in young adults. *Journal of Psychiatric Research*, 46(5), 651-658. doi: 10.1016/j.jpsychires.2012.02.005
- Serin, N. B., Serin, O. & Özbaş, L. F. (2010). Predicting university students' life satisfaction by their anxiety and depression level. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 579-582. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.200>
- Seven, D. S. (2007). Ailesel faktörlerin altı yaş çocuklarının sosyal davranış problemlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51 (51), 477-499. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10346/126731>
- Sezer, F., İşgör, İ. Y., ve Aktan, S. (2019). Yalnızlık ve sosyal medya kullanımı üzerine bir inceleme. *X. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi*, 169-178. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Hemza-Boumaraf/publication/340438429_Students'_Spatial_Perception_for_3d_Printing_In_Architectural_Education/links/6000110ba6fdccdb8518412/Students-Spatial-Perception-for-3d-Printing-In-Architectural-Education.pdf#page=190
- Shaffer, H., Hall, M., & Bilt, J. (2000). "Computer Addiction": A Critical Consideration. *American Journal of Orthopsychiatry*, 70(2), 162-168. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1037/h0087741>
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck Jr, P. E., Khosla, U. M., & McElroy, S. L. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57(1-3), 267-272. Erişim adresi: [https://doi.org/10.1016/S0165-0327\(99\)00107-X](https://doi.org/10.1016/S0165-0327(99)00107-X)
- Shapira, N., Lessig, M., Goldsmith, T., Szabo, S., Lazoritz, M., Gold, M., & Stein, D. (2003). Problematic internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depression and Anxiety*, 17 (4), 207-216. doi: 10.1002/da.10094
- Sharov, S. (2020). Analysis of the impact of social networks on youth socialization. *Scientific Journal Virtus*, 46, 129-131. Erişim adresi: http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/15429/1/2_sharov_virtus_2020.pdf

- Sieb, R. (2013). The emergence of emotions. *Activitas Nervosa Superior*, 55, 115-145. Erişim adresi: <https://link.springer.com/article/10.1007/bf03379732>
- Simkova B & Cincera J (2004) Internet addiction disorder and chatting in the czech republic, *CyberPsychology & Behavior*, 7 (5), 536-539. doi: 10.1089/cpb.2004.7.536
- Smith, W., Wadley, G., Webber, S., Tag, B., Kostakos, V., Koval, P., & Gross, J. (2022). Digital emotion regulation in everyday life. *Conference on Human Factors in Computing Systems* (s. 1-15). New York: Association for Computing Machinery. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1145/3491102.3517573>
- Starcevic, V. (2016). Behavioural addictions: A challenge for psychopathology and psychiatric nosology. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(8), 721-725. doi: 10.1177/0004867416654009
- Steinberg, L., & Morris, A. (2001). Adolescent development. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 2 (1), 55-87. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.83>
- Suler, J. (1996). *Why is this thing eating my life? Computer and cyberspace Addiction at the "palace"*. <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/eatlife.html>.
- Suler, J. (1999). To get what you need: healthy and pathological internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 2 (5), 385-393. doi: 10.1089/cpb.1999.2.385
- Şahan, M., ve Eraslan Çapan, B. (2017). Ergenlerin problemleri internet kullanımında kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların ve sosyal kaygının rolü. *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (2), 887-913. doi: 10.12984/egedfd.336391
- Şahin, Ş., ve Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5 (1), 42-49. Erişim adresi: <http://chd.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/24592/260371>
- Şenel, A. F. ve Çakmak Tolan, Ö. (2022). Ergenlerde internet bağımlılığının algılanan ebeveyn kabul/ reddi, duygu düzenleme ve psikolojik belirtiler bağlamında incelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(47), 1-22. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3062>
- Şimşek, N., Akça Kılıç, N. ve Şimşek, M. (2015). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve internet bağımlılığı. *Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 14 (1), 7-14. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Nuray-Simsek-3/publication/277609750_Internet_addiction_and_hopelessness_in_high_school_students/links/603c976792851c4ed5a5003e/Internet-addiction-and-hopelessness-in-high-school-students.pdf
- Tahiroğlu, A., Çelik, G., Uzel, M., Özcan, N., & Avcı, A. (2008). Internet use among Turkish adolescents. *Internet Use Among Turkish Adolescents*, 11 (5), 537-543. doi: 10.1089/cpb.2007.0165

- Tamir, M., John, O. P., Srivastava, S., & Gross, J. J. (2007). Implicit theories of emotion: affective and social outcomes across a major life transition. *Journal of Personality And Social Psychology*, 92(4), 731. doi: 10.1037/0022-3514.92.4.731
- Tarhan , N. (2017). *Bağımlılık*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taylan HH. Işık M. (2015). Sakarya’da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Journal of Turkish Studies*, 10 (6), 855-874. doi: 10.7827/TurkishStudies.8286
- Tekin, O. (2020). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık seviyelerinin genel akademik başarıları ve devamsızlık durumları ile ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 36-56. doi: 10.37217/tebd.641182
- Thatcher, A. & Goolam, S. (2005). Development and psychometric properties of the problematic internet use questionnaire. *South African Journal of Psychology*, 35 (4), 793-809. Erişim adresi: <https://hdl.handle.net/10520/EJC98345>
- Thorndike, E.L. (1920). Intelligence and its uses. *Harper's Magazine*, 140, 227–235. Erişim adresi: <https://gwern.net/doc/iq/1920-thorndike-2.pdf>
- Tokunaga, R. S. & Rains, S. A. (2010). An evaluation of two characterizations of the relationships between problematic internet use, time spent using the internet, and psychosocial problems. *Human Communication Research*, 36(4), 512–545. doi:10.1111/j.1468-2958.2010.01386.x
- Treuer, T., Fabian, Z., & Füredi, J. (2001). Internet addiction associated with features of impulse control disorder: is it a real psychiatric disorder? *Journal of Affective Disorders*, 66(2-3), 283. doi: 10.1016/s0165-0327(00)00261-5
- Trower, P. (1982). Toward a generative model of social skills: A critique and synthesis. *Social skills training: A practical handbook for assessment and treatment*, 399-427
- Trower, P., Bryant, B., & Argyle, M. (2013). *Social skills and mental health (psychology revivals)*. Routledge.
- Tsai, H., Cheng, S., Yeh, T., Shih, C.-C., Chen, K., Yang, Y., & Yang, Y. (2009). The risk factors of Internet addiction—A survey of university freshmen. *Psychiatry Research*, 167 (3), 294-299. doi: 10.1016/j.psychres.2008.01.015
- TÜİK. (2021, Ağustos 26). Ocak 15, 2022 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437) adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu (2022). “Toplumsallaşma” <https://sozluk.gov.tr/>
- Türker, M. ve Tunç, E. (2021). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal yeterlik düzeylerini etkileyen yordayıcıların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 0 (16), 104-122. doi: 10.20860/ijoses.986252
- Türkiye’de İnternet*. (2022, Mayıs 10). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı: <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php> adresinden alındı

- Türkyılmaz, M. İ. ve Pekdoğan, S. (2019). 6-7 yaş çocuklarda okul öncesi eğitimin ilkökul birinci sınıftaki sosyal yeterlik ve hazırbulunuşlukla ilişkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(42), 159-174. doi:10.31795/baunsobed.657288
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. 4. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uzbay, İ. T. (2009). Madde bağımlılığının tarihçesi, tanımı, genel bilgiler ve bağımlılık. *Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, 5-15. Erişim adresi: http://www.eczaakademi.org/images/upld2/ecza_akademi/makale/20110325100354/madde_bagimliliği_tarihçesi.pdf
- Üneri, Ö.Ş. ve Tanıdır, C. (2011). Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: kesitsel bir çalışma, *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24, 265- 272. doi: 10.5350/DAJPN2011240402
- Ünlü, Ç., & Çeviker, A. (2022). Examination of the social skills levels of students participating in recreative activities. *International Journal on Social and Education Sciences (IJonSES)*, 4(4), 529-540. Erişim adresi: <https://doi.org/10.46328/ijonnes.470>
- Vadher, S.B., Panchal, B.N., Vala, A.U., Ratnani, IJ., Vasava, K.J., Desai, R.S., & Shah, A.H. (2019). Predictors of problematic internet use in school going adolescents of bhavnagar. *International Journal of Social Psychiatry*, 65(2), 151-157. <https://doi.org/10.1177/0020764019827985>.
- Varol, N. (2021, Mart 16). *İnternetin Uzaktan Eğitimdeki Konumu*. Nurhayat Varol Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi: <http://ab.org.tr/ab01/prog/FTNurhayatVarol.html> adresinden alındı
- Veenstra, R., Lindenberg, S., Oldehinkel, AJ, De Winter, AF, Verhulst, FC & Ormel, J. (2008). Prosocial and antisocial behavior in preadolescence: Teachers' and parents' perceptions of the behavior of girls and boys. *International Journal of Behavioral Development*, 32 (3), 243–251. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/016502540808927>
- Villani, D., Carissoli, C., Triberti, S., Marchetti, A., Gilli, G., & Riva, G. (2018). Videogames for emotion regulation: a systematic review. *Games For Health Journal*, 7(2), 85-99. doi: 10.1089/g4h.2017.0108
- Waldo, A. D. (2014). Correlates of internet addiction among adolescents. *Psychology*, 5(18), 1999. doi: 10.4236/psych.2014.518203
- Walker, R. E., & Foley, J. M. (1973). Social Intelligence: Its History and Measurement, *Psychological Reports*, 33(3), 839-864. doi: 10.2466/pr0.1973.33.3.839.
- Wartberg, L., Kriston, L., Bröning, S., Kegel, K., & Thomasius, R. (2017). Adolescent problematic internet use: Is a parental rating suitable to estimate prevalence and identify familial correlates?, *Computers in Human Behavior*, 67, 233-239. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.10.029>

- Weiner, B. (2006). *Social motivation, justice and the moral emotions: An attributional approach*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers. Erişim adresi: <https://doi.org/10.4324/9781410615749>
- West, R., ve Brown, J. (2013). *Theory of addiction*: John Wiley & Sons.
- WHO (2022). World Health Organization. Erişim yeri: <https://www.who.int/news/item/17-06-2022-who-highlights-urgent-need-to-transform-mental-health-and-mental-health-care>
- Widyanto, L., & Griffiths, M. (2007). İnternet addiction: does it really exist? (revisited). J. Gackenbach içinde, *Psychology and The İnternet: İnterpersonal, İnterpersonal and Transpersonal İmplications* (s. 141-163). Academic Press.
- Xu, Z., Turel, O., & Yuan, Y. (2012). Online game addiction among adolescents: motivation and prevention factors. *European Journal of Information Systems*, 21, 321-340. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1057/ejis.2011.56>
- Yalçın H, Güvener E, & Kasal D. (2020). Relationship between gifted children's internet gaming addiction and quality of life. *European Journal of Special Education Research*, 6(4), 35-54. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.46827/ejse.v6i4.3483>
- Yang, H. M., & Kim, H. R. (2021). Work–family conflict on children's internet addiction: role of parenting styles in korean working mother. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 18(11), 5774. doi: 10.3390/ijerph18115774
- Yang, S. C., & Tung, C. J. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.03.037>
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/ksbd/issue/16219/169878>
- Yavuzarslan Gök, A. (2017). *Ergenlerde Problemlı İnternet Kullanımı, Kişilik Özellikleri Ve Sosyal Beceri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2017). *Çocuk Psikolojisi: Doğum öncesinden ergenlik sonuna*. Remzi Kitapevi: İstanbul.
- Yeşilay (2018). 'Bağımlılık Nedir?'. Erişim Tarihi: 15.02.2022, <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/bagimlilik-nedir>
- Yıldırım, O. ve İpek, İ. (2020). Yeni koronavirüs salgını dolayısıyla gündeme gelen sosyal izolasyon ve gönüllü karantina döneminde internet ve sosyal medya kullanımı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (52), 69-94. doi: 10.47998/ikad.788255

- Yıldız, M. A. ve Duy, B. (2014). Ergenler için duygu düzenleme ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5 (41), 23-35. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21461/230027>
- Young , K. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyber Psychology & Behavior*, 237-244. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>
- Young, K. (1996). Psychology Of Computer Use: XL. Addictive Use Of The Internet: A Case That Breaks The Stereotype. *Psychological Reports*, 79(3), 899-902. doi:10.2466/pr0.1996.79.3.899
- Young, K. (1999). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. *Professional Resource Press*, 17, 1-17. Erişim adresi: <http://www.netaddiction.com/articles/symptoms.pdf>
- Young, K. (2007). Cognitive behavior therapy with internet addicts: Treatment outcomes and implications. *Cyber Psychology & Behavior*, 10 (5), 671-679. doi: 10.1089/cpb.2007.9971
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48 (4), 402-415. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/0002764204270278>
- Young, K., Pistner, M., O'mara, J., & Buchanan, J. (1999). Cyber disorders: The mental health concern for the new millennium. *Cyber Psychology & Behavior*, 3 (5), 475-479. doi: 10.1089/cpb.1999.2.475
- Yu, J. J., Kim, H., & Hay, I. (2013). Understanding adolescents' problematic internet use from a social/cognitive and addiction research framework. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2682-2689. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.06.045>
- Yüksel, G. (1997). *Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yüksel, G. (1999). Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2 (11), 37-45. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21431/229806>
- Yüksel, R., Kocairi, C., Arslantaş, H. ve Söylemez, B. (2020). Ergenlerde internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(1), 19-28. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balikesirsbd/issue/54282/638827>
- Zamani, E., Kheradmand, A., Cheshmi, M., Abedi, A., & Hedayati, N. (2010). Comparing the social skills of students addicted to computer games with normal students. *Addiction & Health*, 2(3-4), 59-65. Erişim adresi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3905509/pdf/AHJ-02-059.pdf>

Zekioğlu, A., Tatar, A., & Özdemi, H. (2018). Analysis of sports and social skill relation in a non-sportive group. *Journal of Education and Training Studies*, 6 (8), 108-115.
Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1182762.pdf>

EKLER

EK-A

ERGENLER İÇİN DUYGU DÜZENLEME ÖLÇEĞİ (EİDDÖ)

Yaşamda zaman zaman insanların başlarına olumsuz, hoş olmayan olaylar gelir ve bu olaylara bazı tepkiler verilir. Bu tepkilerin bazıları düşüncelerle ilgili iken bazıları ise davranışlarla ilgilidir. Lütfen aşağıdaki her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak, sıkıntı verici, olumsuz bir olay yaşadığınızda cümlede verilen durum veya davranışı ne sıklıkla yaptığınızı size en uygun olan seçeneğe çarpı işareti (X) koyunuz. Lütfen her ifade için sadece bir seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız.		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
“Başıma olumsuz bir olay geldiğinde;						
1	Duruma ilişkin düşüncelerimi yeniden gözden geçiririm.	()	()	()	()	()
2	Duruma ilişkin amaçlarımı veya planlarımı yeniden gözden geçiririm, düşünürüm.	()	()	()	()	()
3	Durum üzerinde düşünüp anlamaya çalışırım.	()	()	()	()	()
4	Bir dahaki sefere neyi daha iyi yapabileceğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
5	Öfkemi/üzüntümü sözel olarak (örn. bağırarak, tartışarak gibi) başkalarından çıkarırım.	()	()	()	()	()
6	Öfkemi/üzüntümü fiziksel olarak (örn. kavga etmek, vurmaya gibi) başkalarından çıkarırım.	()	()	()	()	()
7	Başkalarını kötü hissettirmeye çalışırım (örn. kaba davranarak, onları görmezden gelerek).	()	()	()	()	()
8	Başkalarına zorbalık yaparım (örn. alay etmek, itmek, dedi kodu yapmak gibi).	()	()	()	()	()
9	Öfkemi/üzüntümü etrafımdaki eşyalardan çıkarırım.	()	()	()	()	()
10	Kendime zarar verecek veya kendimi cezalandıracak bir şey yaparım.	()	()	()	()	()
11	Bazı düşünceler ve duygular sürekli kafamı meşgul eder (örn. aynı şeyi düşünür dururum).	()	()	()	()	()
12	Başkalarının benden iyi durumda olduğunu düşünerek kendimi daha kötü hissedirim.	()	()	()	()	()
13	Duygularımı içime atarım, saklarım.	()	()	()	()	()
14	Sanki ben ben değilmişim gibi gelir (ör., kendimi bir tuhaf hissedirim, etrafımdaki şeyler tuhaf gelir).	()	()	()	()	()
15	Bu olaya ilişkin neler hissettiğimi birisiyle konuşurum.	()	()	()	()	()
16	Arkadaşlarımdan veya ailemden sarılmak, elimi tutmak gibi bedensel yakınlık ararım.	()	()	()	()	()
17	Hareketli bir şeyler yaparım.	()	()	()	()	()
18	Başkalarından tavsiye isterim.	()	()	()	()	()

İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ (İBÖ)

		Devamlı	Çok sık	Çoğunlukla	Arada sırada	Nadiren	Hiçbir zaman
1.	Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?	()	()	()	()	()	()
2.	Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?	()	()	()	()	()	()
3.	Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?	()	()	()	()	()	()
4.	Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?	()	()	()	()	()	()
5.	Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?	()	()	()	()	()	()
6.	Ne sıklıkla okula devamanız internette dolaylı olumsuz etkilenir?	()	()	()	()	()	()
7.	Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?	()	()	()	()	()	()
8.	Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikayet eder?	()	()	()	()	()	()
9.	Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?	()	()	()	()	()	()
10.	Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?	()	()	()	()	()	()
11.	Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?	()	()	()	()	()	()
12.	Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?	()	()	()	()	()	()
13.	Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıncı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?	()	()	()	()	()	()
14.	Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?	()	()	()	()	()	()
15.	İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?	()	()	()	()	()	()
16.	Kendinizi ne sıklıkla internetteyken “yalnızca birkaç dakika daha” derken bulursunuz?	()	()	()	()	()	()
17.	Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?	()	()	()	()	()	()
18.	İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?	()	()	()	()	()	()
19.	Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?	()	()	()	()	()	()
20.	Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlarsınız?	()	()	()	()	()	()

**MATSON ÇOCUKLARDA SOSYAL BECERİLERİ DEĞERLENDİRME
ÖLÇEĞİ(MESSY)**

	Bana Hiç Uygun Değil	Bana Pek Uygun Değil	Bana Biraz Uygun	Bana Oldukça Uygun	Bana Tamamen Uygun
1. İnsanları güldürürüm.					
2. İnsanları korkuturum veya bir kabadayı gibi davranırım.					
3. Kolayca sinirlenirim.					
4. Sık sık yakınıyorum ya da şikayet ederim.					
5. Başka biri konuşurken konuşurum (konuşmasını keserim).					
6. Bana ait olmayan eşyaları izinsiz alırım ya da kullanırım.					
7. İnsanlarla konuşurken onların yüzüne bakarım.					
8. Bir çok arkadaşım var.					
9. Öfkelendiğim zaman tokat atarım veya vururum.					
10. İncinmiş bir arkadaşına yardım ederim.					
11. Üzgün bir arkadaşımı neşelendiririm.					
12. Diğer çocuklara tehdit eder gibi bakarım.					
13. Bir başkası iyi bir şey yaptığında öfkelenirim veya kıskanırım.					
14. Bir başkası iyi bir şey yaptığında mutlu olurum.					
15. Verdiğim sözleri tutmam (sözümde durmam).					
16. İnsanlara hoş göründüklerini söylerim.					
17. İstedğim bir şeyi almak için yalan söylerim					
18. İnsanları kızdırmak için onlara sataşırım.					
19. İnsanlara yaklaşip bir sohbet başlatabilirim.					
20. Biri benim için bir şey yaptığında mutlu olurum ve teşekkür ederim.					
21. İnsanlarla konuşmaktan korkanm.					
22. İyi sır saklarım.					
23. Nasıl arkadaş edinileceğini bilirim.					
24. Bile bile diğerlerinin duygularını incitirim (diğer insanları üzmeye çalışırım).					
25. İnsanlarla dalga geçerim.					
26. Arkadaşlarımı savunurum.					
27. İnsanlar konuşurken onlara bakarım.					
28. Sahip olduklarımı başkalarıyla paylaşıyorum.					
29. Diğer insanlardan daha iyiymişim gibi davranırım.					
30. Duygularımı belli ederim.					
31. İnsanlar benimle uğraşmadığında bile, uğraştıklarını zannedirim.					
32. İnsanları rahatsız edecek sesler çıkartırım (geğirmek, burnumu çekmek gibi)					
33. Çok yüksek sesle konuşurum.					
34. İnsanlara isimleriyle hitap ederim.					
35. İnsanlara yardım teklif ederim.					
36. Başkalarıyla konuşurken sorular sorarım.					
37. Arkadaşlarımı sık sık görürüm.					
38. Yalnız başıma oynarım.					
39. Birini incittiğimde üzülürüm.					
40. Oyunlarda diğer çocuklara katılırım.					
41. Sık sık kavga ederim.					
42. Başkalarını kıskanırım.					
43. Benimle iyi geçinen insanlara iyi davranırım.					
44. Başkalarına hal hatır sorarım.					
45. Başkalarının yanında haddinden fazla kalırım. (bu onları sıkar)					
46. Diğer insanların şakalarına ve anlattıkları komik öykülere gülerim.					
47. Birileriyle şakalaşırken onları incitirim.					

SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1.Sınıf kademeniz;

5.Sınıf () 6. Sınıf () 7. Sınıf () 8. Sınıf ()

2. Cinsiyetiniz

Kadın () Erkek ()

3.Kardeş Sayısı

Tek çocuğum () 1 kardeşim var () 2 kardeşim var ()

3 ve üzeri kardeşim var ()

4. Evinizde internet var mı?

Evet () Hayır ()

5.Günlük internet kullanma süreniz nedir?

0-1 Saat () 1-3 Saat () 3-5 Saat () 5-7 Saat () 7 ve üzeri ()

6.Hangi aygıtlarla iletişime geçiyorsun?

Telefon () Tablet () Laptop-bilgisayar ()

7.İnterneti en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz?

Araştırma ve bilgi () Oyun oynama () İletişim () Video film izleme ()

8.Anne ve babanız;

Sağ ve birlikte () Boşanmış () Ebeveyn kaybı ()

9. Anne ve babanın internet kullanımını denetleme durumu

Hiçbir zaman () Bazen () Sık sık () Her zaman ()

10. Anne Eğitim Düzeyi

Hiçbir okul () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek Lisans/Doktora()

11. Baba Eğitim Düzeyi

Hiçbir okul () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek Lisans/Doktora()

12. Anne Çalışma Durumu

Çalışıyor () Çalışmıyor ()

13. Baba Çalışma Durumu

Çalışıyor () Çalışmıyor ()

14. Sosyoekonomik Düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?

Düşük () Orta () Yüksek ()

ÖLÇEK İZİNLERİ

	<p>Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YILDIZ Alec: ben →</p>
	<p>Sayın Fidan, Ölçeğimizi çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyarım. Ekte yer almaktadır. İyi çalışmalar dilerim.</p>
	<p>Mehmet Ali Yıldız (Doç.Dr.) Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD Merkez, Adıyaman, TÜRKİYE</p>
	<p>Mehmet Ali Yıldız (Ph.D.) Adıyaman University, Faculty of Education Department of Educational Sciences Guidance and Psychological Counseling Program Adıyaman, TURKEY</p>
	
<p>İnternet bağımlılığı ölçeği <small>Görmek istiyorum X</small> ↕ 🗑️ 📄</p>	
	<p>Aysu Fidan 10 Eyl 2021 Çar 10:22 ☆ Merhaba, Ben Aysu Fidan. Gelişim Üniversitesinde Klinik Psikoloji yüksek lisans yapmaktayım. Teşekkür için İnternet bağımlılığı ölçeğine izniniz var. İzninizde</p>
	<p>Fatih Bayraktar 11 Eyl 2021 Çar 13:29 ☆ 📄 Alec: ben → Merhaba Aysu hanım, Türkiye yayınladığım İnternet Bağımlılık Ölçeği'ni çalışmanızda kullanabilirsiniz. Başarılar dilerim. Fatih Bayraktar ***</p>
	
<p>Matson Sosyal Beceri Ölçeği <small>Görmek istiyorum X</small> ↕ 🗑️ 📄</p>	
	<p>Aysu Fidan 29 Eyl 2021 Çar 20:35 ☆ Merhaba uyarılara çalışmamı yaptığınız ölçeği izninizle yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum</p>
	<p>Hasan BACANLI 09 Eyl 2021 Per 11:58 ☆ 📄 Alec: ben → Akademik amaçla kullanmanızda bir sakınca yoktur. 29 Eyl 2021 Çar, saat 05 B 35 tarihinde Aysu Fidan <[redacted]> şunu yazdı: *** [redacted]@2s-yeni Eğitim Fakültesi Dekanı Vilde-i Anık Mah. Karşıhava Cad. No 36 Üsküdar / İSTANBUL</p>

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 16.03.2022
TOPLANTI SAYISI: 2022-06

KARAR NO: 2022-06-35: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı 201424058 numaralı Aysu FİDAN' ın "Ortaokul Öğrencilerinde Sosyal Beceri ve Duygu Düzenleme İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, İGÜ Etik Kurulumuzun 11.02.2022 tarih ve 2022-04 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-57378391
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Aysu FİDAN)

12/09/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Gelişim Üniversitesinin 11.08.2022 tarihli ve 57514 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 24.08.2022 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Ortaokul Öğrencilerinde Sosyal Beceri ve Duygu Düzenleme İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : İstanbul
Araştırma Kişiler : Ortaokul Öğrencileri
Araştırmanın Süresi : 2022 - 2023 Eğitim - Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Özlem BOZKURT GEVREK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (6 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

